

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEZEL — ZDRUŽITE SE!

Danes na 5. strani:

Prispevek
od izrednega
dohodka je
**DAVEK NA
PRIDNOST**

Sobota, 23. februarja 1963
Štev. 7, leto XXI

V OKVIRU

Lani predpisana merila za delitev čistega dohodka na osebne dohodke in na sklade niso več žiljenjska. Deloma zaradi objektivno povečanih proizvodnih in poslovnih stroškov, ki zmanjšujejo čisti dohodek, deloma zaradi sprememb v delitvi dohodka in čistega dohodka med družbo in delovnim kolektivom, še bolj pa zaradi povečanih žiljenjskih stroškov, kar se praviloma mora upoštevati pri prejemkih.

polnjene obrazce o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov, češ da predpisana merila še niso bila razveljavljena.

In dva dni so zavoljo te okrožnice po računovodstvih brneli računski stroji, računali in zračunali gore števil, ki nikomur nič ne povedo in zato nikomur nič ne koristijo.

Delovski sveti o njih niso razpravljali. Prvič ni bilo časa za to, drugič pa, čemu

PREDPISU JE ZADOŠČENO

Zato je bilo tudi rečeno, naj gospodarske organizacije opuste zapleteno računanje K faktorja po lani izšlih formulah in prav tako vse primerjave lanskih osebnih dohodkov, skladov, produktivnosti in rentabilnosti s preteklimi leti, češ da bodo izšla nova, uporabljivejša napodila za delitev čistega dohodka.

Toda dva dni pred predpisanim rokom za oddajo zaključnih računov za leto 1962 so gospodarske organizacije dobile od družbene evidence okrožnico, da morajo obvezno priložiti za ključnim računom tudi iz-

bi še li po nepotrebnem izgubljali čas, če so ga že morala računovodstva?

Toda družbena evidenca je dobila zahtevane podatke, ki bodo po vsej verjetnosti neprebrani romali v arhiv, kajti če niso žiljenjski, tudi družbeni evidenci ne morejo koristiti.

Cemu so jih potem računovodstva morala zbrati? Samo zaradi nežiljenjskega predpisa, ki še ni razveljavljen? Na stotine delovnih ur, ki so jih člani delovnih kolektivov porabili zanje, je za to klavno opravičilo.

Birokracija ima globoke korenine.

STALNOST CEN in odgovornost gospodarskih organizacij

Pred našim gospodarstvom stoje v letošnjem letu velike naloge. Družbeni plan računa, da bomo dosegli dinamiko razvoja, ki je bila značilna za leta našega največjega gospodarskega poleta. Na osnovi takega gospodarskega razvoja so izračunani tudi vsi družbeni proporciji, zlasti razmerje med proizvodnjo in potrošnjo. Toda vse to je odvisno zlasti od enega činitelja: od stalnosti ali vsaj relativne stalnosti cen. Proporciji družbenega plana niso v svojem bistvu nič drugega kakor izračun sorazmerij določenih količin, ocenjenih na osnovi nekaterih relativno stalnih cen. Na osnovi tako izračunanih sorazmerij lahko družbeni plan ocenjuje posamezna gospodarska gibanja, zlasti lahko oceni razmerje med proizvodnjo in potrošnjo in v zvezi s tem predvidi ustrezne ukrepe za usmerjanje gospodarstva. (Predvideni količini proizvodnje je treba zagotoviti ustrezno potrošno moč, ker se sicer tudi proizvodnja ne bi mogla dvigniti na predvideno raven.) Zato pa so vsi izračuni družbenega plana nekako v zraku, če se poruši osnova, na kateri so izračunana ta razmerja, če se cene bistveno spremenijo od predvidevanj.

Zagotoviti relativno stalnost cen ali vsaj tako gibanje cen, na katero je računal družbeni plan, je zato osnovna in najvažnejša naloga gospodarstva. Sicer se vse podre: dejanska gibanja v gospodarstvu se ali odvijajo popolnoma mimo plana in čisto po svoje, tako da je plan zanimiv samo v začetku leta, ko ga sprejemamo, potem pa ostane samo še kos papirja ali pa postane plan zaradi svoje nerealnosti ovira za razvoj gospodarstva. Takoj pa nastane veliko vprašanje, ali je plan sam po sebi sposoben, da bi zagotovil tako stalnost cen, na ka-

tero je računal. Ali vsaj, koliko lahko z neko zanesljivostjo računamo, da se bodo cene dejansko odvijale v predvidenih okvirih. Brez tega namreč ni realnega plana, ampak kvečjemu optimistično predvidevanje, ki se bo uresničilo ali pa tudi ne.

Vemo, da v tržnem gospodarstvu cene ni vzrok, ampak posledica. Na ceno vpliva najprej ponudba in povpraševanje. Čim večja je ponudba nasproti povpraševanju, toliko bolj se bo na trgu izrazila težnja po padanju cen in obratno. Tako opravlja trg tudi funkcijo usmerjalca v družbeni delitvi dela. V med-

sebojni konkurenci na trgu bodo ostali samo tisti proizvajalci, katerih lastna cena je vsaj približno enaka oziroma nižja od tržne cene. Ostali proizvajalci se bodo morali iz borbe umakniti in se preusmeriti v proizvodnji, kolikor imajo za to možnosti. Tako gre po teoriji tržnih zakonitosti.

Dostikrat pa se tudi pri nas dokazuje, in pogosto upravičeno, da je to res samo teorija, dejansko pa da gredo stvari čisto drugače. Najprej nastane vprašanje, ali ponudba in povpraševanje res delujeta na trgu tako, da so cene odvisne od ponudbe in povpraševanja. Taka ponudba in povpraševanje namreč zahtevata, da se na trgu srečuje neomejeno število ponudnikov in neomejeno število tistih, ki po blagu povprašujejo. V resnici pa imamo le malo primerov take idealne konkurence. Ponudnikov, proizvajalcev je za posamezni proizvod sorazmerno malo, potrošnik pa nima izbire, da bi se obrnil na drugega proizvajalca. Tak je večina položaj na področju energije, proizvodnje surovin, polproizvodov, pa tudi na področju velikega dela končnih proizvodov. Tu konkurence enostavno ne more biti, ker nimamo cele vrste proizvajalcev. Število proizvajalcev pogosto omejujejo že naravni pogoji, zelo pogosto pa sama gospodarska smotnost. Naše gospodarstvo je premajhno, da bi si lahko privoščilo celo vrsto enakih tovarov za enak ali podoben proizvod. Naloga plana je med drugim tudi v tem, da proizvodnjo ustrezno usmerja, tako da bo bolj prilagojena potrebam potrošnje.

Iz tega pa izhaja, da so vsa naša največja podjetja oziroma podjetja, ki delujejo na nekem specializiranem področju, v bistvu v monopolnem ali vsaj oligopolnem položaju. V takem primeru pa seveda ne moremo govoriti o oblikovanju cene na podlagi ponudbe in povpraševanja. Proizvajalec, ki je na trgu sam, ali če jih je samo nekaj, je v položaju, da diktira cene. In ker proizvajalec na področju surovin in polproizvodov lahko diktira cene, pomeni, da so vsaj posredno diktirane cene vseh proizvodov in da torej o nekem neposrednem učinkovanju zakona ponudbe in povpraševanja sploh ne moremo govoriti.

In tako stanje bo ostalo tudi vnaprej. Ne moremo računati, da bi se stanje bistveno spre-

menilo, ko bo pri nas večja proizvodnja. Bilo bi gospodarsko nesmotno, če bi težili za tem, da bi na nekaterih sektorjih zmogljivosti tako povečali, da bi bile zmogljivosti večje kakor pa možnosti prodaje in da bi se tako sprožila med proizvajalci borba za znižanje cen in dvig kvalitete. Računati moramo z monopolom ali vsaj oligopolom na najvažnejših področjih proizvodnje kot stalnim pojavom našega gospodarstva. Tako je stanje v našem gospodarstvu in tako je stanje tudi v vseh razvitejših gospodarstvih, kjer vsaj vse temeljno proizvodnjo popolnoma obvladujejo monopoli in oligopoli. Zato v takih gospodarstvih, tudi če še tako naglašajo svobodo ponudbe in povpraševanja, v bistvu pristajajo na tako imenovane administrativne cene. O cenah odločajo ne glede na ponudbo in povpraševanje velike gospodarske korporacije, ki obvladujejo proizvodnjo na posameznih sektorjih.

Pri nas so v takem položaju tudi manjše gospodarske organizacije, če so edini proizvajalec oz. če jih je le nekaj. Morala se s to razliko, da za večino surovin pri nas administrativno določajo cene državni organi.

Ali je tedaj rešitev problema stalnosti cen pri nas v tem, da zaradi dejanskega obstoja monopola oz. oligopola na najvažnejših sektorjih proizvodnje cene posameznim proizvodom določajo administrativni državni organi? Administrativno določanje cen državnih organov pa je najvažnejši element administrativnega gospodarstva. Ali je, če gremo naprej, rešitev za naše gospodarstvo, da se vrnemo na neko ustrezno obliko administrativnega gospodarstva? Mnogi so se tudi dejansko postavili na tako stališče. Analiza rezultatov administrativnega sistema v gospodarstvu pa je jasno pokazala, da tak sistem za naše gospodarstvo ni bil najbolj uspešen in da na njegovi osnovi niso bili doseženi najboljši rezultati. Zato zagovorniki tržnega sistema stalno poudarjajo, da je treba iz našega sistema odpraviti tudi tiste preostanke administrativnega sistema, ki so se še obdržali. Med takimi elementi administrativnega sistema jih je v bistvu še največ prav na področju administrativno določenih cen. Prav na tej osnovi dokazujejo, da pri nas pravega tržnega sistema nikoli niti nismo imeli, ker so bile cene za vse najvažnejše surovine vedno administrativno določene, s tem pa posredno tudi cene drugih proizvodov.

Borba zoper administrativno določanje cen po državnih organih ima dejansko svoje osnove. V prvi vrsti je treba ugotoviti, da jih določa činitelj, ki stoji izven gospodarstva. Zato so take cene prav lahko rezultat težnj, ki niso samo gospodarske. Pomenijo upravno učinkovanje na ceno, ki je posledica gospodarskih vzrokov, ne pa učinkovanje na vzroke same. Zato so take administrativno določene cene dokaj pogosto ovira za razvoj posameznih gospodarskih organizacij, ker jim onemogočajo sredstva za reprodukcijo, sem in tja celo za enostavno reprodukcijo. Lahko pa delujejo tudi obratno, da so preohlapne in navajajo na slabo gospodarjenje. V vsakem primeru je pri takem določanju cen interes gospodarske organizacije v prvi vrsti ne toliko, da svoje napore usmeri v znižanje svojih stroškov proizvodnje, ampak da svojo kalkulacijo čim bolj »napihne«, ker bo državni organ odločil o ceni na osnovi predložene kalkulacije. Sleherni gospodarski sistem pa mora obrniti pozornost gospodarskih organizacij v obratno smer: da se zaradi lastnega interesa borijo za to, da bodo

(Nadaljevanje na 3. strani)

RAZMIŠLJANJE OB OBČNEM ZBORU SINDIKATA RAVENSKIH ŽELEZARJEV

Neposredno upravljanje pomeni odgovornost vseh za gospodarjenje

Pravimo, da je poročilo lahko najboljši usmerjevalec za poglobljeno razpravo, na kateremkoli zborovanju, sestanku ali občnem zboru. In če s tega zornega kota ocenjujemo razpravo, predloge in stališča, ki so vznikla na občnem zboru sindikata ravenških železarjev, potem velja reči najprej nekaj besed o poročilu samem. To je pravzaprav preozek naslov za vse tisto, kar je predsednik tovarniškega odbora prebral o delu sindikalne organizacije za minulo leto v skopi uri. Bolje bi bilo, če bi prebrane besede označili takole: To je bilo zrcalo slabosti, nalog in stališč sindikalne organizacije sama, kajti to ni niti v njeni moči in ne v njeni pristojnosti, temveč čemur bodo morali (pa najsi se te besede izogibamo kakorkoli) prisluhniti tako samoupravni organi, upravno operativno vodstvo, sodelavci strokovnih služb, skratka kar naj uresniči kolektiv kot celota.

Zal prepogostokrat doslej smo lahko poslušali na občnih zborih poročila, ki so najprej obravnavala vso zunanjo in vso notranjo politiko, vsa dogajanja v našem gospodarskem življenju in šele potem po nekakšnem klasičnem zaporedju, kaj vse so v kolektivni dosegli. Toda kritičnih pripomb, predlogov, predvsem pa stališč sindikalne organizacije do perečih problemov ponajvečkrat ni bilo. Nasprotje temu pa je prav metoda, ki jo je ubral tovarniški odbor sindikata ravenških železarjev.

Ne moremo trditi, da so odpravljene vse administrativne vezi, vsi zunanji vplivi na gospodarjenje, toda kljub temu ne smemo in ne moremo zanemariti nekaterih slabosti pri nas samih zato, da kolektiv ne izgublja časa v razpravah za odstranjevanje zunanjih vplivov brez temeljitih analiz notranjega stanja, ki naj odkrivajo in nam dajejo možnosti za smotno gospodarjenje... Samo tedaj, če bomo temeljito poznali vse naše notranje slabosti na kateremkoli področju, bomo lahko odstranili vse napake, ki so se pojavljale doslej in zaradi

katerih nas je največkrat bolela glava.

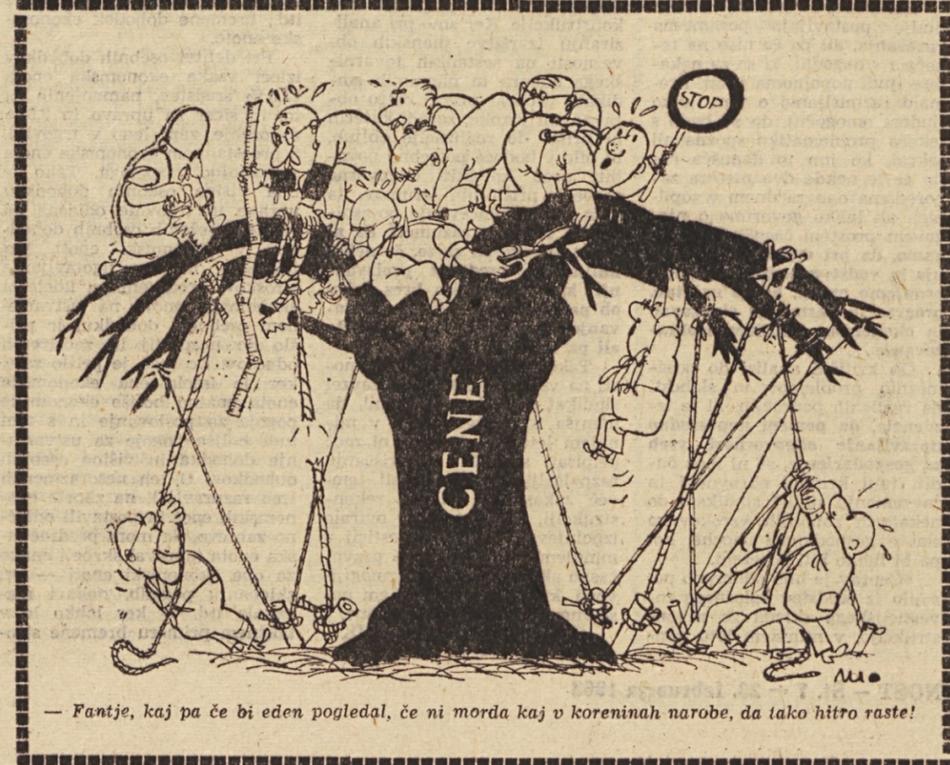
Ta, v začetku izrečena misel, je bila hkrati poziv na kritično razpravo o delu in življenju kolektiva in odgovor na vprašanje, zakaj tako kritična analiza do slabosti, ki so se pojavljale na različnih področjih.

Osnovni samoupravni organ v podjetju (CDS in UO) je imel v minulem letu zadovoljivo število sej, toda, ali je bilo bistvo razprav vselej zadovoljivo. Ne, to je bil odgovor. Dogajalo se je — in to prepogostokrat — da je več ali manj vsak član v osrednjem samoupravnem organu zastopal stališče svoje ekonomske enote, zagovarjal interese tistega področja, na katerem je delal. Tako je bilo tudi v komisijah. In dogajalo se je, da so obratni delavski sveti le preredko razpravljali o problemih svojega območja, oziroma prepogostokrat razpravljali le o delitvi osebnega dohodka, manj ali skoraj nič pa o oblikovanju dohodka, o organizaciji dela, o izkoriščanju notranjih rezerv, skratka o vsem tistem, kar naj prinese kolektivno več denarja in drugačno vzdušje.

V vseh razpravah, tako je bilo rečeno, in tudi ob spreje-

manju plana za letošnje leto, je bilo mnogo bolj važno formiranje osebnih dohodkov kot pa vprašanje naročil, operativnih planov, priprave dela itd. Sindikalna organizacija kot celota in samoupravni organi so bili do takšnih napak ravnodušni, čeprav izkušnje govore, da je potrebno dnevno spremljanje planskih nalog, da so potrebni ukrepi samoupravnih organov, če niso na razpolago razne analize o gibanju stroškov, o vzrokih zanje, če so očitne anomalije v delitvi dohodka in v organizaciji dela itd.

Samoupravni organi v ekonomskih enotah oziroma obratih, je bilo opozorjeno na občnem zboru, so na primer uveljavljali zelo različne kriterije glede kršitve delovne discipline. Obratni delavski sveti ekonomskih enot valjarno in topilnice so kaznovali vsak izostanek od nedeljskega nadurnega dela s tem, da je kršilec izgubil 10% osebnega dohodka, če pa je izostal tri nedelje z dela, je bil še huje prizadet pri delitvi osebnega dohodka. In podobno je bilo v ekonomski enoti gradbenega (Nadaljevanje na 2. strani)

— Fantje, kaj pa če bi eden pogledal, če ni morda kaj v koreninah narobe, da tako hitro raste!

POSLEJ KONKRETNOST

Nekdo je odkritosrčno pripomnil, da je Maris pravzaprav čista abstraktnost.

Za prvo slovensko poslovno združenje, ustavnovljeno pred dobrimi petimi leti, ki bi naj hkrati tudi utrla pota nadaljnjemu povezovanju in medsebojnemu sodelovanju slovenske industrije, je to kar malce čudna oznaka. Se posebno zaradi tega, ker je bil program poslovnega sodelovanja devetih slovenskih in enega zagrebškega podjetja že od vsega začetka jasno postavljen. V njem je bilo načrtano snovanje »koncerna« za proizvodnjo gospodinjskih aparatov v Sloveniji na osnovi samostojnih gospodarskih organizacij in skupnem delovanju tistih služb, ki bi lahko zagotovile uspešnejše in kvalitetnejše poslovanje, večjo rentabilnost.

Zato je načrt medsebojnega sodelovanja v Marisu že od vsega začetka predvideval skupno proizvodnjo in predelavo električnih gospodinjskih strojev in tovrstnih naprav za potrebe obrti, industrije, gostinstva, kmetijstva in trgovine, nadalje usklajevanje proizvodnih programov, izbire in kakovosti proizvodov, skupno uporabo opreme in naprav, nabavo opreme surovin in reprodukcijskega materiala, skupno prodajo, propagandno in konjunktorno službo, zunanjetrgovinsko poslovanje, skupen odkup in uporabo licenc, skupna raziskovalna in konstrukcijska dela, skupno servisno službo. Skratka, predstavniki slovenske elektro predelovalne industrije so se odločili, da s pomočjo medsebojnega sodelovanja dosežejo večjo gospodarsko ekspanzijo.

Zdaj pa ugotavljajo, da je od vseh teh načrtov ostalo samo skupno nastopanje na sejmih pod oznako Maris.

Toda bolj kot govorimo o tem, kaj je in kaj ni ostalo od načrtov, pravzaprav, koliko so jih člani Marisa uresničili, bi bilo zanimivo odgovoriti na vprašanje, kaj preprečuje večje medsebojno sodelovanje. Odgovor pa je skorajda nerazumljiv: ob več kot 21 milijardah družbenega proizvoda, ki ga ustvarjajo člani združenja Maris, je biro brez sredstev in brez strokovnega kadra. Skratka, vsa ta štiri leta je bilo sodelovanje obsojeno na životarjenje.

Ali pa naj to pomeni, da so člani poslovnega združenja, čeprav so ga sami ustanovili, formalno sicer priznali potrebo po tesnejšem medsebojnem sodelovanju, v vsakdanjem poslovanju pa obrnili hrbet svojemu združenju in mu po tihem izrekli nezaupnico? Vsa znamenja pričajo o tem. In namesto da bi člani združenja zagotovili materialna sredstva svojemu združenju za povsem konkretne naloge, ki jih nakazuje že program, mora biro pronsjačiti za delo in za kritje stroškov. Problem je bilo celo, kako zagotoviti 4 milijone sredstev za izdelavo elaborata o perspektivnem razvoju gospodarske dejavnosti v združenju. Strokovni kader pa, ki je v biroju združenja, predstavljata dva inženirja, in še to število se obeta skrčiti na enega samega. A čemu vse to?

V kolektivih ne vemo ničesar o načrtih in nalogah Marisa, niti o njegovih težavah, pripominjajo predstavniki delovnih organizacij.

Prav v tej pripombi predstavnikov delovnih kolektivov, združenih v Marisu, pa se skriva prava resnica, zakaj je ostalo poslovno sodelovanje samo pri besedah in programskih načelih. Namesto da bi to medsebojno sodelovanje slonelo na zavestni odločitvi delovnih kolektivov, je bilo doslej odvisno sam od upravno tehničnih vodstev. Boj za prestiž in ljubeznost sta zaradi tega opravila svoje.

In posledice? Med posameznimi člani združenja se še vedno sproščajo nasprotja v delitvi proizvodnega programa. Nesolidnost v medsebojnem poslovanju povzroča zastoje v proizvodnji in namesto specializacije posameznih delovnih organizacij še vedno prepričanje, da je najbolje, če vsak proizvaja vse. Veriga vzrokov in posledic pa se vleče naprej: namesto ekspanzije še vedno maloserijska in zato draga proizvodnja, zaradi malih serij ni možno obnavljati dragih orodij in so tudi artikli že tipsko zastareli. In temu primerni so tudi finančni rezultati: podjetja, včlanjena v Maris, izvažajo le slabe tri odstotke od vrednosti proizvodnje, čeprav bi jo morale v višini 30 odstotkov, da bi vsaj izenačile vrednost uvoza sestavnih delov in reprodukcijskega materiala. Skladi podjetij pa, torej sredstva, ki bi naj zagotavljala materialno osnovo za razširjeno reprodukcijo, v minulem letu niso presešla 2,5 do 6 odstotkov od vrednosti bruto dohodka.

Maris pa v prihodnje ne sme biti več abstraktnost, je bil sklep predstavnikov delovnih organizacij.

Podatki z domačega tržišča opozarjajo. Pri zvezni gospodarski zbornici je registriranih 60 podjetij, ki proizvajajo gospodinjske aparate, medtem ko strokovnjaki pripominjajo, da bi lahko vse potrebe v državi zadostilo le 15 sodobno organiziranih podjetij. A že zdaj postaja konkurenca čedalje večja. Konkurenčni združenji EKA v Zagrebu in Standard v Beogradu že zdaj dosega znatno večje količine pri posameznih proizvodih.

A zamujeno bo čedalje težje nadomestiti. Zato tudi sklep, da je treba poslovno sodelovanje v Marisu čimprej razviti. Samo da tokrat na drugačni osnovi: na zavestni odločitvi delovnih kolektivov in zavestnem ustvarjanju materialne osnove za to sodelovanje. S. B.

NEPOSREDNO UPRAVLJANJE POMENI ODGOVORNOST VSEH ZA GOSPODARJENJE

(Nadaljevanje na 1. strani)

remonta in različni so bili kriteriji pri delitvi osebnega dohodka uslužbenecem.

Kakšno je bilo stališče sindikata do tako različnih kriterijev samoupravnih organov na minulem običnem zboru?

»Ukrepi, ki so jih uveljavili obratni delavski sveti, če je nekdo zamujal nedeljsko delo, so na osnovi sklepov samoupravnega organa sicer zakoniti (?), vendar, kdo naj da prizadetim odgovor, da niso upravičeni na en dan tedenskega počitka, kajti pogosti so primeri, ko posamezni delavci po ves mesec ali pa tudi dva nimajo niti enega samega prostega dne. Tovarniški odbor se zaveda, da odprava nadur v celoti ni mogoča. Potrebno pa bo razmišljati, ali ne bi bilo mogoče z boljše organizacijo dela in razporeditvijo ljudi, zmanjšati nadurno delo, kajti to ni tako poceni kot si nekateri zamišljajo...«

Stališče sindikata je bilo jasno izrečeno: delavec pri stroju, v toplini ali valjarni, kjerkoli pač dela, ni kolešek stroja, temveč živo bitje. Človek je, ki potrebuje počitek, ki potrebuje čas za svoje osebno življenje,

za družbeno udeleževanje, za svoje strokovno in družbeno ekonomsko izobraževanje.

»Zelo radi se jezimo, če nam ljudje postavljajo posamezna vprašanja, ali pa če niso na tekočem z dogodki, ki so za nekatero ljudi popolnoma jasni. Premalo razmišljamo o tem, kako ljudem omogočiti, da se bodo s tekočo problematiko spoznavali taktak, ko jim to dopušča čas (in če je nekdo dva meseca zaporedoma dan za dnem v toplini, ali lahko govorimo o njegovem prostem času?). Predlagamo, da pri organih upravljanja in vodstvu podjetja čimprej osnujemo organ, ki bo načrtno, programsko usmerjal strokovno in ekonomsko politično izobraževanje...«

Ob kritični analizi do posameznih problemov in slabosti na različnih področjih, ki je izzvenela, da pomeni neposredno upravljanje odgovornost vseh za gospodarjenje, se ni moč čuditi (tudi kritični obravnava in zavzemanju stališč sindikata do nekaterih zunanjih vzrokov za slabše gospodarske uspehe, kot pa bi lahko bili doseženi).

»Čeprav je bilo odobreno posojilo iz sredstev splošnega investicijskega sklada za rekonstrukcijo, v minulem letu ven-

darle še ni prišlo do podpisa kreditne pogodbe z Jugoslovansko investicijsko banko za nadaljnje financiranje pričetke rekonstrukcije. Ker smo pri analizi izvršitve planskih obveznosti na sestankih tovarniškega odbora in plenumih sindikata večkrat precej ostro obravnavali vzroke, zaradi katerih ni prišlo do realizacije obljub, bi bilo v bodoče potrebno povabiti pred kolektiv odgovorne osebe iz pristojnih forumov, da nam tako zavlačevanje pojasnijo. Ne moremo razumeti, da ni nihče odgovoren za to, če nekaj milijardna vrednost proizvodnje, ki bi lahko šla brez težav ob predvidenem roku v obratovanje, kasni pol leta, vse leto ali pa tudi več...«

Takšno stališče o odgovornosti na vsej ravni torej je zavzel sindikat zato, ker je menil, da manjša izpolnitev plana v minulem letu kot je bila, ni moč pripisati slabšemu izkoriščanju razpoložljivih zmogljivosti, temveč zakasnitvi del pri rekonstrukciji. To je namreč oviralo izpolnjevanje plana investicij v minulem letu in s tem pravčasno aktiviranje novih zmogljivosti, ki so bile v minulem poslovnem letu že upoštevane. PETER DORNIK

Kmetijsko gozdarsko posestvo v Kočevju dobro skrbi za svoje delavce. Do sedaj so jim zgradili 180 stanovanj, do kraja 1963. leta pa jih bodo še 50 in bodo s tem v glavnem rešili stanovanjski problem v podjetju. Ker so nekatere ekonomske enote dokaj oddaljene od kulturnih središč, so nabavili 12 televizijskih aparatov ter 45 radijskih sprejemnikov in jih dodelili delavcem v oddaljenih krajih. Televizor pa je dobila tudi ekonomska enota Cvišlerji, čeprav ima svoje delavce v neposredni bližini Kočevja. Zakaj? Pred časom je namreč ponel izbruhnil požar v enem izmed hlevov, v katerem je bilo več kot 100 glav plemenske živine. Z izredno požrtvovalnostjo je kolektivu ekonomske enote Cvišlerji kljub hudemu ognju uspelo rešiti vso živino. V znak priznanja so dobili televizor, okoli katerega se sedaj delavci redno zbirajo, kot kaže naša slika. MILAN SPAROVEC

OB SKUPNI PLENARNI SEJI OSS IN OO SZDL V CELJU

Plan naj ne bo samo predvidevanje

Letošnje razprave o družbenem planu v celjskem okraju so usmerjene predvsem v razčiščevanje odnosa do planiranja v gospodarstvu. Dosedanja prizadevanja v razpravah so, kot povsod drugod, hotela zagotoviti izpolnjevanja v planu sprejetih ali nakazanih obveznosti. Sedanja razgovora ne težijo več k temu, temveč izražajo zahtevo po tehtnejšem spoznavanju vzrokov počasnega razvoja gospodarjenja. Sprejeto je mnenje, da letošnjega družbenega plana ne gre obravnavati kot fiksirane obveznosti, temveč kot predvidevanje najmanjših možnosti razvoja gospodarstva v okraju.

Takšno stališče sploh ne preseneča, če vemo, da v okraju ni podatkov o realnih tehničnih in ekonomskih kapacitetah. Da so te zmogljivosti zelo nizko izkoriščene, sodijo po približni oceni, ki velja za te razmere v Sloveniji. Jasno je, da bi morali biti podatki, skriti v tej neznanki, osnova vsega družbenega planiranja. Če ne vemo, kakšne so realne tehnične in ekonomske kapacitete, potem lahko govorimo le o približnih zmogljivostih in je torej tak plan zelo subjektiven.

Kako bi omogočili čimbolj realno planiranje? Na to vprašanje si tudi v Celju niso mogli odgovoriti drugače kot z ugotovitvijo, da je potrebno vrsto problemov, ki so vezani na odkrivanje realnih možnosti nagle večanja dinamike v proizvodnji, čimprej najprej ugotoviti, potem razčleniti in naposled reševati. Gotova dela ni mogoče opraviti v kar najkrajšem času. Ze sam začetek takšnega dela pa bo zagotovil boljše usklajevanje programa proizvodnje in proizvodnega sodelovanja.

Tako upajo v celjskem okraju znatno povečati uspehe v gospodarjenju mimo planiranih obveznosti, kakršne postavlja letošnji družbeni plan. Če to trdimo, s tem ne mislimo na to, da se odrejajo planiranju, temveč

nasprotno, da se približujejo realnejšemu planiranju. Ko govorimo, da to, kar določa letošnji družbeni plan, v bistvu ni planiranje, temveč predvidevanje, minimalno predvidevanje razvoja gospodarstva, potem s tem poudarjajo le to, da planiranih obveznosti ne sprejemajo kot nekaj togo določenega, temveč kot iskanje najboljših usmerjenosti gospodarjenja. Poudarjajo nam-

reč, da je v smeri, ki jo nakazuje družbeni plan, mogoče narediti še veliko več kot predvideva sam plan.

Če je problem tako zastavljen, potem pač ni težko uganiti, da želijo sprostiti odnos do planiranja, da dopuščajo spremenjanje tako števil kot indeksov v obsegu splošnih prizadevanj. S tem pa hočejo v bistvu zagotoviti čimbolj samostojen odnos gospodarskih organizacij in komun do gospodarjenja — takšen odnos, kakršnega zahteva merjenje sil v konkurenci s tujino.

Letos začeta prizadevanja po večanju gospodarske moči na osnovi proučevanja in večanja, predvsem izkoriščanja tehničnih in ekonomskih zmogljivosti, naj bi gospodarske organizacije tako utrdile, da jih ne bi prizadela

taka presenečenja, kot so spremembe gospodarskih instrumentov in druge »višje sile«.

Takšno trdnost pa dajejo gospodarskim organizacijam ne samo gospodarske študije, temveč na teh študijah zasnovani dobri, sproščeni odnosi v delovni organizaciji in med delovnimi organizacijami. Dejstvo je, da tudi planiranje, pa naj bo še tako dokumentirano in tako realno zasnovano, ne more mimo pogovarjanja s proizvajalci, mimo ugotavljanja njihove pripravljenosti in razpoložnosti — za sprejemanje in izpolnjevanje planov in preseganje predvidevanj.

Tako se je spremenila težnja po objektivnih merilih planiranja v akcijo za ugotavljanje realnih možnosti doseganja obsega proizvodnje v posameznih podjetjih in panogah.

VIKOR ŠIREC

ODMEV NA NAŠ ČLANEK

PODLAGA ZA UKREPE

Članek z naslovom »Stroški in upravljanje«, ki je bil objavljen v Delavski enotnosti z dne 9. 2. 1963, me je spodbudil k temu, da povem, kako je pri nas — s stroški in upravljanjem.

V našem obrtno torbarskem in sedlarskem podjetju v Mariboru smo uvedli ekonomske enote pred tremi leti. Razen ekonomskih enot — prejšnjih dveh samostojnih obratov torbarstva in sedlarstva — imamo še predračunsko enoto upravo, v katero je vključeno tudi prodajno osebje naše trgovine. S pravilnikom o delitvi čistega dohodka in o delitvi osebnih dohodkov smo vnesli določila glede stroškov. Sklenjeno je bilo, da je potrebna evidenca o stroških, ki nastajajo v posamezni ekonomski enoti, in da so osebni dohodki ter skladi ekonomske enote odvisni od gibanja stroškov. Stroški, ki jih ima ekonomska enota z osnovnimi sredstvi — obresti, stroški za vzdrževanje itd., bremene dohodek ekonomske enote.

Pri delitvi osebnih dohodkov izločijo vsaka ekonomska enota 13,5% sredstev, namenjenih za to, in sicer za upravo in 3,5% za osebje, zaposleno v trgovini. S preostankom ekonomska enota samostojno razpolaga. Tako je bila višina osebnih dohodkov uprave in trgovine odvisna od višine doseženih osebnih dohodkov v ekonomski enoti. Pri takšnem načinu ugotavljanja stroškov, predvsem pa udeležbi ekonomske enote na ustvarjenem osebnem dohodku, je prišlo do nasprotij in zaostrenih odnosov. Do tega je prišlo zato, ker je imela ena ekonomska enota znatno boljše ekonomske pogoje za poslovanje in s tem tudi boljše pogoje za ustvarjanje dohodka in višine osebnih dohodkov. O teh nesorazmerjih smo razpravljali na zborih ekonomskih enot in postavili odločno zahtevo, da mora predračunska enota (uprava) skrbeti enako za obe ekonomski enoti — pri sklepanju pogodb, nabavi materiala itd. — ker lahko le v takšnem primeru bremene stro-

ški, ki nastajajo v upravi in trgovini, obe ekonomski enoti.

Takšno načelno določilo v pravilnikih bi bilo sveda brez haska, če ne bi imel zbor ekonomske enote pred seboj prav vseh podatkov, ki mu omogočajo upravljanje. Zato da lahko organi upravljanja sklepajo o sredstvih, da so do potankosti seznanjeni s problemi podjetja kot celote in ekonomske enote posebej, mora računovodstvo podjetja redno mesečno dostavljati delavskemu svetu podjetja in zboru ekonomske enote pisмено gradivo o

- izpolnitvi plana
- doseženem dohodku
- čistem dohodku in prispevkih
- doseženem osebnem dohodku
- upnikih in dolžnikih ter o

● gibanju stroškov v mesecu ali za ustrezno obdobje.

Tako lahko sproti ugotavljanje, kaj so stroški narasli, zakaj so narasli, kaj moramo storiti, da bodo nižji, kaj pokreniti, da bomo boljše gospodarili.

Res, precej je razprav o tem, kakšne naj bodo pravice, pristojnosti in dolžnosti ekonomskih enot, s čim naj razpolagajo. Zdi se mi, da je to predvsem odvisno od vsakega podjetja posebej, od njegove strukture in podobno. Toda nekaj je res, in to pri nas ugotavljamo vsak dan znova, da lahko organi upravljanja v ekonomski enoti dobro opravljajo svoje dolžnosti, če imajo na razpolago vse prej omenjene podatke, predvsem pa podatke o gibanju stroškov.

FRANC MACAROL

PO »SINDIKALNI«

Pred leti so Ravenci vadljali, kaj je bolj pomembno, ali se naprej araditi železarno ali pa delček sredstev potrošiti tudi za »sodoben« kokošnjak, za takega namreč, kjer bodo tako rekoč na industrijskem traku proizvajali perutnino. In da bi bil volk sit ter koza cela, so bili »kokošnjaku« postavljeni temeljni, valjarna — nova, velika, prostorna, svetla — pa že ima več kot svoje zunanje obriše. In če se ne bo tako dolgo zatikalo s sredstvi, kot se že zatika, bo kmalu tu nekaj delavcev s pritisiki na nekaj avtomatiziranih naprav ustvarjalo več dohodka kot desetine drugih, v pred leti zgrajenih prostorih.

Volk je sit in koza je cela, Ravenci pa še niso zadovoljni. Posebno nezadovoljni so takole v poznih jesenskih in zgodnjih zimskih mesecih. Če bi znanstveniki iznašli metodo, da

bi se lahko človek preskrbel z ozimnico kar iz železarne, potem jih ne bi pestile takšne skrbi, kot jih pesti. Pa kaj, nismo se tako daleč, da bi bilo plemenito jeklo nadomestilo za kronin in vse tisto, kar sodi k ozimnici. In zato so Ravenci še kar naprej odvisni od svojih »trgovcev«, ki domujejo sicer v prelepih prostorih, poslušajo v lokalnih, ki so jih zgradili ravenski železarji s svojimi denarji, z ozimnico pa jih za povračilo takole preskrbujejo:

»Preklete, s tole našo trgovino nekaj ni v redu! Samo šest vagonov krompirja nam je preskrbela za vso zimo. Mi čakamo nanjo, ona pa...«

»Ona pa se je oskrbela z ozimnico po »sindikalni« liniji. Zakaj pa imamo sindikat?«

Pripis: Refren z občnega zbora ravenskih železarjev. D. P.

TEŽNJA PO SAMOSTOJNOSTI

Kako gledajo v zagrebški mestni plinarni na odnos med komunalno delovno organizacijo in komuno

Med zapletena vprašanja, ki jih urejamo na sedanji stopnji našega družbeno-ekonomskega razvoja, sodi odnos med delovno organizacijo in komuno. Še posebnega pomena je, da v komuni pravilno določimo položaj komunalne delovne organizacije, ki ima specifično vlogo pri izboljševanju življenjske ravni občanov, zlasti še, ker smo glede tega storili doslej le malo. Kako zapletena in odgovorna naloga je to, ponazarja stališče zagrebške mestne plinarne, obrazloženo v koreferatu, pripravljenem za bližnje posvetovanje na Republiškem svetu Zveze sindikatov Jugoslavije za Hrvatsko. Na tem posvetu bodo razpravljali o izdelavi statuta delovnih organizacij.

Kolektiv mestne plinarne izhaja iz tega, da je treba osvežiti nadaljnjo razvojno pot delovne organizacije, hkrati pa urediti nekatere zelo aktualne probleme v sedanjem poslovanju. V skladu z novimi ustavnimi načeli se to nanaša predvsem na še večjo osamosvojitve komunalne delovne organizacije v okviru komunalnega sistema. Če hočejo to doseči, morajo zagotoviti med drugim tri temeljne pogoje:

- samostojnost delovne organizacije pri formiranju cen komunalnih storitev;
- samostojnost pri delitvi čistega dohodka;
- drugačno obravnavanje obveznosti do skupnosti kakor je bilo to doslej.

V tovarni »Itas« v Kočevju so se dni izdelali prvi prevozni betonski mešalec v naši državi. Mešalec je domače konstrukcije, v celoti izdelan v tovarni »Itas« iz domačega materiala. Prednost novega mešalca je v glavnem v tem, da na gradbišče pripelje že gotov beton, ker ga med prevozom avtomatično meša in mu dodaja potrebno količino vode. S tem odpadejo vse dosedanje investicije za montažo drugih mešalcev na gradbiščih. Zaradi velikega zanimanja kupcev za ta novi stroj so v podjetju že sedaj prešli na serijsko proizvodnjo ter bodo do 1. aprila letos izdelali prvo serijo 20 takih mešalcev.

menjati z drugo. Obstaja pa konkurenca in medsebojni vpliv med cenami plina, električne energije ali kake druge energije, kar preprečuje podražitev teh storitev. Če bi kje skušali izkoristiti monopolistični položaj za zviševanje cen, lahko pristojne inšpekcije nastopijo zoper to. In končno, tako organi upravljanja kakor člani kolektiva komunalne organizacije so hkrati tudi potrošniki. V mestni plinarni so prav organi upravljanja nastopili zoper poskus uprave podjetja, da bi zvišala cene storitev, ker so sodili, da ni razloga za to. Vse to dokazuje, da komunalnim organizacijam neupravičeno jemljejo pravico do določanja cen.

Vendar pa je — zatrjujejo v kolektivu — najboljši ukrep za to, da se zagotovi podjetju samostojnost pri določanju cen in da se izogemo drugim nevarnostim: postopno preiti na ekonomske cene. To bi bil velik korak k izenačevanju položaja komunalnih delovnih organizacij, hkrati pa bi s tem pripomogli k ureditvi mnogih drugih sedanjih problemov.

Nesamostojen in specifičen položaj komunalnih delovnih organizacij se zrcali tudi v pojmovanju njihovih obveznosti do skupnosti. V dosedajni praksi plačujejo te organizacije obresti

od poslovnega sklada in prispevek od dohodka, vendar ostajajo ta sredstva v njihovih investicijskih skladih kot strogo namenjena. S temi sredstvi, ki jim jih puščajo ljudski odbori, so organizacije reševale najnujnejše investicijske probleme. V mestni plinarni so v skrbeh, kaj bo taktar, ko se bodo — tako pričakujejo — doslej odstopana sredstva stekala v mestni komunalni sklad, iz katerega se bodo komunalne investicije vlagale po prioriteti. Obstaja nevarnost, da v takšnih pogojih ne bi zadovoljivo upoštevali potreb posameznih komunalnih organizacij.

V skladu s tem je tudi problem delitve čistega dohodka komunalnih organizacij, ki opravljajo te zadeve samostojne. Toda — tako je zapisano v koreferatu — v praksi organov oblasti se je ohranilo še mnogo tistega, kar spreminja upravljalsko samostojnost kolektivov komunalnih organizacij v formalnost. To se nanaša predvsem na delitev čistega dohodka, namenjenega za investicijske vloge. Organizacija mora do podrobnosti izdelati investicijski plan; ta predlog najprej obravnava administracija ljudskih odborov, potem pa sklepa o njem pristojni svet.

Takšno poseganje organov ljudske oblasti v delitev sredstev komunalne organizacije nekako izhaja iz dejstva, da organizaciji prepuščajo prispevek od dohodka in obresti od poslovnega sklada. Nezaželenega vmešavanja bi lahko bilo konec isti trenutek, kot bi organizaciji nehali prepuščati ta sredstva, to pa je odvisno predvsem od samostojnejšega ekonomskega položaja teh organizacij; ta položaj bi dosegli predvsem z ekonomskimi cenami storitev.

Napačno bi bilo soditi, da v mestni plinarni ne želijo uskladiti svojega razvoja z družbenimi organi. To se jim zdi nujno, vendar pa dokazujejo, da mora biti skrb za razvoj organizacije predvsem v pristojnosti upravnih organov kolektiva. V sodelovanju z organi oblasti bi uredili tisto, česar ne bi mogli sami. To se nanaša predvsem na plan za dolgoročni razvoj in na usklajevanje plana s potrebami občanov.

V mestni plinarni omenjajo še en problem, ki se pojavlja v odnosu do organov oblasti. Težave so namreč zaradi tega, ker niso porazdeljene pristojnosti med mestnim in občinskimi odbori ter organizacijo, katere dejavnost se razteza na območje mesta z več občinami. Mnenja so, da bi morale biti takšne organizacije — mednje sodi tudi mestna plinarna — povezane z mestnimi organi oblasti. D. D.

Ob velenjskem rudniku je kolektiv Rudnika živega srebra v Idriji naš drugi »rentnik«. Pred štirinajstimi dnevi so velenjski rudarji v našem listu precej kritično spregovorili o rudniškem prispevku in ga označili kot izrazito fiskalen instrument, kot instrument, ki je kaj malo v skladu s svobodnejšim gospodarskim sistemom in načelom dohodka. Zato smo na razgovor o isti temi povabili direktorja idrijskega rudnika tovariša Cirila Prohinarja.

Kako v Idriji ocenjujete vpliv te »rente« na poslovanje in gospodarjenje v našem rudniku?

— Vpliv »rente« na gospodarjenje v našem rudniku je prav tak kot v Velenju. Samo številke so drugačne, vse drugo ostane. O tem pa, ali je ta prispevek fiskalen instrument ali ne, skorajda ne kaže izgubljati besedi. Ze samo to, kako so odmerjali rudniški prispevek, pove vse o tem. Ob prehodu na nove gospodarske instrumente so namreč izračunavali, kolikšen bo ostanek

hodka, medtem ko je povprečje v barvni metalurgiji 20% — pa se nihče tega ni hotel niti spomniti.

Toda kako si razlagate, da smo ohranili ta element starega administrativnega sistema gospodarjenja v novem, svobodnejšem sistemu, ki naj bi v celoti uveljavil načelo dohodka?

— Bržčas zato, ker pomeni tudi taka »renta« avtomatičen dotok sredstev v proračun občin, republik in zveze. Zato je tudi tako malo razumevanja, da bi prispevek vendarle

Namišljeni bogatini

čistega dohodka v posameznih panogah in gospodarskih organizacijah. V našem primeru se je izkazalo, da bi bil le-ta za kakih 270 do 290 milijonov višji od povprečja v drugih rudnikih. To je bil vzrok, da so nam določili »rento« v višini 23% od prodajne cene živega srebra, ne da bi sploh upoštevali dejanske pogoje gospodarjenja in poslovanja našega rudnika.

A v čem dejanske pogoje? — Ker ob prehodu na novi gospodarski sistem še niso imeli zaključnih računov za leto 1960, so pripravili izračune kar po zaključnih računih iz leta 1959. In ker smo prav taktar močno povečali proizvodnjo, je bil tudi ostanek čistega dohodka tolikšen. Ali z drugimi besedami povedano: če v tistem obdobju ne bi z boljšim delom povečali proizvodnje, če bi bili manj prizadeti, bi bil manjši tudi čisti dohodek, to pa bi bilo samo nam v dobro.

Se vam ne zdi ta trditve malce čudna? — Ze res, samo da je rešnična. V tem primeru bi namreč plačevali »manjšo rento« ali pa bi se ji celo izognili. V vsakem primeru pa bi nam ostalo več sredstev kot zdaj.

In kakšne so potemtakem posledice zaradi odvajanja rudniškega prispevka? — V minulemu letu so nam sicer zaradi osiromašenja rude znižali stopnjo rudniškega prispevka na 20,3%, kljub temu pa je znašal 320 milijonov dinarjev. Ob tako visoki številki pa nam je v minulemu letu ostalo v skladih samo 52 milijonov dinarjev. Če pa ne bi bilo naše podjetje, kot vsa druga v barvni metalurgiji, oproščeno rednega 15% prispevka iz dohodka, to je za približno 130 milijonov dinarjev, bi nam že v minulemu letu zmanjkalo sredstev za osebne dohodek.

Pa si je vaš kolektiv prizadeval zagotoviti drugačno delitev dohodka in je dokumentiral organom državne uprave ta negativni vpliv prispevka? — Seveda, samo da so bili vsi poizkusi zaman. Je pač tako, da se je zadeva vedno znova zataknila pri »proučevanju«. Odgovor pa je bil vedno enak: znižajte proizvodne stroške in osebne dohodek. Pri tem pa ni hotel nihče upoštevati, da je v zadnjih letih močno upadel odstotek živega srebra v rudi in da moramo zdaj za enako količino živega srebra kot v letu 1959 izkopati približno 30.000 ton rude več in da je treba s prav tolikimi tonami jalovine zasuti izkop. Osebnih dohodkov si morda res nekoliko visoki, saj znašajo v povprečju 40.000 dinarjev. Toda pri tem je treba upoštevati predvsem dva argumenta. Najprej, da so v primerjavi s letom 1959 sicer narasli osebni dohodki za 32 odstotkov, da pa je bil prav tolikšen tudi odstotek porasta izkopene in predelane rude, pri čemer se število zaposlenih ni povečalo. Zagovarjamo pa te osebne dohodek tudi zato, ker so rudarji v živostnem rudniku izpostavljeni še posebno nevarnim poklicnim boleznim in je delo izredno težavno. Toda vse kaže, da pri nas zelo radi uporabljamo povprečja tedaj, kadar so v prid dajatvam, manj radi pa tedaj, kadar so v oboro podjetjem. Tako smo na primer bili z našimi skladi stalno globoko pod povprečjem — v minulemu letu so na primer sredstva v naših skladih dosegla komaj 4% od neto do-

že odpravili, čeprav vsi in vedno znova poudarjamo, da je kaj malo v skladu z novimi načeli gospodarjenja in delitve dohodka. Seveda je potrebna družbena akumulacija, samo da naj se ta akumulacija drugače zajema, predvsem pa naj ne zmanjšuje materialne osnove za enostavno in razširjeno reprodukcijo delovnih organizacij. Prispevek pa — tak kot je — v nobenem primeru ne izenačuje pogojev gospodarjenja med posameznimi sorodnimi delovnimi organizacijami — s čimer so v začetku utemeljevali uvedbo tega instrumenta, temveč prav nasprotno administrativno postavlja nekatere delovne kolektive v privilegirani in druge spet v izredno kritični položaj.

Lahko utemeljite to svojo trditve?

— Lahko. Vsi izračuni za letošnje leto nam izpričujejo, da nam bo ob koncu leta zmanjkalo približno 135 milijonov dinarjev celo za osebne dohodek. Skupaj z »rento« nas v letošnjem letu močno prizadenejo še nekateri drugi gospodarski ukrepi, ki bistveno spreminjajo naš finančni plan.

Na katere ukrepe ste mišlili?

— Prizadela nas je predvsem zadnja uredba o kontingentiranju živega srebra. Količina, ki zdaj ostane našemu rudniku za predelavo v polizdelke, se je namreč tako zmanjšala, da bo bistveno vplivala na letošnji finančni realizacijo. Kot vsa leta doslej se bomo seveda disciplinirano vključili v zunanje trgovinsko poslovanje, kot ga terjata naša skupna zunanjetrgovinska politika, vendar pa nam bo ta disciplina zmanjšala realizacijo za približno 40 milijonov. Zaradi spremenjene strukture proizvodnje — po tej uredbi le skromne količine za lastno predelavo — pa bomo morali v tem letu odvesti približno 80 milijonov več rudniškega prispevka.

In kaj meni o tem vaš kolektiv?

— Nejevolje ne morem zanikati. Potrudili se bomo z boljšim delom te posledice omiliti, čeprav mislimo, da je dokončna rešitev vendarle v spremenjenju delitvi dohodka med podjetjem in družbo. Naš rudnik je star približno 500 let, naprave so zastarele, mehanizacije skorajda ni. Brez skladov pa ne bo mogoče povečati proizvodnje, da o družbenem standardu sploh ne govorim. In slednjic, v čem je samoupravljanje, če nam ne ostane sredstev niti za enostavno reprodukcijo?

A v čem vidite v tem primeru rešitev?

— Takšni občasni ukrepi, prilagojeni trenutnim razmeram, bi morali biti veliko bolj prožni, predvsem pa ne bi smeli biti v škodo proizvajalcev, če niso ničesar krivi. Veliko pravičnejše bi bilo ocenjevati delo kolektivov na osnovi dejanskih podatkov in ne po pavšalnih formulah. Tudi pri usmerjanju prodaje bi se bržčas lahko izognili marsikaterim težavam, če bi pri tem sodelovalo podjetje. Konkretne rešitve pa vidimo v tem, da se ukine rudniški prispevek in da se nam poveča izvozni koeficient od 1 na 1,32, za kolikor je v zadnjem razdobju upadla cena živega srebra na zunanji tržišči. Sicer pa naj bi bil naš rudnik izenačen v pogojih gospodarjenja z drugimi delovnimi organizacijami.

BOJAN SAMARIN

STALNOST CEN IN ODGOVORNOST GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ

gospodarskim zakonitostim oziroma gospodarskim organizacijam, kolikor imajo zaradi svojega položaja na trgu možnost, da o višini cene same odločajo. In videli smo, da je takih organizacij vsaj v osnovni proizvodnji kar večina in da bo tako tudi ostalo.

Ali je tedaj družba brez moči, da bi kakorkoli vplivala na raven cen? Neposredno več ali ali manj res, ker je cena samo posledica. Lahko pa zelo odločilno vpliva na raven cen, kolikor je sposobna, da vpliva na elemente, ki oblikujejo ceno, torej posredno. Vpliva lahko zlasti s kreditno in denarno politiko, z usmerjanjem splošne potrošnje, z investicijsko politiko, zunanjetrgovinskim režimom, kjer lahko doseže večji ali manjši vpliv svetovnega trga na domače cene in s tem razbija monopolni in oligopolni položaj domačih gospodarskih organizacij itd. Vpliva lahko zlasti tudi z različnimi družbenimi dajatvami. Toda tudi v tem pogledu so zelo ostro določene meje. Družbene dajatve, ki naj bi na gospodarske organizacije učinkovale tako, da bi bile prisiljene boriti se za znižanje stroškov proizvodnje, ker so se pač povečala družbena bremena, so kaj pogosto učinkovale tako, da so gospodarske organizacije za ustrezen delež povečanja družbenih bremen v svojih stroških ustrezno dvignile cene svojim proizvodom. Iz enostavnega razloga, da so bile te organizacije v monopolnem

oziroma oligopolnem položaju in so večje obremenitve preko višje cene svojih proizvodov enostavno prevalele na potrošnika.

Monopolni in oligopolni položaj omogoča gospodarskim organizacijam, da lahko, kakor temu pravimo, zidajo cene. Enostavno ugotovijo svoje stroške proizvodnje, seštevek proizvodnih stroškov in kalkulirani čisti dohodek pa pomeni prodajno ceno. Trg na te organizacije ne deluje tako, da bi o ceni enostavno odločala ponudba in povpraševanje. V takem položaju nam ne ostane drugega, kakor da cene administrativno določimo, kar se je izkazalo kot neuporabno, z vrsto drugih negativnih posledic, ali pa da ustrezno vplivamo na gospodarske organizacije, da se bodo borile za čimnižje stroške svoje proizvodnje kljub območju, da lahko samostojno odločajo o cenah.

Interes sleherne gospodarske organizacije, da si poveča svoj dohodek, deluje na osnovi temeljnih gospodarskih zakonitosti v dve smeri: da z znižanjem stroškov proizvodnje doseže čimvečji dohodek ob določenih cenah, ali da si poveča dohodek enostavno z zviševanjem svojih cen. Lahko pa seveda gospodarska organizacija izkoristi obe možnosti.

V končni fazi se vse cene določajo v bistvu na ravni povprečja svetovnega trga. Svetovni trg pa na naše notranje

gospodarstvo ne more vplivati zadoosti, in sicer iz enostavnega razloga, da si zaradi trenutne devizne situacije ne moremo dovoliti popolnoma svobodnega uvoza. Res pa je, da je prav v tej smeri, z vključevanjem v mednarodno delitev dela, največja možnost, da sprožimo delovanje ekonomskih zakonitosti na naše gospodarstvo, poleg ostalih razlogov, ki narekujejo, da se čim bolj vključimo v mednarodno izmenjavo blaga.

Pri vsem tem pa seveda ne seveda ne moremo izključevati tudi same racionalnosti v ravnanju gospodarskih organizacij. Ne moremo zahtevati, da bi gospodarske organizacije delale zoper svoje lastne interese. Toda prav borba za lastni interes vključuje tako politiko zlasti na področju cen, ki obeta dolgoročne koristi. Dolgoročne koristi gospodarskih organizacij pa niso vedno samo v izkoriščanju trenutne tržne situacije za čimvišje cene, ampak v taki politiki cen, ki dolgoročno obeta največji dohodek. Dolgoročne koristi pa so brez dvoma tudi in predvsem v čimvečji stalnosti cen. Stalno več je glasov, da gospodarske organizacije ne morejo uspešno poslovati, če ne izdelajo dolgoročnega programa svojega razvoja. Dolgoročna usmerjenost pa podreja trenutne koristi pričakovanim večjim koristim v bodočnosti. In taka dolgoročna politika se mora odraziti prav v politiki cen, ki jo vodi gospodarska organizacija.

DR. FRANCE BUČAR

(Nadaljevanje na 1. strani)
čim bolj znižale stroške svoje proizvodnje. Poleg tega je tako določanje cen lahko tudi diskriminatorno. Če je podjetje s svojimi napori uspelo znižati stroške proizvodnje, bo za to v bistvu kaznovano, ker mu bo cena določena na osnovi dejansko doseženih stroškov. Kdor je bil v tem pogledu malomaren, bo za to v bistvu nagrajen. Ali pa se začnejo različni poizkusi, da podjetje vrže na trg proizvod, ki je v bistvu enak tistemu, za katerega je administrativno določena cena, vendar le toliko različen, da ne spada pod administrativni ukrep itd.
Vendar je glavni razlog zoper administrativno določanje cen v tem, da so v vseh preteklih letih cene narasčale, kar pomeni, da tak način določanja cen ni prinesel pričakovanih uspehov. Kljub vsemu ni bil učinkovit.
Kakor administrativno določene cene vplivajo na cene vseh drugih proizvodov, tako tudi obratno, cene proizvodov, katerih cene se svobodno oblikujejo, vplivajo na strukturo stroškov proizvodov, katerim so cene administrativno določene. Tako posredno celo cene solate in krompirja vpliva na ceno jekla itd., ker vpliva na življenjske stroške. Zivo delo pa je udeleženo v slehernem proizvodu.
Administrativno določati cene in jih držati v rokah je možno samo v primeru, da administrativno določimo cene prav vseh proizvodov. To pa pomeni popoln administrativni sistem, ki ni uspel in ne more uspeti, ker je v nasprotju z načinom proizvodnje, to je z blagovnim značajem proizvodnje in družbeno delitvi dela.
Toda seveda pomeni, da moramo prepustiti oblikovanje cen

Kadrovsko socialna služba

Po združitvi tekstilnih tovarn mariborskega bazena (MTT, PTM in »Merimke« iz Maribora, Ruške tekstilne industrije in Tovarne volnenih izdelkov Majšperk) v novi tekstilni kombinat MTT Maribor šteje kolektiv združenega podjetja okoli 6800 zaposlenih, od tega dve tretjini žensk.

S kakšnimi problemi se sprijema kadrovsko socialna služba v tekstilnem kombinatu Maribor in kdo jih ureja? O nekaterih podrobnostih nam je pripovedovala socialna delavka, tovarišica Marija Pušnikova.

Novo podjetje je odbržalo in deloma razširilo organizacijsko shemo in oblike delovanja te službe v prejšnjem samostojnem podjetju MTT. »Mislim, da v zadnjem letu naša kadrovsko socialna služba že prihaja do večje veljave tudi v očeh kolektiva, kar kaže na to, da je nemara že našla pravo področje dela,« je poudarila tovarišica Pušnikova.

V okviru kadrovsko socialne službe so celotno dejavnost organizirali po oddelkih oziroma referatih. Tako oddelek za delovna razmerja skrbi za celotno personalno evidenco, ureja invalidnine, pokojnine itd.; skratka pomaga delavcem, da zadeve s teh področij uredijo s čim manjšo izgubo časa.

Oddelek za nagrajevanje se študijsko pogloblja v probleme nagrajevanja, kakršnega zdaj imajo v podjetju (točkovni sistem); študira sisteme in načela nagrajevanja nasploh. V okviru proučevanja nagrajevanja v podjetju ta služba nenehno zasleduje dinamiko nagrajevanja in tako pomeni desno roko organov upravljanja. Pri tej problematiki je dostikrat potrebna izredna pazljivost, pa tudi posluh za zaznavanje signalov, ki prihajajo iz posameznih ekonomskih enot. Samo primer: v okviru pravilnika o delitvi osebnih dohodkov delijo ekonomske enote po lastnih merilih 10 % sredstev za osebne dohodke. V nekaterih enotah so na ta račun in ne glede na poslovni uspeh enakomerno dvignili vrednost točke. V drugih enotah iz teh sredstev uravnava višino osebnih dohodkov pri nižjih kategorijah delavcev in osebne dohodke starejših in izčrpanih delavcev. Druge spet ta sredstva razdeljujejo glede na uspeh dela itd. Kakršna koli že je delitev, pa pride do različne vrednosti točke. Če tega ne bi študijsko spremljali, proizvajalec ne bi bilo mogoče pojasnjevati, zakaj prihaja do razlik. Ljudje pa zahtevajo tak odgovor!

In dalje: izobraževalni center je, kot kaže, v svojo dejavnost že vnesel večjo družbeno vsebino. Razen uvajanja seminarjev za novodošle delavce in

najrazličnejše specializirane seminarje za člane kolektiva, ki jih je organiziral po potrebah, zdaj pripravljata tudi seminarje za člane samoupravnih organov, ker se je pokazalo, da ti ljudje, čeprav dobri delavci, vendar ne znajo članom kolektiva pojasniti vsega, kar bi le-ti radi zvedeli. Na teh seminarjih so se člani organov upravljanja seznanili z vsem, kar je potrebno, da zdaj znajo tudi informirati kolektiv.

V okviru izobraževalnega centra se je nadalje začela bitka za večjo kvaliteto. Center je pripravil vrsto predavanj in ponazoril, s katerimi opozarja na povezanost kvalitete in poslovnega uspeha podjetja ter s tem tudi standarda zaposlenih. Razen tega zaposluje center več inštruktorjev, ki na delovnem mestu in od enote do enote poučujejo in opozarjajo delavce na morebitne napake, na možnosti

boljšega dela itd. Zanimivo je, da ekonomske enote te obiske vedno bolj zahtevajo.

Socialna služba, ki zaposluje 4 socialne delavce, je prav tako izbrala zelo zanimive oblike dela. Vsakega delavca, ki pride v podjetje, povabijo na razgovor, da bi tako vsakogar kar najbolje spoznali in se seznanili z njegovimi željami, dotedanjimi življenjskimi razmerami itd. Tako se mapa z osebnimi podatki vsakega delavca obogati z najrazličnejšimi podatki, ki ob morebitnih problemih posameznikov omogočajo objektivnejše obravnavanje.

Socialna služba nadalje skupaj z obratno ambulanto spremlja gibanje bolniških izostankov. S podrobnejšimi analizami skušajo zdaj ugotoviti, kdo predvsem in zakaj zaradi bolezni izostaja z dela, zaradi kakšnih obolenj itd. Ko bodo znani ti podatki, bodo ekonomske enote lažje iskale poti, kako bi se tem izostankom čimbolj izognili. Da bi se bolje seznanili s pogoji bolnikov na domu, so nekatere ekonomske enote že organizirale tako imenovane tovariške obiske na domu, ki obenem pomenijo obliko laične kontrole. Če

se bo med temi obiski na domu pokazalo, da veliko bolnikov doma nima prave nege, bodo takoj namestili patronažno sestro, ki naj bi — razen drugega — skrbela tudi za nego bolnikov na domu.

Socialna služba v tekstilnem kombinatu Maribor bo letos anketirala vse člane kolektiva, da bi ugotovila njihovo socialno stanje. S tem bodo prišli do podatkov o življenjskih razmerah slehernega člana kolektiva in vplivu teh razmer na delovno sposobnost ter s tem tudi na proizvodnjo.

V okviru kadrovsko socialne službe nadalje deluje še oddelek za higiensko tehnično varstvo in psihološka služba, ki v zadnjem času analizira raven znanja mojstrov in drugega vodstvenega kadra. Druge, prej omenjene dejavnosti v okviru kadrovsko socialne službe seveda obravnavajo še vrsto drugih zadev z njihovih področij. Vendar naj bo dovolj to, kar omenjamo. Tudi te skope informacije namreč dovolj zgornjo opozarjajo, da se kadrovsko socialna služba v MTT posveča problemom človeka-proizvajalca.

-mG

Veliki uspehi v Kočevju

Kočevski rudarji so dakazali, da se s prizadevnostjo ter dobro organizacijo dela lahko dosežejo skorajda neverjetni delovni uspehi. Najboljši dokaz temu so naslednji podatki: v letu 1962 so izkopali 177.800 ton premoga, kar je za 5,4% več kot v letu 1961. Plan proizvodnje so tako izpolnili za 106,5%. Ta proizvodni uspeh pa so dosegli s 26% manj delovne sile kot v letu 1961. To pomeni, da se je storitev v rudniku povečala za 47%. Storitve na moža je bila v 1961. letu 1246 kilogramov dnevno, v letu 1962 pa je porasla na 1856 kg premoga. Vzporedno z delovnimi uspehi so rasli tudi finančni uspehi podjetja, obenem pa se je seveda občutno zvišal tudi dohodek delavcev. Kljub istim cenam premoga v primerjavi z letom 1961 so dosegli 6% višji celotni dohodek ter za 16% zvišali dohodek na delovno mesto, za 16% zvišali dohodek na delovno mesto, za 16% zvišali dohodek na delovno mesto, za 16% zvišali dohodek na delovno mesto. V letu 1961 je znašal povprečni dohodek na zaposlenega 614.000 dinarjev, v letu 1962 pa se je povečal kar na 976.000 din ali za 57%. Skladno s tem so zrasli dohodki delavcev za 37%.

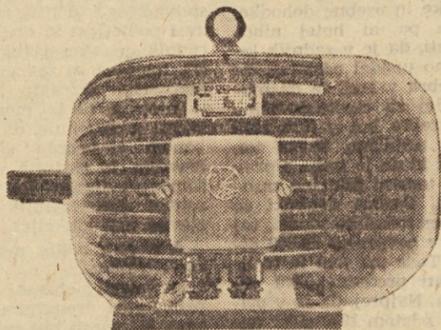
Te uspehe pripisujejo v glavnem prizadevnosti celotnega kolektiva ter reorganizaciji proizvodnje. Opuštili so nerentabilni dnevni kop, premog, ki so ga prej kopali površinsko, sedaj kopljejo z jamskim kopom, kjer so uvedli mehanizirano širokočelno odkopavanje. Z novo separacijo so izboljšali tudi kvaliteto, tako da so si zagotovili dovolj kupcev v industriji kakor tudi v široki potrošnji. V novo leto 1963 je stopil kolektiv z enakim delovnim elanom. V januarju so zabeležili proizvodnjo 15.920 ton (dnevno 630 ton), kar je za 14% več kot v istem mesecu 1962. leta. Proizvodni uspehi pa še vedno naraščajo, saj so že v mesecu februarju povečali dnevno proizvodnjo na 690 ton premoga. Do sedaj največjo dnevno storitev pa so zabeležili v februarju, ko je ves kolektiv odšel na delo v jama, da bi s tem še bolj povečal proizvodnjo ter s tem čimveč prispeval k ublažitvi pomanjkanja premoga na tržišču. Ta dan so dosegli rekord in nakopali 770 ton rjavega premoga.

MILAN ŠPAROVEC

Elektrifikacija kmetijstva rešuje pomanjkanje delovne sile. Nabava električnega motorja je najbolj smotrna naložba v gospodarstvu

ELKO električni motor vas reši takega težaškega dela

Novi ELKO trofazni motor, tip T 112 M 4, 5,5 KM, 1430 obr./min.

Ta motor je prenosljiv in lahko služi za pogon več strojev na vsakem gospodarstvu od slamoreznice, žrnelj, cirkularke, črpalke do mlatnice itd. Zaradi kvalitetne izdelave, lahke montaže, enostavnega posluževanja, predvsem pa zaradi primerne cene, se je naš ELKO motor uveljavil poleg zvenečih imen konkurenčnih podjetij na domačem tržišču v Evropi in v prekomorskih deželah.

Zahtevajte tudi vi ponudbe pri naših predstavništvih ali v tovarni

ELEKTROKOVINA
MARIBOR

ZDRUŽEVANJE PODJETIJ V KAMNIŠKI OBČINI

KAJ PA DRUGE OBLIKE PROIZVODNEGA SODELOVANJA

Gospodarski razlogi so narekovali nekaterim, zlasti manjšim kamniškimi kolektivom, da so lani začeli resno razmišljati o svojem bodočem razvoju. Analize, ki so jih kolektivi izdelali o svojem gospodarstvu, so v večini primerov pokazale, kako negospodarno bi bilo, če bi ti kolektivi še naprej vztrajali pri dosedanjem načinu proizvodnje, pri razdrobljeni in dragi proizvodnji. Prav na osnovi teh analiz so se nekateri kolektivi že lani odločili za združitve s sorodnimi podjetji v občini pa tudi izven nje.

Tako se je obrtno podjetje »Kalcit« združilo z rudnikom Kaolina v Crni. Boljše strokovno vodstvo in večje možnosti za modernizacijo peskopopov so zelo pozitivno vplivale na povečanje proizvodnje.

Za podobno združitve se je odločil tudi kolektiv podjetja »Silva« v Stahovici. Lesni obrat je sedaj samostojna ekonomska enota podjetja »Stol«, gozdni obrat pa so priključili Gozdnemu gospodarstvu Ljubljana. Kolektiv »Silve« je kmalu začutil vse prednosti svoje odločitve. Proizvodnja se je povečala in

z njo seveda tudi osebni dohodki. Režijski stroški so znatno manjši, saj je prejšnje številno upravno osebje zamenjal le en človek — vodja obrata.

Precejšnje rezerve so se sprostile tudi z združitvijo treh trgovskih podjetij v Kamniku v eno. Novo podjetje ima sedaj večje možnosti za rekonstrukcijo in modernizacijo prodajnih prostorov, ki pa jo je spričo vedno večjih potreb občanov in zaradi povečanega turističnega prometa, ko bo jeseni odprta žičnica na Veliko planino, nujno treba izvesti.

Prav tako kot doslej naštetih kolektivov se je tudi kolektiv gradbenega podjetja »Graditelj« združil z Splošnim gradbenim podjetjem Tržič. Menijo, da bo bolj ekonomično izkoriščanje mehanizacije lahko ugodno vplivalo na cene gradbenih storitev, ki se v sedanjih pogojih niso mogle bistveno spremeniti. Za tak majhen kolektiv, kot je Graditelj, bi bila namreč zelo neekonomična nabava drage mehanizacije, posebno ker ne bi bila polno izkoriščena.

Proces integracije je v kamniški občini posegel tudi na po-

dročje kmetijstva. Bivših osem kmetijskih združenj sedaj uspešno gospodarja v okviru ene gospodarske enote, kateri so se pridružili tudi obrati sadne drevnice in vrtnarije. Zadnji čas pa je slišati tudi predloge, naj bi se kmetijski združitvi priključilo tudi podjetje »Meso«; vendar kaže o tem dobro razmisliti, posebej še zato, ker je poglavitna naloga kmetijske zadruge povečanje lastne kmetijske proizvodnje.

Čeprav je iz tega kratkega prikaza razvidno, da so delovni kolektivi v kamniški občini zadnji čas posvetili precej pozornosti svojemu perspektivnemu razvoju, pa je vendar čutili enostranost pri odločanju kolektivov za združevanje. Največkrat kolektivni vidijo perspektivo le v enostavnem združevanju, premalo pa razmišljajo o drugih oblikah proizvodnega sodelovanja delitve dela, specializacije itd. Nekateri kolektivni se kar nekoliko preveč toga držijo svojih proizvodnih programov, čeprav tržišče terja večjo elastičnost v prilagajanju proizvodnje. Tu pa bodo morali najti svoje mesto tudi kooperacijski odnosi med kolektivni.

Seveda bi bilo napak, če bi za premajhno dejavnost odbornikov oziroma za njihovo premajhno povezavo z delovnimi organizacijami krivili njih same. Praksa namreč opozarja, da kljub številnim opozorilom vodstva nekaterih podjetij še vedno ne vabijo na zasedanja organov upravljanja odbornikov zbora proizvajalcev. To odbornikom zelo onemogoča podrobnejše seznanjanje z vsemi problemi delovnih organizacij in zato večših na sejah občinskega ljudskega odbora ne razpravljajo o problemih, ki so na dnevnem redu, ali pa se ne morejo odločiti za glasovanje o posameznih vprašanjih. O odgovornosti delovnih organizacij do odbornikov, to je o vabljenju na seje in razpravljanju z njimi o posameznih problemih, bo potrebno torej tudi marsikaj zapisati v statute delovnih organizacij. Tako se bo mogoče izogniti dosedanjim slabostim, ko so o vrsti vprašanj razpravljali le vodilni uslužbenci občinskih ljudskih odborov in delovne organizacije, namesto da bi te zadeve pretresal širši krog ljudi, to je odborniki zbora proizvajalcev in organi upravljanja delovne organizacije.

Tako v občinskih statutih kot v statutih delovnih organizacij bodo torej potrebne jasnejše določbe o medsebojnem sodelovanju, urejanju problemov, odgovornosti itd. Obetamo si, da bodo o vsem tem podrobneje spregovorili v prihodnjih dneh v vseh štirih zasavskih občinah tudi člani sindikata na občinskih zbora svojih organizacij. Pričakujemo lahko, da bodo razprave z občinskih odborov o tem pomembnem prispevek k formulaciji nekaterih določb v osnutkih statutov delovnih organizacij in dokončni formulaciji osnutkov občinskih statutov o odgovornosti odbornikov in delovnih kolektivov do občinske skupščine, skratka o vsem tistem, česar smo doslej pogostokrat pogrešali in kar je povzročalo vrsto nepotrebnih težav in zapletljajev.

-k-

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo. Izdaja CJP Ljudska pravica v Ljubljani. List je ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik:

VINKO TRINKAUS

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2. Poštni predal 313-VI, telefon uredništva 33-722 in 35-672, uprave 33-722 in 37-501. Račun pri Narodni banki v Ljubljani št. NB 600-11/1-365 — Posamezna številka stane 20 din — Naročnina je: četrtletna 250, polletna 500 in letna 1000 din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in kileti CJP »Ljudska pravica« Ljubljana

PRISPEVEK OD IZREDNEGA DOHODKA JE DAVEK NA PRIDNOST

Lesnoindustrijska podjetja so z izjemo lesnih galanteristov zaradi nizke akumulativnosti oproščena 15% rednega prispevka od dohodka, imajo pa še druge olajšave, da bi jim ostajalo več sredstev za nemoteno gospodarjenje in za modernizacijo proizvodnje. Zato bi človek pričakoval, da ostaja tem delovnim kolektivom, zlasti od tistih, ki imajo visoko storilnost in delovno intenzivnost, več čistega dohodka kakor drugim. In bi ga tudi ostalo, če ne bi bilo prispevka od izrednega dohodka...

Izjava Lesnoindustrijskega podjetja Jelovica v Skofji Loki:

»Že samo po sebi je absurdno, da si oproščeni rednih družbenih dajatev, odvajajo za izredno dajatev zavoljo tega, ker si s prizadevanjem ustvarijo več dohodka na zaposlenega kot povprečno jugoslovanska lesnoindustrijska podjetja.

Prispevek od izrednega dohodka je davek na pridnost, to lahko kadarkoli dokažemo. Pri odmerjanju te davčine so važni osebni dohodki, toda v skladu z novim gospodarskim sistemom so le — ti odvisni od delovne storilnosti in gospodarnosti. Potemtakem je nujno, da tisti, ki več naredi, tudi več zasluži. Toda ko preseže določene dohodke v panogi, mora odvesti davek od izrednega dohodka...

Kako je mogoče v lesni industriji sploh ustvarjati ekstra dohodek? Cene so maksimirane, proizvodni pogoji so več ali manj v vseh podjetjih enaki (beri: enako zaostali), o kakem monopolnem položaju pa tudi ni govora, ker nas je preveč. Sploh pa: kaj je ekstra dohodek? V klasični ekonomiji je ta pojem jasno definirani, pri nas pa očitno še ni razčiščen. Prav gotovo pa ni mogoče obravnavati kot izredni dohodek tistih sredstev, ki si jih ustvaril z večjo gospodarnostjo in pridnostjo.

Mi ne ustvarjamo ekstra dohodka z vidika klasične ekonomije, vendar smo plačali 1962. leta 32 milijonov prispevka od izrednega dohodka. Olajšava, pri plačevanju rednega prispevka od dohodka je znašala okoli 60 milijonov, zavoljo prispevka od izrednega dohodka pa nam je od tega ostalo samo slabih 30 milijonov.

V Tovarni upognjenega pohištva Stol v Duplici menijo:

»Vsak instrument, ki obdaruje nadpovprečno produktivnost, destimulira delovne kolektive in posamezne delavce. Prispevek od izrednega dohodka je eden izmed takšnih instrumentov.

Ob maksimiranih cenah v lesni industriji je lani znašal povprečni urni dohodek za vso državo 662 din, v LR Sloveniji 994 din; čisti dohodek na uro pa v zveznem merilu 187 din, v Sloveniji 269 din, torej za 44% več kot v državnem povprečju. V skladu s tem so nastale tudi razlike v osebnih dohodkih. Jugoslovansko povprečje na uro: 139 din, v Sloveniji pa 179 din.

Kakor je razvidno iz teh podatkov, ustvarjajo lesnoindustrijska podjetja v LR Sloveniji največ dohodka in največ čistega dohodka. Razumljivo, da so tudi osebni dohodki nad določenimi osebnimi dohodki v naši panogi. Zato pa plačamo prispevek od izrednega dohodka, ki je izreden samo po tem, da presega jugoslovansko povprečje na zaposlenega...

Resda smo sedaj na boljšem kot v prejšnjem gospodarskem sistemu, ko smo letno odvedli 500 milijonov čistega dobička, za letne sklade pa nam je ostalo vsega 6 milijonov. Toda tudi današnja delitev dohodka med kolektivom in skupnostjo ni spodbudna. Čisti dohodek, ki ga izkazujemo v letnem zaključnem računu, še zdaleč ni čist. Potem ko odvedemo 30% v splošni investicijski sklad, 5% v splošni rezervni sklad, 15% v obvezne, toda nedotakljive rezerve ter plačamo še prispevek od izrednega dohodka — v dveh letih smo ga plačali skupno 87 milijonov — nam ostane samo še ostanek ostankovega ostanka, s katerim res lahko samostojno gospodarimo oziroma je za nas resnično čisti dohodek.

Naši delavci to vedo, in zdaj, ko uvajamo namesto izkustvenih tehnične norme, ko normirani snemajo sleherni delovni gib, da bi organizacijo dela izpopolnili, godrnjajo, češ kaj se tako ženemo, ko pa je vsak presežek tako obdavčen, da nam ostane samo malenkost. Težko jim je dopovedati, da moramo kot izvozniki upognjenega pohištva doseči evropsko raven ne samo v kakovosti, ampak tudi v produktivnosti, če hočemo enakovredno konkurirati tujim proizvajalcem.

Lesna industrija se po vsem svetu hitro razvija in kdor zaostaja v tehničnem razvoju, zaostaja tudi v konkurenčnosti. Kot dobri gospodarji bi se radi prilagodili splošnemu razvojnemu tempu lesne industrije, radi bi proizvodna sredstva

V LETOŠNJEM ZVEZNEM DRUŽBENEM PLANU JE REČENO, NAJ ZVEZNI IZVRŠNI SVET »PRESKUSI UČINEK PRISPEVKA OD IZREDNEGA DOHODKA (HKRATI Z UČINKOM RUDNIŠKEGA PRISPEVKA) IN PREDLOŽI USTREZNE SPREMEMBE ZA ZAJEMANJE EKSTRA DOHODKA.«

OČITNO TOREJ S TEM PRISPEVKOM NI VSE V REDU. GOSPODARSKE ORGANIZACIJE, KI ŽE DVE LETI NA LASTNI KOŽI PRESKUŠAJO UČINEK TEGA INSTRUMENTA, MU NA SPLOŠNO PRAVIJO DAVEK NA PRIDNOST. IN TO TUDI UTEMELJUJEJO. PO RAZGOVORIH V PETIH PODJETJIH, KI PLACUJEJO RAZMEROMA VELIK PRISPEVEK OD IZREDNEGA DOHODKA, PA SE ZDI, DA LE-TA NI SAMO DAVEK NA PRIDNOST, AMPAK TUDI DAVEK NA GOSPODARNOST IN COKLA PROIZVODNE MODERNIZACIJE, S KATERO SE IZBOLJŠUJE KAKOVOST PROIZVODOV IN ZNIŽUJEJO CENE. ČE SE NE MOTIM, PA STA TO GLAVNA POGOJA ZA PRIDOBIVANJE KUPCEV. DOMAČIH IN — TUJIH...

modernizirali, preden fizično dotrajajo, kakor delajo drugod, a kdaj, ko nam premo ostane, čeprav precej ustvarimo...

Prepričani pa smo, da bi bilo teh sredstev kmalu več, če bi gospodarskim organizacijam pustili vsaj tako dolgo več denarja, da bi modernizirale proizvodnjo.

Vsi vprek prigovarjajo: organizirajte razvojne oddelke, pritegnite ljudi z univerzitetno izobrazbo, da boste izboljšali oziroma modernizirali tehnološke postopke, izboljšujete kakovost, povečujete proizvodnjo. Vse to je bolj ali manj povezano tudi s finančnim vprašanjem. S čim naj, plačamo znanstveno-raziskovalno delo, s čim aplikacijo raziskav v proizvodnji in vse druge novotarije, če moramo skoraj ves čisti dohodek odvesti?

Stališče delovnega kolektiva Uniona:

»Kako naj bi drugače gledali na prispevek od izrednega kot na davek za pridnost? Veljamo za najbolj rentabilno in za najbolj produktivno pivovarno v državi, čeprav so naša osnovna sredstva po revalorizaciji še vedno 64%, proizvodna oprema pa 70% (prej 73,9%) opisana.

Številke to najbolj dokazujejo: Do 30. IX. 1962 smo ustvarili na zaposlenega 2.330.000 din čistega dohodka, čeprav se je 40 delavcev ukvarjalo z manj donosno proizvodnjo kvasa. Zagrebška pivovarna, ki sodi med boljše, je ustvarila milijon 510.000 din, pivovarna v Osijeku 805.000 din, pivovarna v Vršču 386.000 din. Pripominjamo pa, da tako velikega čistega dohodka nismo dosegli s povišanjem cen, ampak izključno s povečano proizvodnjo. Leta 1960 smo proizvedli 559 hl piva na zaposlenega, leta 1962 pa 739 hl in je potemtakem storilnost porasla za 32%! deloma zaradi stimulativnejše delitve osebnih dohodkov po enoti proizvođa, boljše organizacije dela in delno rekonstrukcij.

Naša visoka produktivnost pa je še očitnejša ob komparaciji proizvodnje z drugimi pivovarnami:

Do 30. septembra 1962 smo proizvedli na zaposlenega 645 hl piva, zagrebška pivovarna je v istem času proizvedla 450 hl, pivovarna v Osijeku 260 hl in v Vršču 147 hektolitrov.

Vse te pivovarne so približno enako zastarele — kakor veste, je za odvajanje prispevka od izrednega dohodka važna tudi vrednost osnovnih in proizvodnih sredstev poleg osebnih dohodkov — in tudi cene piva so približno enake. Vendar pa smo mi plačali 19,4% prispevka od izrednega dohodka, zagrebška pivovarna pa samo 11,5%.

Tako. Zdaj vam je morda jasno, zakaj menimo, da je prispevek od izrednega dohodka davek za pridnost! In to hud davek, če upoštevate stanje naše tovarne in naše potrebe. Vsak milijon je za nas dragocen. Kaj šele 180 milijonov, ki smo jih odvedli zavoljo sedanjega izračunavanja izrednega dohodka, ki se nam zdi od vsega začetka nepravilno. Ali je ta instrument sploh v skladu z novim gospodarskim sistemom, ki spodbuja produktivnost, če izredni prispevek raste skladno s produktivnostjo? Ali drugače povedano: čimveč delovnih ur porabiš za ustvarjeni čisti dohodek, tem manj izrednega prispevka plačaš.

Edino, kar bi pri nas prišlo v poštev za obdavčitev kot izredni dohodek, je po našem mnenju prihranek pri transportnih stroških. Do aprila 1961 smo namreč pivo prodajali franco odjemalcem, odtlej pa ga prodajamo franco tovarna. Na lastne stroške ga dostavljamo samo še ljubljanskim kupcem. Toda prihranek je malenkosten, ker smo zaradi te spremembe za zunanje kupce pocenili pivo s 46 (op. pisca: neverjetno, mi ga pa v gostilnah plačujemo po 90 do 130 din!) na 41 din, medtem ko ga ljubljanski plačujejo po starem.

Bodočnost tovarne upognjenega pohištva »Stol« sloni na mladini kakor povski. Konkurenčnost pa sloni tudi na tehnični modernizaciji, kakor povski.

»Odkrito rečeno: prispevek od izrednega dohodka, tako kakor se zdaj odmerja, je velika ovira pri gospodarjenju. Pivo bi lahko izvažali, če bi si omislili pasterizator, pa bomo vsa lanska sredstva morali vložiti v novo pretakalnico, ki jo nujno potrebujemo. Sedanji stroj dela v treh izmenah, kaj če nam odpove? Vsa proizvodnja piva bi obstala.

Radi po povečali proizvodnjo, ker bi lahko prodali več piva, toda kje naj dobimo pol milijarde za novo kotlarno, denar za novo vložno klet, za dokončno preureditev vrelnih klet, za večji vozni park, za nove garaže...

Poglejte naše pisarne. Samo staro pohištvo, menda od takrat, ko je bila tovarna zgrajena. Vsak, prigrisparjeni dinar, ki nam ostane, investiramo v proizvodne obrate. In vendar nikamor ne pridemo.

Težko se je sprijazniti s tem, da smo zavoljo dobrega gospodarjenja bili v zadnjih dveh letih ob 180 milijonov. Če prštejemo sem še 65 milijonov obveznih, nedotakljenih rezerv, od katerih plačujemo še 6% obresti, znaša oboje 245 milijonov dinarjev, s katerimi bi rešili marsikak proizvodni problem. In bi ga kot dobri gospodarji tudi morali rešiti.

Zabeleženo v ljubljanski Tovarni dekorativnih tkanin

»V večini gospodarskih organizacij je prispevek od izrednega dohodka zmanjšal, vsaj procentualno, pri nas pa je porastel. Predlanski smo od 681 milijonov čistega dohodka plačali 48 milijonov prispevka od izrednega prispevka, lani pa od 715 milijonov čistega dohodka 68 milijonov.

Vzrok? Povečani osebni dohodki. Upravičeno povečani. Produktivnost je namreč porasla kljub ekonomsko, ne samo fizično zastarelim strojem — za 3%, razen tega pa je zvezni družbeni plan predvidel 15% povečanje prejemkov zaradi porasta

življenjskih stroškov. Toda predpisani povprečni osebni dohodki na uro znašajo v tekstilni industriji 171 din, pri nas pa 200 din. In to nas tepe in nas bo še bolj tepla, če bomo povečali delovno storilnost.

V tekstilni industriji se cene že od 1959. leta niso spremenile, za vsako novo blago moramo predložiti kalkulacijo in tako opravičiti predvideno prodajno ceno. Že s tem je deloma izključeno ustvarjanje izrednih dohodkov, razen tega: vsi kupujemo večidel uvoženi bombaž in druge surovine po enotnih cenah.

Morda bi nam utegnil kdo očitati, češ da povečujemo čisti dohodek s proizvodno preorientacijo na akumulativnejše artikule. To namreč deloma drži. Toda: ali je slabo, če prislunhe tržišču in začne proizvajati blaga, ki smo jih doslej uvažali? Po našem ne. Ravno nasprotno. In tako načelno zatrjujejo vsi gospodarski in politični forumi. Pri družbenih dajatah pa kakor da na to pozabljajo.

»Tekstilno industrijo ta izredni prispevek bolj prizadene kot druge, kajti že več let ne moremo dobiti posojila iz splošne investicijskega sklada, čeprav odvajamo prav tako kakor drugi 30% čistega dohodka vanj. To pomeni pri nas 48 milijonov dinarjev, priračunajte še 116 milijonov odvedenega »izrednega dohodka« pa 43 milijonov obveznih rezerv, ki jih ne smemo izkoristiti, čeprav so stroji docela izkoriščeni, in razumeli boste negotovnost našega delavskega sveta pri vsakem pregledu zaključnega računa, pa naj bo četletnega ali celoletnega, češ kdaj bomo prišli do denarja, vsaj za novo barvano v obratu B, kjer zaradi zastarelosti obrata ni mogoče kakovostno izboljšati dela. Prav barvanje pa je največja slabost naše proizvodnje.

Zelimo, da bi se čimprej razčistilo, kaj se upravičeno šteje kot izredni dohodek in kako sedanje pojmovanje tega dohodka ter zajemanje krni dobro gospodarjenje in veže roke prav tistim, ki najboljše gospodarijo.

In kaj pravijo v celjskem Topru?

»Sprašujemo se, ali naj sploh še povečujemo delovno storilnost. Enako kot se povečuje storilnost, se namreč povečujejo tudi družbene dajatev.

Kakor se zdi neverjetno, smo lani v zadnjih šestih mesecih povečali delovno storilnost za 35%, v posebnem študijskem oddelku pa celo za 50% z ozko proizvodno specializacijo za izdelovanje standardnih in športnih srajc, z zboljšano organizacijo dela, s strokovnim izobraževanjem delav in s spodbudnejšo delitvijo osebnih dohodkov.

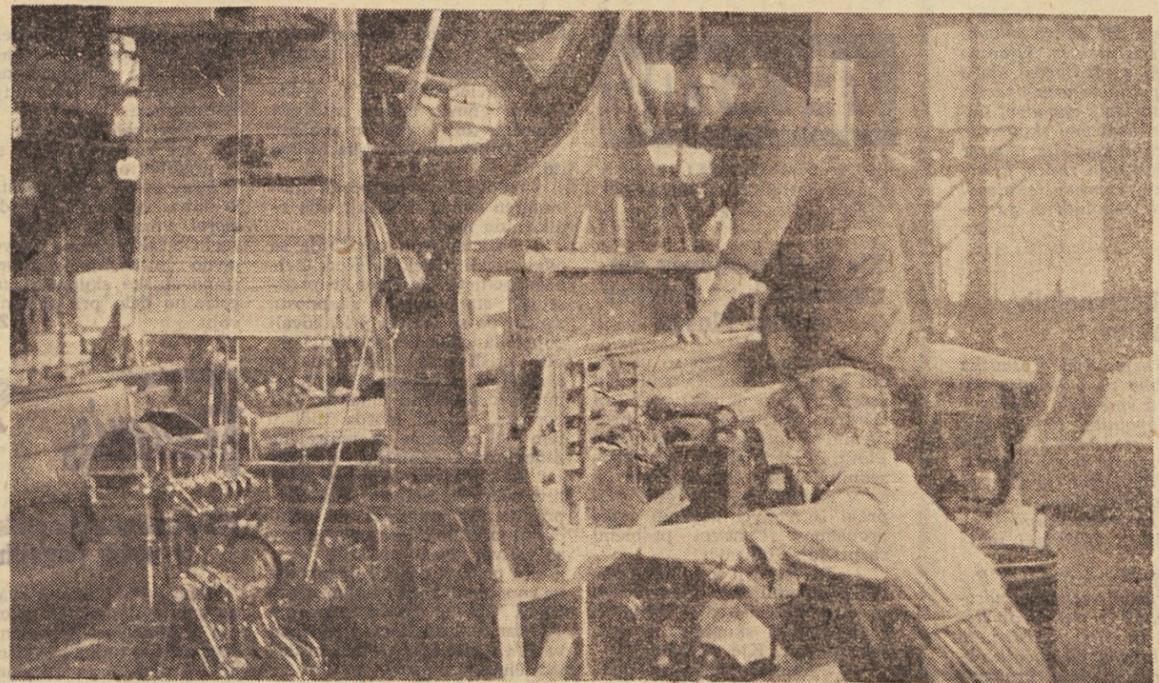
Letos bodo predvidoma za 20% povečali storilnost na račun lanskih izboljšav. Smo pa v dilemi, ali naj to izvedemo ali ne, zakaj po naših izračunih bomo morali odvesti dve tretjini prigrisparjenega denarja kot izredni prispevek.

Za zdaj imamo dovolj sredstev v skladih, toda sprašujemo se, za koliko odstotkov lahko še povečamo prizadevanost, da nam ne bo škodovalo?

Če pa hočemo konkurirati ameriškim konfekcijam, moramo izdelavni čas pri srajcah zmanjšati za polovico. Izvoz nameravamo povečati, za polovico proizvodnje smo že našli trg, za drugo ga bomo še lahko dobili, če bomo z modernizacijo in racionalizacijo pocenili proizvode.

Skupnost je tega našega uspeha vesela, hkrati pa nas pri tem ovira s — prispevkom od domnevnega izrednega prispevka...»

MARIOLA KOBAL

Od fizično in ekonomsko dotrajanih strojev v Tovarni dekorativnih tkanin pač ni mogoče zahtevati, da tkanine ne bi kdaj pa kdaj delale preglavic.

Na dnevnem redu: statuti

ZELEZARNA RAVNE:

Tudi razčlenjevanje slabosti je pomoč za izdelavo statuta

Udeleženci občnega zbora sindikalne organizacije delavcev ravske železarnice so kritično prebrali vse tiste slabosti, ki so bile doslej ovira, da niso dosegli še večjih delovnih uspehov, bolj poskrbeli za delovne pogoje in standard zaposlenih, da niso še bolj izpopolnili sistema delitve dohodka in osebnega dohodka in dosegli še večji napredek pri decentralizaciji upravljanja. Kaj jih je napotilo k temu? Med drugim, tako je bilo razbrati iz razprave, tudi težnja, da bi s takšno kritično analizo opozorili, česa se velja v bodoče izogibati in na kaj naj bodo pozorni sestavljavci osnutka statuta te delovne organizacije. Sicer pa prislusnimo nekaterim izrečenim mnenjem o tej zadevi.

Ko obravnavamo razne slabosti, na katerem koli področju, je bilo rečeno, se zavedamo, da smo kljub vsemu temu le želi uspehe, ki nas morajo spodbujati k nadaljnjemu napredku in k — odpravljanju napak. Ni slučajno, da danes podrobneje analiziramo slabosti kot uspehe. Pred nami je namreč zahtevno delo — izdelava našega statuta. Samo če bomo konkretno poznali vse pomanjkljivosti, ki so nas doslej spremljale, bomo lahko izdelali soliden statut, seveda ob podpori vsega kolektiva in vseh subjektivnih čimteljev v podjetju. Bistvo našega statuta se mora odražati na vseh področjih naše dejavnosti, in sicer v tem smislu, da bo statut zrcalil svobodno dogovor proizvajalcev o vseh pomembnih problemih. Toda ali smo storili doslej že dovolj?

Kljub temu, da je bila imenovana komisija, ki naj bi pripravila osnutek, moramo priznati, da je bilo doslej zelo malo storjenega. Pa povejmo, kako naj se komisija loti svojega dela.

Če hočemo, da bo statut solidno izdelan, mora komisija najprej pripraviti kompleksno analizo obstoječe interne zakonodaje. Šele nato se lahko odločimo za načela, ki naj jih vsebuje statut, šele potem se lahko lotimo izdelave členov osnutka in vse to gradivo predamo v obravnavo kolektivu. Izhodišče naj bodo načela naše nove ustave.

Razprava v kolektivu naj ugotovi, ali tako zasnovani predlogi in členi zagotavljajo uresničitev načel. Precej je še nejasnih in nerazčiščenih vprašanj, kaj vse naj vsebuje statut, in v tem razčiščevanju mnenj bomo prišli najlažje do pravih izhodišč.

Posebno področje v statutu mora dobiti organizacija podjetja in mehanizem samoupravljanja. Razvidna mora biti shema podjetja, shema posameznih organizacijskih enot, pristojnosti in dolžnosti posameznih služb, organov samoupravljanja, medsebojni odnosi med enotami in samoupravnimi organi.

Jasno bo treba določiti, kakšno je mesto ekonomskih enot in njihovih samoupravnih organov, kakšne bodo njihove pristojnosti glede razpolaganja s sredstvi in kateri instrumenti bodo povezovali enote v podjetje kot celoto. Važna so še tale vprašanja, ki jih v statutu ne smemo prezreti:

— delitev dohodka, problematika delovnih razmerij, odgovornost samoupravnih organov in posameznikov, odnos kolektiva do skupnosti oziroma komunne.

V statutu, v posameznih njegovih členih, morajo priti čimprej do izraza težnje kolektiva kot celote po napredku, vsi tisti ukrepi, ki naj to težnjo podpirajo, kajti le tako bomo lahko rekli, da smo sodobno organizirani proizvajalci in temu moramo predrediti vse ostalo.

To je bilo, v zgoščenih besedah povedano, napotilo za izdelavo osnutka statuta te delovne organizacije.

CERKNICA:

Na dveh plenarnih razprava o statutu

Občinski sindikalni svet v Cerknici je sklical doslej že dooje plenarni sej, kjer so udeleženci razpravljali o izdelavi statuta delovnih organizacij. Na prvi plenarni seji so osnovali tudi posebno komisijo, ki bo nudila kolektivom pomoč pri izdelavi statuta.

Na drugi seji so udeleženci razpravljali o analizi samoupravnih predpisov v posameznih organizacijah. Predvsem je bilo ugotovljeno, da so bili doslej nekateri pravilniki v delovnih organizacijah prehitro izdelani in niso v polni meri zakoniti zaved, ki so specifične za določeno organizacijo. Novi statuti bi morali po mnenju udeležencev med drugim vsebovati tudi organizacijsko shemo podjetja in predpisovati dolžnosti služb. S statuti naj bi natančneje določili pristojnosti ekonomskih enot in obveznosti, ki jih imajo do organizacije.

JESENICE:

Po razpravi občanov dokončno oblikovanje statuta

Oborniki obeh zborov občinskega ljudskega odbora Jesenice so že razpravljali o osnutku statuta. Gradivo jim je predložila statutarna komisija s predlogom, da o osnutku razpravljajo vse družbeno-politične organizacije, delavski sveti, vodstva delovnih organizacij, zavodov, sindikalne organizacije, stanovanjske in krajevne skupnosti, sveti ObLO in vsi občani. Po mnenju komisije namreč osnutek še vedno ne ureja vseh razmerij in zadev, ki sodijo v statut občine. Po tej vsehsplošni razpravi, tako sodi statutarna komisija, bi lahko osnutek dopolnili in ga dokončno oblikovali.

RADENCI:

Viri sredstev za razvoj komunalnih in turističnih objektov

Zbor občanov v Radencih je že razpravljalo o osnutku občinskega statuta, predvsem podrobno pa o tistem delu, ki obravnava krajevne skupnosti. Od sprejetih predlogov je bil najpomembnejši predlog za dopolnitev tistega dela statuta, ki govori o dodeljevanju sredstev krajevnim skupnostim. Glede na posebnosti v razvoju kraja Radenci kot zdravilišča in turistične točke so občani predlagali, naj bi v občinski statut vnesli dva dodatna člena, in sicer: koliko sredstev in od kod naj dobi krajevna skupnost za razvoj turistično zdraviliškega kraja in kako naj se ta sredstva uporabljajo.

Predlagano je bilo, naj dobi krajevna skupnost v Radencih glede na posebne naloge za razvoj turistično zdraviliškega kraja 50 % vseh dohodkov, ki se stekajo iz Radence v občinski proračun. Plan za trošenje sredstev, to je za razvoj in vzdrževanje komunalnih in turističnih objektov, naj pripravi komisija predstavnikov krajevne skupnosti, Turističnega društva in zdravniškega kolektiva.

Prav je, da tudi šoferji malicajo. Toda nekateri včasih pozabljajo, da odprte ceste niso parkirni prostori. Tudi naveden manj pomembni prekrški vnašajo nepotrebne zamude v promet in s tem seveda tudi škodo zaradi zamujenega časa.

VELENJE:

Nova delovna mesta za žene

Podjetje za predelavo metala in kromičnica »CHROMMETAL« iz Velenja bo letos razširilo svojo dejavnost. V kratkem bodo tu odprli nov obrat za izdelavo termostatov, ki jih vgrajujejo v stroje v tovarni gospodinjstvene opreme »Gorenje« v Velenju. V novem obratu bodo zaposlili večinoma žene. Prav zaradi tega je ta oddelek tako važen za Velenje, kjer je mnogo žena, ki iščejo delo. Za ureditev objekta je prispeval nekaj sredstev Zavod za zaposlovanje delavcev. Od svoje ustanovitve je Zavod za zaposlovanje delavcev iz Velenja dal že nad 9 milijonov dinarjev posojila za razširitev Chrommetala zato, da bi lahko zaposlil več žensk.

Za novo zaposlene žene bo podjetje priredilo uvajalni seminar za delovna mesta.

ILIRSKA BISTRICA:

Trikrat večja proizvodnja

Upravni odbor delavskega sveta kmetijsko-industrijskega kombinata ilirskobistriške komunne je na zadnji seji razpravljalo o realizaciji plana za mesec januar 1963. V razpravi so udeleženci ugotovili, da je bila proizvodnja komaj novoustanojlene kombinata v mesecu januarju kljub težavam za 71,8 % večja, kot pa je bila le-ta v vseh podjetjih, ki so se pripojila h kombinatu, v januarju lani. Posebno se je izkazala ekonomska enota Snežnik — klavnica in odkup živine — ki je znatno presegla mesečni plan zaradi izredno velikega izvoza mesa.

Nekoliko slabše je poslovala ekonomska enota organskih kislina, ki ni dosegla mesečnega plana proizvodnje, in sicer zaradi izredno neugodnih vremenskih razmer. Razen pomanjka

ZASAVJE:

Proizvodnja za »skladišče« ali za prodajo

Te dni zaključujejo v večini sindikalnih področjih v vseh starih zasavskih občinah s pripravami na občne zbornice. Po dosedanjih pripravah je mogoče soditi, da bodo organizacije zavzele svoja stališča do nekaterih vprašanj, npr. do slabšega vnovčevanja izdelkov, kot so računali, prepočasne prilagojevanja proizvodnje potrebam tržišča itd. V nekaterih delovnih organizacijah v Zasavju so jih namreč analize tržišča — domačega in inozemskega — opozorile, da so izdelovali proizvode za »skladišče« in so morali pozneje znatno znižati ceno izdelkom, če so jih hoteli prodati.

SKOFJA LOKA:

Uresničene so želje, prosvetnih delavcev

Prosvetni delavci v škofjeloški občini so na občnih zborih sindikalnih podružnic opozorjali, da premalo poznajo probleme gospodarstva, kar jim večkrat povzroča razne težave pri pouku. Občinski sindikalni svet je tem opozorilom prislusnil. Skupaj z Delavsko univerzo in Občinskim komitejem ZK je med počitnicami organiziral trodnevni seminar samo za prosvetne delavce. Zanj se je prijavilo 60 prosvetnih delavcev, to je več kot polovico vseh v občini.

V 20 urah seminarja so imeli udeleženci 8 predavanj, med drugim o vlogi družbenega upravljanja v šolstvu, o gospodarstvu in njegovem razvoju v občini, o osnovnih značilnostih ekonomskega sistema itd. Ob zaključku seminarja so slušatelji izrazili željo, naj bi organizirali še več podobnih predavanj, predvsem pa, da bi bile na dnevnem redu teme, ki sedaj niso bile zajete oziroma je za obširnejšo razlago zmanjkalo časa.

»TEKSTILANA« — KOČEVJE:

Večina sredstev za sklad skupne porabe

Kljub temu, da je bil rok za izdelavo zaključnih računov gospodarskih organizacij za leto 1962 določen za 15. februar, je knjigovodsko-računovodska služba delovnega kolektiva »Tekstilana« Kočevje, vendarle zbralo gradivo zanj do določenega roka. O njem je že razpravljali pretekli teden delavski svet in ga po podrobni proučitvi odobril. Sklenil je, da bodo večino ustvarjenih sredstev vložili v sklad skupne uporabe. Odobril je tudi prispevek za gradnjo poštnega poslopja v Kočevju.

IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV • IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV • IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

Kje je 40 milijonov din, namenjenih za ureditev okolice Plavža

Volvici na Plavžu so napolnili kino dvorano. Na triurnem zborovanju so najprej poslušali izčrpano poročilo o delu in problemih stanovanjske skupnosti Plavž, ki ga je podal njen predsednik Florjan Tepina, nato pa so v živahni in konkretni razpravi še volvici nanizali vrsto problemov. Osnovni problemi razprave so bili:

— Investitorji so vplačali obvezno 40 milijonov dinarjev za ureditev okolice, od te vsote pa Stanovanjska skupnost ni prejela ničesar. Kje je denar?

— Stalno pomanjkanje vode povzroča večje okvare vodovodnih naprav v stanovanjskih stavbah.

— Nezaupanje stanovalcev v

točnost vodovodnih števec.

— Slabo delo komunalne službe »Snaga«.

— Zavlačevanje s kolovdaci in v novih blokkih povzročajo finančne težave hišnim svetom.

— Drage dimnikarske usluge itd.

— Volvici so kritizirali malomaren odnos občinskih odborov do njih.

Na postavljena vprašanja so odgovarjali direktor Komunalnega podjetja Jesenice in predsednik stanovanjske skupnosti, zama pa so volvici pričakovali pojasnila odbornikov ObLO, ki niso prišli med volvice, da bi prislusnili problemom na terenu, kjer so dobili nmandat odbornika. Ali ni morda tudi v tem del vzrokov za neurejene zadeve na komunalnem področju? Ali je pravilna takšna delitev dela, da volvici sami razpravljamo, odborniki pa sami odločajo. Tak odnos odbornikov so volvici glasno obsodili.

Na podlagi poročil in razprave so sklenili med drugim predlagati ObLO, da za reševanje vprašanja jeseniškega vodovoda vložijo vse sile in v ta namen določijo čimveč sredstev.

Komunalnemu podjetju Vodovod so predlagali, da pregleda delovanje števec.

Stanovanjska skupnost naj

zahteva od kolovdacijskih komisij, naj pospešijo svoje delo oziroma naj odločneje zahteva od izvajalcev, da odstranijo pomanjkljivosti.

Volvici zahtevajo tudi odgovor, kje so sredstva iz sklada za ureditev okolice.

Prav je, da volvici postavljajo taka vprašanja, vendar bi moral vprašanju slediti odgovor! Ob zaključku so volvici dali javno priznanje predsedniku stanovanjske skupnosti za doigrano delo pri njenem razvoju.

Vloga strokovnega kadra v naših pogojih

Smo v dobi, ki zahteva močno uveljavljanje naše proizvodnje na domačem in tujem tržišču. Od tod tudi vse večje zanimanje družbe za racionalnejše gospodarjenje in napor kolektivov za razvijanje sodobnejših tehnoloških procesov (polavtomatizacija, avtomatizacija ipd.),

7 dni v sindikatih

BREŽICE — Občinski sindikalni svet Brežice je na VI. plenumu razpravljalo o analizi, koliko sredstev je bilo potrošenih za vzdrževanje kadrov in o analizi nesreč pri delu. V zadnjih treh letih so v občini Brežice ladjali za šolanje kadrov 32 milijonov dinarjev, in sicer v obliki stipendij in podpor. Ta denar je dala občina, dale so ga tudi gospodarske organizacije in ustanove s samostojnim financiranjem. Toda kadra še vedno ni dovolj. Stipendisti izrabijo prvo priložnost, ki se jim ponudi, in se zaposlijo drugod. Tehniki se raje zaposlujejo v administraciji kakor pa v stroki, za katero so izučeni. Res pa je tudi, da je bilo ugotovljeno, da strokovnjakov ne nudijo primernih stanovanj in da tu sploh za stanovanjsko izgradnjo premalo skrbe. Plenum je sprejel priporočilo, ki ga bo posredoval občinskemu ljudskemu odboru, naj leta v perspektivi bolj skrbi za stanovanjsko izgradnjo, da ne bo zaradi tega, ker stanovanj ni, primanjkovalo strokovnjakov na področju komunne. Pri analizi nesreč je bilo ugotovljeno, da v podjetjih sicer obstajajo HTV komisije, toda njihova dejavnost je bolj na papirju. Zaradi nesreč je bil lanl narodni dohodek za 6 milijonov manjši kot prejšnja leta.

STORE — Upravni odbor počitniškega doma Železarnice Store je razpravljalo o poslovanju doma v preteklem letu in o pripravah za letovanje v letu 1963. Sklenil je, da bo skupno s komisijo za rekreacijo pri sindikalni podružnici podjetja razpisal anekto, da bi zvedel, kako in kje želijo člani kolektiva preživeti svoj letni dopust. Do konca meseca bo upravni odbor izdelal pravilnik o delitvi osebnih dohodkov v počitniškem domu in izpopolnil poslovnik doma, v pripravi pa je že pravilnik o izkoriščenju letnega oddaha.

STORE — Pretekli petek je bila v Železarni Store seja izvršnega odbora sindikalne podružnice podjetja. Udeleženci so razpravljali o pripravah za občni zbor, ki bo v drugi polovici meseca marca, o izobraževanju novoizvoljenih kadrov v sindikalnih podružnicah enot in o pomoči, ki jo bodo nudili poplavlencem v Cupriji. Sklenili so, naj poročila nazorno prikažejo celotno gospodarsko in politično dejavnost kolektiva in podjetja v preteklem letu, še posebej pa vlogo sindikalne organizacije. Posebej naj bi na občnem zboru razpravljali o izdelavi statuta.

VELENJE — Izvršni odbor sindikata Rudnika lignita v Velenju je sklenil, da bo iz lastnih sredstev dotiral bivanje tistih članov kolektiva v počitniškem domu Fiesl, ki imajo mesečno le do 35.000 dinarjev osebnega dohodka. Dotacije bodo delili po naslednji lestvici: pri 20.000 dinarjev mesečno 200 din dotacije dnevno, pri 25.000 dinarjih 150, pri 30.000 din 100 in pri 35.000 din mesečno 50 dinarjev.

Zakaj je težko biti komunalni delavec

Te dni je imel sindikat obrtnih in komunalnih delavcev iz občin Postojna, Ilirska Bistrica, Sežana in Hrpolje svojo sektorsko konferenco. Iz večurne plodne razprave potzemamo nekaj misli in ugotovitev, zakaj je težko biti komunalni delavec.

Komunalno podjetje v Sežani je nekaj časa obravnavano kot podjetje, potem pa kot zavod. Kot zavod ima v svojem upravnem odboru člane, ki niso člani kolektiva in so zato seveda kaj malo zainteresirani za nadaljnji razvoj podjetja. Ker ni občina redno nakazovala dotacij, se je dogodilo, da nekateri od zaposlenih po več mesecev niso prejeli vseh pripadajočih osebnih dohodkov.

Dejstvo je tudi, da so mnoga obrtna podjetja v zadnjem času zelo kratkovidno gospodarila. Kljub majhnim obveznostim, ki so jih imela do družbe, so vsa sredstva delila le na osebne dohodke in niso prav nič ali pa prav malo gledala na družbeni standard zaposlenih. Močna so bila hotenja (posebno vodilnih uslužbencev) biti enakovredni — seveda predvsem v osebnih dohodkih — z vodilnimi večjih, če ne največjih podjetij v občinah.

V Sežani kljub velikemu številu začasnih nezaposlenih ni moč dobiti niti enega delavca za obrtna in komunalna podjetja. Vzrok za to so neurejeni notranji odnosi v nekaterih podjetjih, predvsem pa premalo spodbudna delitev osebnih dohodkov.

Tudi družbena prehrana v Sežani ni urejena, predvsem za

manjša podjetja. Majhna podjetja si ne morejo omisliti svojih menz, ker je to združeno z velikimi stroški, v menzah večjih podjetij pa teh delavcev nočejo sprejeti, čeprav so manjša podjetja voljna sorazmerno kriti stroške.

Z velikim zadovoljstvom ugotavljamo na splošno nagel razvoj in tudi precejšnje uspehe v turizmu. Toda žal prav malo priznanja dobijo za to tudi komunalni in obrtni delavci in premalo sredstev za razvoj obeh dejavnosti. Občinski ljudski odbori bodo nujno morali razmišljati o investicijah za ti panogi. Dokler ne bo zagotovljena enakovrednost obrtnega in komunalnega delavca z industrijskim delavcem na tem področju, se bomo nenehno srečavali s težavami in problemi.

V Ilirski Bistrici prav tako ugotavljajo, da odnosi med občino in komunalnimi podjetji niso na zavidljivi višini. Posebno sredstva, ki jih komunalno podjetje dobiva za vzdrževanje cest, ne dotekajo, kot bi morala, zato nastajajo težave. Stiki z okrajno obrtno zbornico niso dobri, prej slabi.

Postojnčani so opozorili, da delavci v komunalnih in obrtnih podjetjih kaj malo vedo v samoupravljanju. Vse premalo je bilo od sedaj storjenega za izobraževanje teh delavcev. Izobraževanje pa je postalo nujnost in zahteva današnjega družbenega razvoja.

V obrti socialističnega sektorja je prišlo do močne stagnacije. Privatnih obrtnikov pa praktično ni več. To seveda slabo vpliva na standard vseh občanov.

Iz naštetih ugotovitev je logično, da tudi delo sindikalnih organizacij v teh podjetjih ni tako, kot bi naj bilo. Na konferenci se je izoblikovalo mnenje, da bo zato potrebno sodelovanje in pomoč vseh pristojnih činiteljev, predvsem seveda tistih, ki so s sedanjim pasivnim odnosom doslej otežkočali že tako težko delo sindikalnih vodstev v teh dveh panogah. bc

Za spomladanski velesojem v Zagrebu bo ljubljanska tovarna koles »Bog« izdelala prvih 3000 ciklografov, novih razmnoževalnih strojev, ki naj bi nadomestili ciklografe in šapirografe. Odlika te nove naprave je v preprosti izdelavi matric. Strojepisna namreč običajno natipka tekst na neke vrste karbonski papir in zato vse svoje napake veliko lažje opazi kakor na povosčeni matrici, laže pa jih tudi korigira. Za razmnoževanje se uporablja spirit.

»TEKSTILANA«, KOČEVJE:

Dve nalogi: rekonstrukcija obratov in stanovanjska gradnja

Občni zbor sindikalne podružnice »Tekstilane« v Kočevju je opozoril, da je ta delovni kolektiv kljub nekaterim težavam dosegel zadovoljive proizvodne uspehe in poskrbel tudi za zadeve, ki vplivajo posredno na standard zaposlenih. Tako so si uredili lastno kuhinjo, v kateri dobivajo zaposleni v vseh izmenah poceni malice, nudijo pomoč tekstilni šoli, ki deluje kot posebni oddelek tekstilne šole v Kranju. V Selcah imajo 12 ležišč za redni dopust zaposlenih.

V razpravi so udeleženci opozorili, naj bi v prihodnje storili več za rekonstrukcijo zastaralih obratov in pospešili stanovanjsko izgradnjo.

V. D.

»DRAVOGRAD«:

24 milijonov za trgovino

Trgovsko podjetje »Ojstrica« Dravograd je organiziralo širše posvetovanje s potrošniškim svetom in potrošniki v dravogrski občini. Razen članov potrošniškega sveta so se posvetovanja udeležili tudi predstavniki družbeno političnih organizacij in občinskega ljudskega odbora.

Udeleženci posvetovanja so obravnavali predvsem perspektive dravogradske trgovine. Ugotovili so, da sedanje stanje ne ustreza potrebam kraja. V zadnjih letih ni bilo namreč v trgovino vloženi skoraj nobeni večji sredstev. Kar je bilo na tem področju vloženo, je dajala trgovina, ki pa je zaradi pičlih razpoložljivih sredstev lahko obnovila le nekaj lokalov. To podjetje predvideva v svojem letnem planu investicij izgradnjo trgovskih paviljonov na Meži, ustanovitve treh in obnovo več poslovalnic na področju dravogradske občine.

Pri gradnji trgovskih paviljonov bo sodelovalo več pod-

jetij. Tako bo izgradnja trgovskega paviljona, ki je predviden za prodajo mesa in mesnih izdelkov, finansirala kmetijska zadruga, ostale lokale pa bo podjetje finansiralo iz združenih in lastnih sredstev. Vsekakor je plan investicij TP Ojstrica za leto 1963 v predvidenem znesku 24 milijonov dinarjev zelo zahteven zaradi tega, ker bo podjetje razpolagalo le s približno 3 milijoni lastnih sredstev.

Potrošniki so v razpravi menili, da bi nekateri pomanjkljivosti dravogradske trgovine lahko odstranili brez večjih finančnih sredstev. Izbita blaga, predvsem ob novoletnih praznikih n. pr. ni najboljša, pomanjkljiva je higiena v prodajalnah živil na Meži itd.

Po mnenju potrošnikov tudi mesarija nima zadovoljive izbire mesnih izdelkov, kljub temu, da je na trgu dovolj živine. Zato so udeleženci izrazili željo, naj bi bilo še več podobnih posvetovanj, kjer naj bi bili navzoči tudi predstavniki drugih podjetij, ki imajo dnevni stik s potrošniki, kot n. pr. mesarji, peki in gostinci. bs

»STORE«:

Prostovoljno delo še ni zamrlo

Prebivalci Stor so doslej ob denarni pomoči podjetij in ljudskega odbora zgradili moderno športno igrišče s trizestnim kegljiščem, novo telovadnico, strelišče za malokalibrsko puško, osnivalni servis, in sicer pralnico in krpalnico za potrebe zaposlenih žena in samcev. Razen tega so zgradili odcep ceste Svetina k počitniškemu domu železarne, elektrificirali naselje Pečovlje, zgradili avtobusno postajo, otroško igrišče v novem naselju in v starem delu Stor. V kratkem bodo dogradili še Dom Ljudske tehnike.

Pri graditvi naštetih objektov in naprav so člani kolektiva železarne in ostali prebivalci Stor opravili skupno 202.682 ur prostovoljnega dela v skupni

vrednosti 44 milijonov dinarjev. Iz sredstev, ki jih je financirala občina Celje, so asfaltirali prostor pri avtobusni postaji, izpopolnili sanitarije, uredili ceste v raznih naseljih na področju krajevne skupnosti Store ter uredili cestno razsvetlavo v Bukovzlaku. Pri teh delih so opravili 2697 prostovoljnih delovnih ur. Vse te delovne akcije je vodil poseben odbor tamonje krajevne skupnosti. J. M.

»ZAGORJE OB SAVI«:

Plani — mimo proizvajalcev

Zbor proizvajalcev občinskega ljudskega odbora Zagorje ob Savi je skupaj s predstavniki delovnih organizacij razpravljal o osnutku družbenega načrta in proračuna zagorske občine za leto 1963. Podlaga za plan občine so bili plani delovnih organizacij. Odborniki zbora proizvajalcev so opozorili na pomanjkljivosti v delovnih organizacijah v zvezi s planiranjem. Iz razprave je bilo mogoče razbrati, da je bila sestava družbenih načrtov nekaterih organizacij še vedno domena le dveh ali treh vodilnih uslužbencev. Še več, ponekod o družbenih planih niso razpravljali niti organi delavskega samoupravljanja. Zato je vprašanje, kako bodo proizvajalci izpolnjevali naloge, o katerih niso niti razpravljali, torej jih ne poznajo. -k-

»SLADKOGORSKA TOVARNA PAPIRJA IN LEPENKE«:

Ugoden začetek

V Sladkogorski tovarni papirja in lepenke naj bi letos izdelali 17.461 ton izdelkov v vrednosti 2 milijarde 606 milijonov dinarjev. Od tega naj bi izvozili 770 ton v vrednosti 124.000 dolarjev. Računajo, da bo izvoz še precej večji. Rezultati januarske proizvodnje in izvoza opozarjajo na ugoden začetek poslovnega leta. Januarja so presegli mesečni plan za 6%, izvozili pa za 14.900 dolarjev izdelkov. -mG

Delo je najboljša šola, tako meni Pepca Strumbelj, delavca-galvanizarja v podjetju »Inkop« iz Kočevja. Pred desetimi leti se je zaposlila v tem, tedaj še malem obrtnem podjetju, iz katerega je zrasla sedanja tovarna industrijske kovinske opreme. Hkrati z rasto tovarne se je tako rekoč razvijala tudi delovna sposobnost Pepce Strumbelj. Z marljivostjo si je pridobila toliko znanja, da sedaj popolnoma obvlada vsa dela v oddelku galvanike, celo več, postala je vodja izmene v oddelku. Kljub temu, da je osvojila že vse delovne postopke galvanike, Pepca še ne namerava opustiti svojega izpopolnjevanja, ker meni, da je v današnjem tempu proizvodnje treba še vsak dan spriči učiti. MILAN SPAROVEC

IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV • IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV • IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV

kombinat »Farmis« že opazen pospešen razvoj podjetja potrjuje smiselnost te združitve. Da bi bilo naše gospodarjenje še bolj učinkovito, utrjujemo prav v tem času našo notranjo organizacijo poslovanja. Ze v dosežani praksi smo spoznali, da v združenem podjetju z decentraliziranim upravljanjem kolektiv v ničemer ni bil oškodovan pri svojih pravicah. V predvideni novi organizaciji podjetja pa ima v nadalje vse večje možnosti, da neposredno upravlja in odloča o stvareh, na katere lahko z ekonomskega in družbenega vidika pozitivno vpliva v svoji enoti, vzporedno s tem pa neposredno in po svojih predstavniških sodloča v razpolaganju z družbenimi sredstvi. Vendar menim, da je za nadaljnje izpolnjevanje naših osnovnih proizvodnih in družbenih nalog pri nas ta čas bolj kot kdaj potrebna poglobljena dejavnost strokovnih kadrov, ki se bo nujno morala pokazati v naslednjem:

— Samoupravni organi tja do najnižjih oblik morajo za uspešno upravljanje imeti za nesljive pokazatelje ekonomičnosti, produktivnosti in rezultatov lastnega dela ter pokazatelje o uspešnosti celotnega poslovanja podjetja, zato morajo strokovne službe prilagoditi svoje poslovanje na raven decentraliziranih enot v podjetju in posredovati svoje tehnične in študijske analize ter pokazatelje najnižjim samoupravnim enotam. Od skrbno pripravljenih in tolmачenih pokazateljev ter strokovno kvaliteten analiz je odvisno, kako se bo odvijala razprava organa ali zbora proizvajalcev in kako bo rastle tudi strokovni nivo neposrednega upravljanja.

— Prek neposrednega upravljanja se razvije zavest proizvajalca-upravljavca, sprošča njegova spodbuda in vzbuja utemeljenost za čim racionalnejše gospodarjenje. Zato mora biti vloga strokovnega kadra — zlasti vodečega — v neposredni proizvodnji tembolj v skladu z načelom neposrednega upravljanja. Ko delujejo kot operativni strokovni kadri, ki so dolžni skrbeti za nemoten potek proizvodnje ali opravljati druge strokovne dolžnosti v neposredni proizvodnji, se morajo usmeriti predvsem na organizatorično, tehnično — usklajevalno in svetovalno dejavnost in biti po svoji strokovni usposobljenosti in direktni povezanosti z neposrednimi proizvajalci prvi med enakimi, ki si prizadevajo ekonomičnejše poslovati, dvigati

produktivnost in predlagati naprednejše oblike povezovanja (npr. specializacije). Praksa nam je potrdila, da je tam, kjer se je doslej skušal tehnično-strokovni kader na tak način spojiti z neposrednimi proizvajalci, aktivnost dosedanjih svetov ekonomskih enot izrazito bolj pozitivna in večja kot drugod.

— Organi samoupravljanja oziroma kolektiv v celoti odloča na osnovi izkustev in spoznanja o razvojni meri gospodarskih organizacij. Le na tej podlagi bo tudi v »Farmisu« našla vsaka ekonomska enota svoj korist in neposredni proizvajalec svoj interes. Zato je kolektivu v korist intenzivno učevariti proizvodni in investicijski program, smotrnejše planirati itd. ter posredovati strokovno dobro pripravljen material v demokratično razpravo, ki se utegne le na tak način kanalizirati v skupno korist kombinata.

Gornje je moč strnjeno povzeti takole:

— Strokovni kadri morajo prispevati svoj delež za povečanje proizvodnje in rast produktivnosti. Ker se le-ta v nemajhni meri pokaže prek sistema neposrednega upravljanja, morajo tako strokovne službe kot kadri v proizvodnji ustvariti tako

tehniko in način dejavnosti, da bo rasla vloga neposrednega proizvajalca v čedalje bolj sposobnega upravljavca.

— Strokovne službe nastopajo kot servisne enote. Delavci v njih morajo biti le »mojstri dela« s področja obdelave ekonomskih, finančnih, tehničnih in kadrovskih analiz, raziskav in proučevanja razvojnih smeri ter izpolnjevanja vseh tistih nalog v operativnih poslih, ki so jim naložene na osnovi poslovne politike, formirane s strani organov delavskega samoupravljanja. Kot člani delovnega kolektiva pa so dolžni po svoji strokovni usposobljenosti nastopati z vso odgovornostjo kot svetovalci in delavci, ki z močjo prepričljivih argumentov vplivajo v organih upravljanja na zavzemanje najboljših rešitev v okviru verjetnosti in možnosti. To je njihova strokovna in družbena dolžnost, enaka kot pri vseh drugih članih kolektiva.

Zelim, da bi bile navedene misli pobuda za nadaljnjo razpravo o vlogi strokovnih kadrov v naših pogojih in da bi se pred tega proučile najboljše možnosti za vsebinsko in metodološko izpolnjevanje nalog, ki so naložene temu delu kolektiva.

MILENKA PUNGERČAR

POČITNIŠKA SKUPNOST PRI OBČINSKEM SINDIKALNEM SVETU LJUBLJANA-CENTER

obvešča, da prireja v soboto, 23. februarja

PUSTNO ZABAVO

v počitniškem domu v Kranjski gori

Prevoz s posebnim avtobusom.

V času Planiškega tedna organiziramo obisk prireditve s posebnimi avtobusom, s celotno oskrbo v lastnem domu. Tudi prehodnim gostom bo dom v Kranjski gori 154 nudil vse gostinske usluge.

Sprejemamo v članstvo delovne organizacije in sindikalne podružnice, nudimo možnost koriščenja letnega oddiha po dostopni ceni v domovih ob morju in v planinah.

Prijave in nadaljnje informacije v Dalmatinovi 4, I. nad., soba 7, ali telefon 32-033, internja 335.

15. SEPTEMBER

TOVARNA CEMENTA IN SALONITA

ANHOVO

izdeluje:

PORTLAND CEMENT

v kvalitetah po JUS PC 250, PC 350 in PC 450;

AZBEST-CEMENTNE IZDELKE »SALONIT«

tlačne vodovodne cevi, kanalizacijske in dimne cevi, cevi za namakanje s potrebnimi spojnimi deli; razne oblike cevnih sistemov po naročilu in načrtu; valovite plošče raznih dimenzij in oblik za pokrivanje streh, za oblaganje sten in stropov.

CVETLIČNE LONCE V VELIKEM ASORTIMENTU

Menda pred dobrima dvema mesecema smo naš »Rezerviran stolpec« posvetili problematiki nove slovenske knjižne zbirke, ki jo je Cankarjeva založba poimenovala knjižnica »Delavske univerze«. Takrat smo tudi zapisali dvoje dokaj kontradiktornih trditev. Najprej, da smo na Slovenskem močno v zaostanku pri izdajanju tovrstne literature, da tako rekoč nimamo še ničesar v roke vzeti in da so zato tudi potrebe izredno velike, saj se čedalje širši krog proizvajalcev aktivno vključuje v celotno družbeno ekonomsko življenje. Toda v popolnem nasprotju s to trditvijo smo spet lahko ugotovili, da je bil odzivna to poljudno pisano družbeno-ekonomsko literaturo več kot skromen.

NE ZNAMO PROPAGIRATI IZOBRAŽEVALNE KNJIGE

Delavske univerze, samoupravni organi in sindikalne organizacije se premalo poslužujejo KNJIŽNICE »DELAVSKA UNIVERZA« pri organiziranem izobraževanju, premalo propagirajo te knjižice tudi za individualni študij

Morda pa lahko zdaj, ko sta že prišli na naš knjižni trg prvi dve razpravi, demantiramo to nasprotje med dejansko potrebo in neposredno potrošnjo te literature?

— Pravzaprav še ne, pravi urednik knjižnice »Delavske univerze« Vlado Lenardič. Knjižico tiskamo v nakladi 5000 izvodov, vendar pa smo doslej zbrali samo 543 naročnikov. In če k temu prištejemo še nekaj naročnikov za posamezne cikle, potem število vnaprej prijavljenih odjemalcev, lahko bi rekel stalnih odjemalcev, še vedno ne presega številke 700.

Ali pa naj to pomeni, da smo morda nekoliko precenjevali potrebo po poljudno pisani družbeno-ekonomski literaturi, kar sam sicer ne verjamem, pa vendarle vprašujem?

— V nobenem primeru. Potrebe so velike, saj smo na tem področju zaorali šele prvo brazdo v ledino. Zato je tudi veliko bolj prepričljiva misel, da te literature doslej nismo uspeli približati njenemu neposrednemu koristniku.

In s čim dokazujete to svoje mnenje?

— Tam, kjer so v tej literaturi že začutili pomoč pri družbeno-ekonomski vzgoji, smo našli tudi odjemalce za naše izdaje. Tako je na primer pred časom pripravila viška delavska univerza seminar za člane samoupravnih organov v tobačni tovarni. V podjetju so želeli, naj bi predavala pisca obeh prvih snopičev naše zbirke. Hkrati s tem pa je podjetje naročilo 50 izvodov obeh del za vsakega člana samoupravnih organov. Podobno je tudi ukrenil ObSS Maribor-Center. Sam je analiziral obe knjižici, nato pa priporočil vsem sindikatom in samoupravnim organom, naj bi se posluževali te literature pri družbeno ekonomski vzgoji proizvajalcev. Toda tudi v tem primeru žal še ni pričakovane odziva.

Potemtakem je zdaj najpomembnejše

vprašanje, kako zagotoviti, da bo ta knjiga res prišla v roke njenemu potrošniku in ne obležala kot mrtev kapital na kdo ve katerih knjižnih policah. In če prav razumem, je to predvsem dolžnost tistih, ki skrbje za idejno-politično in družbeno-ekonomsko vzgojo proizvajalcev. Od družbeno-političnih organizacij, do delavskih univerz do gospodarskih organizacij. A novo vprašanje: kaj menijo o teh izdajah prvi naročniki knjižnice »Delavska univerza«?

— V odgovor bom citiral odlomek iz pisma, ki nam ga je pisala tovarišica iz Mariborske tekstilne tovarne. Takole pravi: »Koristen pripomoček za proizvajalca. Obdelala sem knjižico. Kako dela naš delavski svet? Ali smem izreči nekaj mnenj? Knjižica je zelo skrbno pisana in sem jo v užitek brala. Zdi pa se mi, da je le nekoliko premalo poudarjeno v tej knjižici gospodarjenje... Veliko več, kot je povedala ta tovarišica, skoraj ne bi mogel reči. Dodam naj le to v odgovor njej in vsem drugim, da je ta knjižica imela namen samo razložiti, kako naj dela delavski svet, vsebino njegovega dela, poslovno politiko, gospodarske probleme, pa bodo podrobneje obravnavali avtorji v drugih zvezkih. Tematika posameznih ciklov in knjižic pa je zasnovana tako, da predstavlja enovit sistem družbeno-ekonomskega znanja, ki bi ga moral imeti upravljavec.

Morda še to; katera dela lahko v kratkem pričakujemo?

— Iz ciklusa gospodarstvo so pred izidom tri knjižice. To je »Problemi trga in organizacije blagovnega prometa«, »Tržna raziskava kot temelj poslovne politike in proizvodnega programa« ter »Pogovor o denarju in kreditu«. V prihodnjih dneh bodo tudi izšli prvi štiri zvezki »Razvoja delavskega gibanja do I. svetovne vojne in kmalu tudi knjižica »O državi«.

BOJAN SAMARIN

NARODNA GALERIJA NA POTI PO SLOVENIJI

Mnogo smo že razmišljali in pisali o pomanjkljivi likovni vzgoji pri nas in o splošnem upadanju zanimanja za likovno umetnost, ki ji današnji moderni čas odmerja le pičel prostor. Narodna galerija v Ljubljani pa je med razmišljanja in pisanje posegla z resnim delom. Že tri leta prireja po slovenskih krajih občasne likovne razstave in strokovna predavanja o likovni umetnosti in to skoraj izključno s šolanim osebjem lastne hiše, ki ima dovolj dela doma in s svojimi skromnimi sredstvi. Ta njena nova, nič kaj klasična naloga vzgojitelja in širokega posrednika, je zgovorni dokaz, da Galerija s tankim posluhom spremlja naš družbeni in kulturni razvoj in se zaveda, da so galerijsko zbiranje umetnin in domače razstave nekeje prerase svoj okvir, ali so ga prerasle samo v tem trenutku, ko je galerija vezana le na ozek krog več ali manj obiskovalcev domačinov in je likovna vzgoja po šolah še dovolj skromna in prizadevanja delavskih univerz in Svobod v tej smeri pa tudi še na samem začetku. četku.

V šolskem letu 1959/1960 je Narodna galerija v Ljubljani naredila prvi poskus z razstavami in predavanji, prilagojenimi starosti poslušalcev, po ljubljanskih šolah. Učenci, od prvega leta osemletnik in do zadnje gimnazije, njihova manjša ali večja dojemljivost, je razstavljavca in predavatelja prepričala, da je vsem govornikom naključno zanimanje za likovno umetnost med mladino še vedno živo. Lep

dokaz za svoje mnenje so dobili ob velikem številu prošelj za razstave in predavanja, ki so pričele prihajati iz vseh krajev Slovenije, porast mladih obiskovalcev v galeriji in na razstavah sploh in pisanje o likovni umetnosti v šolskih listih. V sezoni 1960/61 je Narodna galerija v Ljubljani priredila že 66 predavanj, ki jih je slišalo 4887 dijakov in učencev izven Ljubljane, v pičlih dveh mesecih letošnjega leta pa je imela že 7 predavanj v Mariboru, Ljubljani, v Grižah pri Zalcu, Celju, Novem mestu in Murski Soboti.

V začetku so potovale po Sloveniji razstave najvažnejših fotopovečav stalne zbirke Narodne galerije. Potem so se tem pridružile risbe in karikature Hinka Smrekarja. Zdaj pripravljajo risbe in manjša olja bratov Šubicev in risbe Franceta Kavčiča. Razstave vselej otvori umet-

je celo vprašal, če nismo prišli v Soboti s kakšno politično administrativno nalogo. Mesto je pač nedavno izgubilo okraj. Sicer pa, dva predavatelja in novinar, ki jima je neprestano za petami, res niso v njem vsakdanja prikazen. Posebno še, če gre za predavatelja o likovni umetnosti, ki je v Murski Soboti, ki ne premore ne razstavnih prostorov, ne galerije in sploh pičlo vrsto kulturnih ustanov, nekaj amaterske dejavnosti domačih dijakov in študentov ter zaspano Svobodo, prepuščena privatnim interesom in neinteresom. Kot v mnogih drugih krajih ali še slabše.

Najprej sta se predavatelja oglasila v gimnaziji. Pokazalo se je, da hočejo »izkoristiti« kar obadva. Tako malo je vsega, so rekli, zakaj naj bi vsi dijaki ne slišali obeh predavanj. Postala sem malce skeptična. Jih bo tudi zanimalo? Toda, ko sem opazovala, kako pomagajo ti dijaki urejati razstavo Hinka Smrekarja, kako se smehljajo njegovim fantastičnim risbam in karikaturnam, ko sem slišala njihove medvzklike med predavanjem, o slovenskem slikarstvu od 13. do 20. stoletja, ki so ga spremljali diapozitivi, sem prišla mala mnenju Narodne galerije: Mladina se je in se bo vedno zanimala za vse lepo, samo pokaži ji lepoto in daj ji možnost, da jo bo lahko vedno gledala.

V pičlo odmerjenem času med enim in drugim predavanjem, so se predavatelja, poslušalci in tamkajšnji pedagogi pogovarjali o kulturnih in gospodarskih problemih Pomurja.

Bliskovito, kot se pač dogaja samo v manjših krajih, so zvedeli za tovariše iz Narodne galerije tudi na Svetu Svobod. Takoj so zaprosili za predavanje o zgodovini slovenskega slikarstva, ki naj bi otvoril njihov Klub, in za pravico, da si ogleda razstavo Hinka Smrekarja v gimnaziji vse soboško občinstvo. (Povedati moram, da prireja Narodna galerija razstave in predavanja po šolah brezplačno.) Seveda, zakaj pa ne? Torej, jutri bodo po mestu plakati. In gotovo tudi obiskana razstava.

Posebno zanimivo je bilo, da je Srednja šola za telesno vzgojo želela prav predavanje o grafičnih tehnikah. Že na pogled se telesna vzgoja in grafična tehnika kaj malo ujemajo. Na šoli pa, ki imajo 72 učencev, smo pregnali vsako čudenje. Dijaki se namreč skušajo v lesorezu in linorezu, izdajajo šolski list z likovno opremo, ciklistirajo programe športnih prireditev, praznovanje novoletne jelke, maškerade in proslav v šoli. Direktor, ki sam po vaseh opazuje likovne samouke in opaža, kako propadajo po hišah in cerkvah zgodovinske značilnosti, ki niso vselej brez umetniške vrednosti, gotovo pa etnografske značilnosti, skuša vcepiti svojim dijakom ljubezen in spoštovanje do preteklosti in moč za vrednotenje vsakršne resnične kulture.

In še majhna nadrobnot. Ko se je tovarišica Cevčeva odpeljala z nekim delavcem na predavanje v Rakičane, jo je ta vprašal, če lahko pride poslušat predavanje tudi sam. In potem je smuknilo v sobo nekaj preprostih kmečkih ljudi in spoštljivo spremljalo predavanje do konca.

In podobno, kot je bilo v Murski Soboti, se dogaja predavateljem iz Narodne galerije po vseh slovenskih krajih. Kaj ne pove to mnogo? ALA PEČE

Ljudska knjižnica v Kočevju izposodi v zimskih mesecih do 300 knjig dnevno. Ima 1500 stalnih obiskovalcev. Bralci so večinoma delavci in mladina. Čeprav razpolaga z 12.000 knjigami in iztrži za izposojnino 600.000 din letno in dobi 1.900.000 dinarjev dotacije, je sredstev še vedno premalo. Knjige so v glavnem že prebrane in 669 knjig, ki so jih nabavili v preteklem letu, je pravzaprav le polovico tega, kar bi potrebovala. — Knjižnica se bo kmalu preselila v nove prostore in se modernizirala.

nostni zgodovinar, oriše čas, v katerem so umetnine nastale, njihov tedanji pomen in jih sploh kulturno ovrednoti.

Sicer pa, zakaj bi pisala o izvengalerijskem delu Narodne galerije samo na splošno. Pred dnevi sem bila priča, kako to delo praktično poteka na terenu.

Kustos Anica Cevc iz Narodne galerije in akademski slikar Marjan Tršar sta se odpravila v Mursko Soboto, kjer naj bi tov. Cevčeva na prošnjo tamkajšnje gimnazije, šole za zdravstvene delavce, Kmetijske srednje šole v Rakičanih predavala o zgodovini slovenskega slikarstva, tov. Tršar pa v Srednji šoli za telesno vzgojo o grafičnih tehnikah. Obenem so pripotovali iz Celja slike Hinka Smrekarja v soboško gimnazijo, kjer so uredili v mladinski sobi razstavo in jo tudi odprli.

V začetku smo se vsi trije nekam izgubljeni potikali po mestu. Nekdo nas

umetnosti, moči, standardu in podobnem. Dogajanje še bolj zaplete prikupen vnuček. Končno razplet dejanja pokaže, da je treba vedno in v vsaki situaciji več vsestranskega razumevanja, da so mladi kljub neizkušeni vendar sposobni trezno in samostojno živeti, da pa imajo tudi stari svoj prav, ki ga ne smemo prezirati. Spretno izdelani film, z živimi in življenjsko prepričljivimi interpreti, gledalca prijetno razvedri in sprosti.

IVA BOZOVIČAR

OCENE KRITIKE INFORMACIJE

Razveseljiva sproščenost

SOVJETSKI FILM: STARI IN MLADI

Verjetno je sovjetski film »Stari in mladi« redka filmska stvaritev, ki nas je prijetno presenetila in razveselila. Iz dela veje izredna sproščenost, igriva hudomušnost in rahla kritičnost na nekatere vsakdanje pojave sodobne družbe. Vsebinska filma, vgrajena v preprost komedijski okvir, posaga v življenje sodobne sovjetske družine, kjer so si eni pravkar priborili zaslužen pokoj, drugi pa se v istem trenutku podajajo v komaj začeto zakonsko življenje. Kolesnice, v katerih je doslej teklo življenje Ana-

tolija Kuzmiča Koroleva, njegove žene in hčerke, diplomirane arhitektke, se razvijajo v svet in prepričanja »starih« in »mladih«. Po prihodu mladega zeta se iz dneva v dan zaostrojuje nasprotja med staro in mlado generacijo, ki pa vseskozi ostajajo v mejah vedrega in sproščenega sožitja, ki ne rodi nikakih resnejših in tragičnejših posledic. To so drobne vsakdanje peripetije dveh zakonskih parov v skupnem domu, ki se spoprijemata ob modernih in nemodernih mnenjih o sodobni vzgoji,

dil samo v pevskih glasovih, njegova instrumentacija je prav tako polna folklornega kolorita.

»Ero« je komična opera, ki si njene glasbe ne moremo misliti brez sveta, v katerega nas popelje vsebina besedila. Ljudska pripovedka o ljubezni nahanega Miče-Era, ki se na koncu poroči s svojo izvoljenko Djulo, je okvir, v katerem je libretist prikazal vedri obraz ljudstva izpod Dinare, njegove poezije in humor, srečne dneve praznikov in prešernih pirovanj.

Dirigentu Cirilu Coetku se je z voljnimi discipliniranim ansamblom posrečilo uveljaviti

ose vodilne glasbene misli, s prizadevnim sodelovanjem in izdelanostjo vsake situacije do učinkovitega finala pa so dosigli tisti enkratni otis, brez katerega si pravega uspeha tega dela ne moremo misliti.

V premieri je o naslovni vlogi nastopil kot gost z Reke J. Sutej, ki je skupaj z Z. Ognjanovičevom v vlogi Djule, E. Sršenom kot mlinarjem Simo, in Vero Klemenškovo v vlogi Dome dal predstavi vsak trenutek moč, polet in prožnost svojega mladega glasu. V vlogi Marka je nastopil L. Korošec in ustvaril skoraj neprekosljivo komičen lik.

K. P.

PREMIERA V OPERI

JAKOV GOTOVAC: ERO IZ ONEGA SVETA

O množičnosti in kulturi

Zanimiva anketa v podjetju »Tops«

Je že res, da nam statistike vedo povedati, za koliko se je dvignil življenjski nivo delavca, pokažejo nam, koliko je bilo napravljenih novih stanovanj, koliko je bilo nabavljenih novih avtomobilov... ne vedo pa nam povedati, koliko je vzporedno s tem rasel kulturni nivo delavca, če je sploh rasel, če ni stagniral. Ne vemo, kolikšno je njegovo zanimanje za knjigo, izobraževanje, za gledališče, za kino, koncerte in podobno.

Če bi najprej skušal odgovoriti na prvo vprašanje: ali je kulturni nivo delavca rasel, stagniral ali nazadoval?

Eno je gotovo. Kulturni nivo delavca je rasel. Rasel je s tem, ko imamo vsak dan več radijskih sprejemnikov in televizijskih aparatov, ko imajo naši časniki vsak dan večjo naklado, ko igrajo naša gledališča vsak dan več in v več krajih... Vprašanje pa je, ali je vse to in za koliko je vse to kulturno dvignilo našega delavca, ga kulturno obogatilo.

Teh števil in procentov pa ne poznamo. Če bi hotel biti določen, bi rekel, da so pač vse te kulturne dobrine nemerljive. V številkah in procentih prav gotovo.

Če so torej vse te kulturne dobrine nemerljive, je pa nekaj kljub vsemu le merljivo. Poněkod so nam že znane številke in procenti, ki nam povedo, koliko se posamezniki sploh poslužujejo teh dobrin. Kolikokrat gredo v gledališče, pa v kino in na sestanke in če hočemo lahko s pomočjo ankete dokaj natančno zremo, kaj posameznike in kolektive zanima, čemu posvečajo svoj prosti čas...

Vprašanj torej več kot dovolj, je pa res, da so ankete, ki bi iskale odgovore na vsa prej naštetá vprašanja, pri nas dokaj redke. In prav zaradi tega smo lahko prav veseli ankete, ki jo je Prosvetni servis napravil v ljubljanski tovarni pisalnih strojev TOPS. Kolektiv sam niti ni velik, šteje le nekaj manj kot 400 zaposlenih, od tega je 190 moških in 200 žensk.

Kaj pa odkrivajo rezultati ankete? V bistvu nam potrjujejo le v številkah in procentih tisto, kar smo lahko iz vsakdanje prakse pričakovali.

Tako lahko zremo, da večina nima časa za predavanja in sestanke, ker je preobremenjena z dodatnim honorarnim delom; da jih le nekaj desetina procentov vsaj enkrat letno obišče gledališče, mnogo manj je že tistih, ki gredo vsaj enkrat na leto v opero, še manj v umetniško galerijo... ugotavljamo lahko, da je veliko navdušenje za popevke in malo ali sploh ne za koncertno glasbo.

Takšni so splošni pogledi. A kakšni so podatki v posameznih primerih?

Čeprav v anketi ni bilo posebej postavljeno vprašanje o zanimanju anketirancev za likovno umetnost, ker so pač sestavljalci ankete mislili, da na to vprašanje ne bodo dobili dovolj jasnih odgovorov, pa je moč iz nekaterih drugih odgovorov izvedeti, da je za likovno ustvarjanje zelo zelo majhno zanimanje.

Odgovor na vprašanje: Kam bi hoteli iti, če bi imeli za to priložnost, v gledali-

šče, opero, umetnostno galerijo ali muzej — so dali pač take rezultate, kot so jih pričakovali. Največ bi jih šlo v gledališče (40,8%), presenetljivo veliko še v muzej (28,5%), nekaj manj v opero in le neznamen del v umetnostno galerijo.

Kakšno mesto zavzema likovna umetnost in zanimanje zanjo med zaposlenimi v tovarni pisalnih strojev TOPS, lahko sklepamo tudi iz odgovorov na vprašanje: katerega slovenskega umetnika bi želeli osebno spoznati (književnika, slikarja, kiparja, gledališkega igralca itd.), če bi imeli za to priložnost? Mimo imen slovenskega književnega in gledališkega ustvarjanja (premočno je zmagal Stane Sever), skoraj ni bilo opaziti zanimanja za likovno umetnost in njene ustvarjalce.

Iz vsega tega se kaj lahko sklepa, da je bila doslej najbolj pomanjkljiva prav likovna vazoja. Anketa je samo potrdila dejansko stanje v praksi.

Kje je rešitev? Morda v izobraževanju. In še eno vprašanje: Kdo v komuni bo izkoristil ta signal?

Ze iz tega pregleda, ki je samo eno izmed vprašanj obdelave ankete, je potrdilo le tisto, kar sicer ugotavljamo dan za dnem.

Pa tudi drugi odgovori ne presenečajo. Tako lahko na vprašanje: Kaj poslušate po radiu, izvemo, da je največje zanimanje za poslušanje popevk (zanje se navdušuje kar 80% anketiranih), nekaj jih poslušata reportaže (20%), moški poslušajo še poročila.

Kako anketiranci gledajo na predvajanja kratkometražnih filmov? Odgovor: Skoraj v celoti jih kategorično zavračajo.

In kaj boro? Če sploh boro, so za anketirance zanimive kriminalke in pustolovske zgodbe... poučna in politična literatura sta potisnjeni v stran.

Kdo v komuni bo izkoristil te signale?

Tako, vemo, da smo danes v dobi, ko se nenehno hiti za materialnimi dobrinami, ko mnogim nakup avtomobila pomeni končni cilj teh materialnih dobrin... Upravičeno se lahko bojimo, da bodo zelo malo ali nič namenili posamezniki za svoj kulturni dvig. A bojazen ne bi bila še povsem upravičena, če bi ob tem ostala le nevarnost, da posamezniki samo sebi ne bo odmeril več časa in sredstev za kulturo. Upravičeno se to bojati postane popolna, ker se v našem družbenem sistemu ta posameznik pojavlja kot ustvarjalec, potrebnik in tudi kot razdeljevalec in upravljalcev skupnih družbenih sredstev — tudi za kulturo.

Postavlja pa se vprašanje: Kako bo odmerjal? Kakšni bodo njegovi kriteriji?

Zato bi zavestna akcija morala vzbujati pri posameznikih nove in višje kulturne potrebe, dokler sami ne bodo začutili sle po kulturnih dobrinah.

To pa seveda ni akcija, ki bo opravljena od danes do jutri, to je stvar zavestnega in vztrajnega dela, stvar procesa kulturnega osveščanja, ki pa se nam bo na neki višji stopnji gotovo bogato obrestovala. JANEZ GOVC

S poti po Pomurju

SKROMNE MOŽNOSTI ALI IZGOVOR ZA PASIVNOST?

Murska Sobota v snegu. Med avtomobili prave sani z vpreženimi konji. Med nove stavbe v središču mesta in med dolge ulice nizkih panonskih hiš se steka veliko ljudi s podeželja. Opoldne posedajo v restavraciji pred avtobusno postajo ali na postaji sami. Lahko jih spoznaš po obleki in govoric, četudi »pravik meščani ne govore bistveno drugače. Po lesenih ograjah — na vsakem koraku se kaj gradi — le-paki o predstavi Mišolovke Agathe Christie murskosoboških dijakov in plakati za zapoznelo Prešernovo proslavo. Pred posredovalnico za delo mrgoli potrpežljivih ali nepotrpežljivih čakalcev. Nad vsako tretjo hišo televizijska antena.

Takšni so prvi vtisi v mestu, ki je gospodarsko in kulturno središče Pomurja z obsežnim zaledjem. V mestu, ki je od vseh zahodno-severnih in južnih krajev Slovenije tako močno odmanjeno, geografsko in po načinu življenja, da človek komaj verjame. Pravzaprav me v Soboti zanima samo eno: način in uspehi organizacije gledaliških, opernih in koncertnih gostovanj. In vendar ne morem mimo vtisov in površnih opažanj. Vprašujem se, kaj bi bilo, če bi ne imeli radia, televizije in avtomobilov, ki ponesejo človeka v hipu ali v najkrajšem času v svet. Kako bi preživljalo prebivalstvo svoje večere. Zakaj take kulturne dejavnosti, razen kina, ki že tako sodi v vsako večjo vas, je v Soboti bore malo.

Ko se pogovarjam z ljudmi na Svetu Svobod in z drugimi kulturnimi delavci, ne morem preko dveh reči: na eni strani močno bode v oči njihova mirnost, za to pa se skriva obilica nerešenih, zastavljenih ali nezastavljenih

splošnih krajevnih vprašanj: gosto naseljeno Pomurje s šibko razvito industrijo, ne tako brez vsake kulturne tradicije, pa vendar danes brez večje kulturne dejavnosti. Na drugi strani pa je njihova mirnost pasivnost, zakaj, ne morem verjeti, da mesto, ki ima nekaj tisoč prebivalcev, veliko strokovnega kadra vseh vrst ne bi moglo razgibati vsaj klubskega življenja, če je že vse drugo bolj ali manj vprašanje denarja.

Nedvomno je, da bi bila morala priti v Pomurje s kakšno drugo nalogo. Zdi se mi, da če človek mimogrede opazi ljudi, ki tako množično iščejo dela, in sliši, da se bo postopoma uknilo učiteljske, med tem ko primanjkuje učiteljev, da je mnogo mladih, ki ne najdejo svoje prave perspektive, vse to nudi novinarju ogromne možnosti dela, hkrati pa celo od njega zahteva, da načenja niz gospodarskih in drugih problemov, ki bi se morali čim prej rešiti, pa se zaradi objektivnih vzrokov bolj počasi rešujejo.

Murska Sobota je, kar se kulturne dejavnosti tiče, močno vezana na gostovanja. Organizira jih tamkajšnja Svoboda, vendar ne načrtno, marveč sproti, kot pač dopuščajo finančna sredstva. Tako tudi sproti podpisujejo pogodbe za vsako predstavo. Stalne stike imajo s Slovenskim ljudskim gledališčem v Celju in s Slovenskim narodnim gledališčem iz Maribora in s Koncertno posredovalnico iz Ljubljane. Videti je, da težav s temi ustanovami nimajo. Celjani so celo tako dosledni, da ko so zaradi obolenosti v ansamblu morali odpovedati Achardovo »Odkritosrčno lažnivka«, so Sobočanom priskrbeli takojšnje

zameno — skupna Akademija za igralško umetnost.

Stroške gostovanj, ki znašajo za dramske in komedijske predstave okrog 150.000 dinarjev, za opere nekoliko več, mora v glavnem pokriti izkupiček za vstopnino. Pomagajo si tako, da sta vselej dve predstavi, popoldanska za dijake po nižji ceni (povprečno 80 din), in večerna za ostalo občinstvo.

Če pogledamo število gostovanj v letošnji sezoni, je to res skromno. Ne nepomembno vlogo gotovo igra denar, izgovor pa, češ da nimajo primerne dvorane, bo zdaj menda lahko odpadel v Murski Soboti imajo poleg kino dvorane novo dvorano s kakimi 200 sedeži, ki jo uporabljajo Svoboda, primerna pa je za manjše ansamble, solistične koncerte in recitacijske večere.

Drami, komediji in tudi operi, zlasti pa še opereti, se v Murski Soboti ni bati neuspeha. Teže je s koncerti. Doselej jih je bilo pač malo, ljudje niso niti vajeni tovrstnih prireditev niti nimajo šolanega posluga za klasično glasbo. Tako si je celo naš priznani violonist Igor Ozim zvečer le komaj napolnil dvorano.

Načrt nadaljnjih gostovanj nam pokaže naslednjo sliko: Nušič »Dr. Cankarjevo« Pohujšanje v dolini Sentflorjanski, večer opernih arij ali Puccinijev »La Boheme« v izvedbi Mariborskega gledališča, koncert pevskega zboru Tone Tomšič, Bravničarjev večer in »Odkritosrčna lažnivka« celjskega gledališča.

Kolo je v Murski Soboti menda že steklo. In potem se bo, upam, tudi vrtele.

ALA PEČE

gospodarskih organizacij za kulturno rast delovnega človeka, pri čemer bo morala sindikalna organizacija odigrati pomembnejšo vlogo kot doslej, zlasti v smislu jasnejše začrtanih programov in fiksnih odgovornosti v tej smeri. Kdo naj torej ureja skrb za kulturno življenje članov delovnih kolektivov? Ali ni to predvsem stvar delovnih kolektivov, ne glede na to, da so morda delovni kolektivi od sedaj premalo stonili za kulturno življenje svojih članov. Tak enoten organ lahko samo takšno skrb kolektivov spodbuja in povezuje v enotno prizadevanje vseh činiteljev na kulturnem področju v komuni. In končno je tak enoten kulturni organ lahko samo rezultat dogovora vseh kulturno političnih činiteljev v komuni, okvir enotne akcije vseh zavestnih sil za razvoj kulturne dejavnosti v komuni. Kakršnen koli poizkus, formirati organ, ki bi enostransko skušal si naložiti odgovornost za celotno kulturno dejavnost v komuni in vsiliti ostalim svojo avtoriteto in ekskluzivnost, da razpravlja in odloča o kulturnih vprašanjih, je popolnoma zgrešeno in ne vodi v združevanje naporov vseh zavestnih sil v komuni, da bi kulturno življenje občanom bilo čimbolj razvito in bogato. Tak kulturni organ je torej lahko le rezultat sporazuma vseh kulturnih in družbeno političnih činiteljev v komuni in okvir zavestne akcije na področju kulture. Tako smo si tudi zamišljali, kadarkoli smo zastavljali vprašanje oblikovanja takega enotnega kulturnega organa, ki naj ne bi imel nobenih samozvanih kompetenc in pravic od-

ločanja, ampak je lahko samo oblika prostovoljnega in enakopravnega dogovarjanja in prevzetih obveznosti, da bo vsakdo na svojem področju v različnih kulturnih dejavnostih konkretno uveljavljal neko kulturno politiko, ki jo zavestno in dobrovoljno oblikuje tak enoten kulturni organ.

Drugo je vprašanje kulturnega zboru kot politično oblastvenega organa, ki je predviden za republiško in zvezno

Svobod in prosvetnih društev, češ da se prvi bojijo takega enotnega organa, ki bi jim odvzel določene pravice odločati o kulturnih vprašanjih, in drugi ki se bojijo, da bi s tem nehala skrb za idejno vsebino in vrednost kulture. Dalje tov. Čebulj ugotavlja, da je občinski svet Svobod že prerastel v splošen kulturni forum občine in tako dejansko prerastel samega sebe in zato je nujno, da se ukine oz. preoblikuje v kulturni zbor ali kulturno zvezo. Ne

zboru, ki naj bi se ustanovil, vendarle kot del tega enotnega organa, ker poleg občinskega sveta Svobod, ki povezuje organizacije Svobod in prosvetnih društev na področju jeseniške komunne, obstajajo še druge kulturne institucije s svojimi samoupravnimi organi, ki živijo svoje samostojno življenje z določeno samostojno dejavnostjo, ne glede na to, da vso to dejavnost lahko spravimo pod skupen imenovalec: kulturna Poleg tega, da tak enoten kulturni or-

je na leto konferenco odzvalo premajhno število predstavnikov družbenih organizacij, občinskega ljudskega odbora in gospodarskih organizacij, se naša prizadevanja ne bi smela ustavljati ob tem, ne bi smela imeti za posledico, da se zapiramo sami vase, temveč bi naša akcija morala iti v smeri, da se v bodoče doseže večje zanimanje in angažiranost za kulturo tudi ostalih družbenih činiteljev, ki niso do danes iz tega ali onega razloga pokazali dovolj razumevanja.

Navedel sem samo nekatera izhodišča in stališča v članku tov. Čebulja, ki kažejo na določene nejasnosti v pogledu oblikovanja enotne kulturne politike v komuni in angažiranja vseh družbenih činiteljev za razvoj kulturne dejavnosti.

Vsa ta stališča si tudi v marsičem nasprotujejo in resnično me je strah, da od določenih lastnih težav, ki jih srečujemo v vsakodnevnom delu, bežimo v razne organizacijske eskerimente, ki teh težav ne rešujejo, ampak jih še povečujejo. Zlasti se pa ne morem osvoboditi občutka, da se v članku odraža določena težnja spraviti kulturo v roke nekaj ljudi, ki bi v takem »močnem, kompetentnem, enovitem, pokroviteljskem organu« monopolizirali kulturo, se torej razglasili za edine »kompetentne« da razpravljajo in odločajo o kulturi. Če je kje monopolizem škodljiv, je to zlasti v kulturi. Proti takim težnjam pa se moramo nenehno boriti. BRANKO BABIČ

Pokroviteljstvo in monopolizem ali široko povezovanje kulturnih interesov in programov?

skupščino. Dopuščam možnost, da se lahko v jeseniški občini tak politično oblastveni organ za področje kulture ustanovi. Vendar je to povsem nekaj drugega in se točno ve, kakšne pristojnosti ima tak organ. Ne bi bilo pa potrebno kulturno tribuno ali kulturno zvezo mešati s takšnim politično oblastvenim kulturnim organom, ker je to povsem nekaj drugega. Na drugem mestu tov. Čebulj polemizira z tako zvanimi pristihi politično izvršnega in oblastvenega foruma Sveta za kulturo in prosveto in ljudsko prosvetnih pobornikov, ki so proti ukinitvi Sveta za kulturo in Občinskega sveta

poznam tako dobro situacije na Jesenicah, da bi se lahko zadržano oprijel teh predpostavk tov. Čebulja. Vsekakor mislim, če je občinski svet Svobod res prerastel v tak splošen občinski kulturni forum, ki usmerja celotno kulturno dejavnost na Jesenicah, je to lahko samo potrdilo, da je občinski svet Svobod dobro delal in se kot oblikovalec kulturne politike uveljavil. Če je to res, potem ne moremo govoriti o neki krizi občinskega sveta Svobod, ki naj bi kot tak postal zaviralni element kulturne dejavnosti v jeseniški občini. Tak občinski svet Svobod lahko, postane važen element v kulturni zvezi ali kulturnem

gan, ki naj bi združeval vse te različne kulturne dejavnosti, so tu še druge politične in družbene organizacije, ki so zainteresirane za razvoj kulture v komuni. Torej kulturni zbor ali kulturna zveza, lahko vsa ta področja kulturno politične dejavnosti le povezuje ozir. se v takem enotnem organu vse te organizacije in ustanove dogovarjajo in oblikujejo kulturno politiko v komuni z enotnih izhodišč, sprejemajo kratkoročne in dolgoročne kulturne programe, prevzamejo za svoje področje konkretne obveznosti, ki jih potem vsakdo in po različnih področjih dejavnosti uresničuje. Če je upravičena kritika, da se

Bom pa sam plačal

Dobili smo pismo. Prav tako pismo kakor v številnih drugih kolektivih občine. V njem je pisalo, da organizira občinski forum šolo za izobraževanje delavcev v gospodarstvu in samoupravljanju. Obenem pa je bil pripis, da je treba za vsakega člana kolektiva, ki ga bodo poslali na šolanje, plačati po 10.000 dinarjev. Tako je pač. Sola stane in občinski forum ni imel denarja, da bi jo financiral.

V kolektivu so vzeli šolo prav resno. Cutili so, da jim manjka znanja in da ni pametno kar tako zavreči lepe

priložnosti. Toda zaustavilo se je pri denarju. Če bi bilo sredi turistične sezone, bi bilo lažje. Toda sedaj, ko ni gostov...

No, končno so le zortali nekje 20.000 dinarjev in se odločili, da bodo poslali v šolo dva člana kolektiva. Toda katera dva. Radi bi si izpopolnjevali znanje trije. Odločitev je bila težka. Toda končno je prišla sama od sebe. Eden od članov kolektiva je namreč rekel: »Bom zase pa sam plačal šolanje...«

Pravijo, da je tisti sedaj med okoli šestdesetimi slušatelji na šoli med najboljšimi.

Rekorderji

O čem se ljudje najraje pogovarjajo? To ni uganka — o denarju seveda. O svojih in tujih dohodkih. Nekateri temu še vedno pravijo — plača.

Natančno to je tema zadnjih, zelo zanimivih razgovorov po celjskih ulicah, kavarnah, pisarnah in celo na sejah.

»Kaj misliš, kdo je najbolje plačan človek v našem okraju?«

»Menda direktor »Emajlirke«, kjer je desetmilijardna proizvodnja.«

»Kje neki — strokovni učitelj. Lani je mesečno pogrešil stoštirindvajset tisočakov! Drugi je vlekkel po sedemdeset tisočakov. Zdalj zahteva še tistih deset odstotkov, ki so mu jih odgojavili zaradi premajhne priznane strokovnosti.«

»Krasno!«

»Oni prvi pa bo najbrž moral vrniti tistih dvesto tisočakov, ki jih je prejel zato, ker se je baje vozil s svojim avtom domov na kosilo.«

»Zelo iznajdljiv...«

»Direktor neke šole pa je prejel za nadure toliko, kot prejme učitelj za redno delo letno. Seveda je bil kot direktor oproščen pouka. Menda je bilo to na isti šoli...«

Zadnja pripomba je padla na neki seji. In tudi ta:

»Po nekkih virih je znano, da v našem okraju kakovost pouka nazaduje, saj poučuje profesor telovadbe matematiko, učitelj matematike pa zgodovino...«

Delovni čas učitelja je 22 ur tedensko. Ostalo mu je potrebno za pripravo. Če pa učitelj poučuje trinajst ur na dan, potem mu najbrž za pripravo ne ostane časa, razen, če se ne pripravlja med poukom.

Ali torej smemo očitati tak zaslužek? Saj vendar ustreza dejansko opravljenemu delu! Pri nas pa plačujemo ljudi po njihovem delu.

Da, toda tudi po kakovosti opravljenega dela.

H KRONIKI TEDNA SO PRISPEVALI:

1. Hotel »Galeb«, Koper.

LOJZE KANT

2. Šolski center Borisa Kidriča, Celje in še kdo — V. ŠIREC

Davčna matematika

V 4. številki z dne 2. februarja 1963 smo objavili članek z gornjim naslovom in s pripisom, iz katerega izhaja, da se članek nanaša na poslovanje Občine Ljubljana-Siška.

Resnici na ljubo moramo priznati, da smo navedeni občini napravili krivico, ker je Občinski ljudski odbor Ljubljana-Siška v vseh primerih pravilno odmeril davek od osebnega dohodka. Potemtakem se članek »Davčna matematika« ne more nanašati na poslovanje tega občinskega ljudskega odbora.

Občinski ljudski odbor zato prosimo, da nam oprusti našo pomoto.

PROTOTIP ŽENE

Pred časom smo sporočili naši javnosti, da je naš Institut za raziskovanje in razvoj človeka izpopolnil in izročil prometu popolnejši tip moža. Od tedaj dobiva naš Institut na tisoče pisem moških, ki z yso pravico zahtevajo, da se začnemo ukvarjati tudi z izpopolnjevanjem novega tipa žene.

Na posvetovanju vodstva našega Instituta smo sprejeli sklep, da bomo poprej, ko za-

VRAT smo podaljšali, ne samo zaradi sodobne mode, temveč v glavnem zato, da stvari, ki jih ima prek grla, ne preidejo prek glave.

ROKE. Razen dosedanjega enega para rok ima nov tip soproge še tri rezervne pare, s katerimi začne gibati samo v primeru potrebe, kar se v praksi dogaja takoj, ko se vrne z dela domov.

PSIHIČNE LASTNOSTI

PRIVLAČNOST. Zato, da bi preprečili ločitve zakonov zaradi možev nezvestobe, je soproga zelo privlačna. Čeprav je na njeni zunanosti nastalo toliko sprememb, je njena notranost ostala še vnaprej zelo privlačna. To je psihično urejeno tako, da dobiva po deveti uri zvečer nežnost gešje, čeprav v resnici v tem času ni na sestanku in ne dela v nočni izmeni.

POTRPLJENJE zato, da ne bi zaradi nervoznosti prišlo do prepira, so živci novega tipa soproge izdelani iz elastičnih, toda zelo čvrstih vlaken, ki s premerom 0,003 milimetra prenesejo obremenitev 5,7 kilograma, kar pomeni v praksi, da se soproga ne bo razburjala, čeprav je njen mož začel v komaj pospravljenem stanovanju recimo razstavljati in čistiti vespo.

POKORNOST. Znano je, da so žene, ki se bore za enakopravnost v družini ali na delu, izvor neugodnosti. Zaradi tega smo v novem tipu soproge odstranili vse atavistične naklonjenosti, ki koreninijo še iz časa matriarhata.

VARČNOST pomeni naslednje dobrodošlo izboljšanje. Naša nova soproga varčuje doma pri sebi, v naravi pa »skače za perjem pred plot« (maksimalna višina 2,97), na delovnem mestu se odreka premij, zato da bi svojemu direktorju prihranila nekaj za avtomobil, za reprezentanco.

KOKETNOST, ki se kaže v težnji, da bi se dopadla tudi drugim moškim, je povsem zmanjšana s kirurškim posegom v določenem možganskem centru.

PRIBOR, priložen je novemu tipu soproge, je zelo kakovosten in bo v prodaji hkrati z ženo, seveda ob posebnem doplačilu, zato, ker ni nujno potreben za pravilno funkcioniranje zakona. Pribor je sestavljen iz: 1. treh sposobnih babic, od katerih je ena usposobljena za pedagoško vzgojo otrok, druga za gospodinjstvo, tretja pa ima po izbiri hišico v nekem letovišču; 2. otroci v starosti in količini, po želji in izbiri; 3. ob vsakem otroku je priložena tudi garancija, da bo iz njega postal dober državljani ob minimalnih očetovih zaslugah.

MILENA MAJEROVA (ČSSR)

čnemo s serijsko proizvodnjo, da ji široko in javno razpravo no tip soproge. To smo tokrat tudi storili.

FIZIČNE LASTNOSTI

GLAVA ima sedaj obseg velike skleda, zato da bi lahko bile v njej zares prav vse skrbi matere, soproge, gospodinje, zaposlene žene in družbenega delavca. Te skrbi so razdeljene po vrsti v posebne možganske celice, tako da je sploh onemogočeno misliti ženi pri delu recimo na to, kaj bo danes skuhala za večerjo ali pa mislila pri kopanju otroka na referat, ki naj ga prebere jutri. S tem se razumljivo vsestransko poveča tudi njena delovna zmogljivost.

OČI smo uredili tako, da lahko gledajo tudi vse tisto, kar se dogaja za njenim hrbtom (na primer otroke, ki se vzpenjajo na omaro). Hkrati pa se lahko po potrebi in avtomatično zapro, kadar nekaj zgreši njen mož.

Sestanek je bil zelo živahen. Da, več kot živahen — najet. Pravkar je govoril tovariš Mišo.

»Kako sploh more takle predsednik občinskega sindikalnega sveta tako stresati iz sebe. Pravi, da smo šele shodili. In da hodimo pač na slepo srečo, kamor nas noge nesejo... In to o našem samoupravljanju govori javno, na plenumu občinskega sindikalnega sveta. Prosim vas, toda kaj ve on o upravljanju? Saj je vendar profesor! Dokler ni postal predsednik sindikata, komaj da je kdaj pokukal v kakšno tovarno...«

»Kaj to,« se je oglasil tovariš Pepče, »predsednik občinskega ljudskega odbora se vrtka v našo kalkulacijo in trdi, da nam ni zagotovljeno niti kritje naše lastne cene. Kaj se pa on razume na cene?«

»Še bolj nesramno pa je to, da se predsednik Socialistične zveze znaša nad nas, mojstre,« je vzkljnil Jaka. »Na ves glas vpije, kako malo posluha imamo za odnose med delavci in da smo

AVTORITETA

čisto apolitični. Tega pa ne pove, da smo strokovnjaki! Pa je bil sam mojster.«

Ze se je dvigal Martin Pevec, mlad in skromen delavec, ki navadno ni govoril. Ni mogel odpreti ust, ker ga je prehitela Milka:

»Rada bi vedela, kako pride okrajna gospodarska zbornica do očitkov, da se v upravi podjetja premalo izobražujemo? Ali ni to nesramno natolečevanje? In kdo to trdi! Tisti Pavle Mrčun, ki je bil zoper to, da bi se mi učili angleščine ali sploh kakšen tuj jezik! Zaradi njega nam podjetje ni odobrilo sredstev za poravnava računov tečaja, čeprav smo bili pripravljeni študirati le štirje uslužbenci...«

Martin Pevec pa je stal in gledal kimajoče glave tovarišev iz prve vrste, ki so bili z diskusijo očitno nadvse zadovoljni.

Stal je kljub temu, da ga je prijatelj Janez vlekkel za rokav in mu dopovedoval naj sede, ker bo prav gotovo bleknil kakšno neumno, in dočkal, da ga je opazil predsednik delovnega predsedstva.

»Zdaj pa je Martin na vrsti,« je rekel tehnični direktorja, ki je že odprl usta in spregovoril: »Tovariši!«

Ta je namreč hotel povedati, da so za škart krivi samo delavci, kajti tovariši iz pisarne pač nimajo nobenega neposrednega stika s proizvodnjo. In kdo trdi nasprotno — tajnik občine, seveda, bil je sam nekoč delavec!

»Naj slišimo, kaj bo Martin povedal,« se je dobrohotno nasmihal predsednik delovnega predsedstva in pomežiknil tehničnemu.

»Tovariši,« je začel Martin. »To, kar so govorili tovariši pred menoj, je vse lepo in prav, ampak jaz bi le rad vedel, zakaj tovariš sekretar tako vpije na nas delavce, če...«

»Martin,« se je namrgodil tovariš direktor, ki se je doslej nadvse zadovoljno smehljaj, »tvoja diskusija je destruktivna! Ali nimaš kaj drugega povedati?«

»Ne!« je odkimal Martin. »Oprostite!«

Martin je sedel. In ko se je po sestanku kolektiv razhajal, je direktor poklical Martina k sebi. »Zapomni si,« mu je zabičal, »avtoritete svojih nadrejenih pa ne boš rušil! To si kar izbij iz glave.« VIKTOR ŠIREC

GRENKO PIVO

»Oprostite, vi nas odirate,« rečem nejevoljno natakarku, ko presteva moj zapitek. »Koliko metrov je od točilne mize do semle? No, pa recimo od kleti do semle?«

»Jih še nisem štel,« je zbegano odvrnil natakark. Očitno ni vedel, kam merim.

»Pa tole ste že sešeli?« Pomolim mu listek, na katerega sem med gasenjem že napisala:

143 = 46 + 84 + 13

143 = 46 + 97

143 = 46 + 211 %

»Upam, da veste, kaj pomeni prva številka. Pravkar ste spravili v žep 143 dinarjev, moj zapitek za steklenico piva. Je tako?« Natakark nekaj zamrmra v potrdilo.

»46 je tovarniška cena. Tako rekoč na pulit vam postavijo steklenico za ta denar. Je tako?« vprašam s pretečim glasom.

»Oprostite, tega ne vem. Samo natakark sm.«

»Član tega delovnega kolektiva ste in morali bi vedeti, da to, kar počnete, ni več ničemu podobno. Zato, da prinesete gostu steklenico in kozarec in da ga pustite za mizo, dokler piva ne popije, mora plačati 84 in še 13 dinarjev postrežnice. Je to oduševstvo ali ni?«

Natakark leze vase. Zdi se, da se bo zdaj zdaj spremenil v makovo zrno. Ker ničesar ne odvrne, zmagovalno dodam: »Dokažite, da je 211 % pribitek na pivo upravičen. Vem, ne morete dokazati. Tega ni mogoče dokazati. Zato še enkrat ponovljam: odušite se in čisto nič socialistični.«

Tedaj se je v natakarku nekaj zganilo.

»Svetloval bi vam, da se ne preneglitate. Izvolite k naši računovodkinji. Naj vam obrazloži ceno. Zasluzim povprečno štirideset tisoč na mesec. Mislim, da to ni nesocialistično in izkoriščevalsko. Sem kvalificiran natakark z dvajsetletno delovno prakso...«

Potem se je obrnil in odšel.

Zajec torej tiči v drugem grmu, pomislim in odvihram k računovodkinji.

»Ne zamerite, toda v svojem imenu in v imenu vseh gostov želim zvedeti, kako da podražite pivo za 211 %. Po mojem je odločno predrag.«

»Računovodkinja se nasloni nazaj in nasmezne.«

»Predrago? Po naših kalkulacijah je pre poceni. Saj samo prometnega davka plačamo 32,50 din na steklenico. Pavšalni prispevek od dohodka znaša za naše podjetje 15 %, v obvezne rezerve, ki jih ne smemo izkoristiti, dajemo 15 %, na osebne dohodke je skupno 69,83 % raznih prispevkov...«

»Dajajte na osebne dohodke nas nič ne brigajo. To je vaša stvar,« ji zajedljivo sežem v besedo.

»Tudi vaša, kajti vse te dajavte moramo vkalkulirati v prodajno ceno.«

»Vendar, tole vse skupaj ne znaše 211 %,« zajeknem v zadnjem naporu, da ohranim svoj ofenzivni položaj. Toda že čutim, da se tokrat jaz spreminjam v makovo zrno.

»Upoštevajte,« reče strogo računovodkinja, »da se je kurivo lani podražilo za 20 %, elektrika za 32 %, surovine in material za 10 %...«

»Dovolj,« dahnem poraženo, »torej niste vi krivi, da je pivo v gostinstvu trikrat dražje kot v tovarni?«

»Ze vseskozi vam to dopovedujem.«

Dva dneva sta že minila od te brezuspešne poizvedbe. In spet računam. S trezno glavo si hočem priti na čisto o družbeni akumulaciji pri pivu. Začela sem pri surovinah, nadaljevala z akumulacijo v pivovarni in gostinstvu... Polovico pole, ki leži pred menoj zavzemajo samo prometni davki: 1 % prometni davek pri proizvajalcu ječmena in hmelja, 1 % pri posredniku, 1 % v pivovarni, 6 din posebnega davka na pivo, 32,50 din prometnega davka v gostinstvu...

Zdaj popisujem že tretjo polo, toda račun še ni gotov.

Če spomin odpove

Hja, nimamo vsi dobre spomina. Mene, na primer, strašno rad pustijo na cedilu. Po napadih takrat, ko si najmanj želim. Te spominski slabosti se strokovno pravi neuslužen spomin. In menda kar precej ljudi boleha za tem. Zlasti v zrelejših letih. Mednje, po mojem, sodi tudi tisti, ki je izbral drážno reprezentanco za košarkarsko tekmo v Bologni. Mož je pozabil, da nekje v Ljubljani eksistira košarkarski klub, ki nosi zveneče ime: državni prvak. In je pač zato uvrstil v državno reprezentanco samo Danuša, ki v Srbiji sluzi vojsko. Nemara bi tudi vi tako napravili, če bi imeli neuslužen spomin! Pravijo pa, da ni zdravila zoper to bolezen. Smola, kaj? Stvar pa kljub te-

mu ni brezupna. Možni sta celo dve rešitvi, če se rešita stanovanjski problem in problem zaposlitve. Prva rešitev: kapetan Košarkarske zveze naj bi se preselil tja, kjer je najboljši košarkarski klub, začasno na primer v Ljubljano — ko naslov državnega prvaka osvoji košarkarsko moštvo v Zagrebu ali Beogradu, pa naj se odsele tja. Druga, nekoliko težavnejša rešitev: najboljši košarkarji naj se preselijo v Beograd, da jih bo imel zvezni kapetan nenehno pred očmi. Preveč zapleteno? Ne, ne, se zmeraj manj kakor izbira državne košarkarske reprezentance in zagovori porazov na mednarodnih srečanjih...

Grešnik

Se prava sreča, da Flamci in Valonci izdajajo atletske strokovne časopise. Se večja sreča pa je, da ti časopisi prodrejo včasih tudi v naše južne kraje in da so pred nekaj dnevi atletski senatorji na Zvezi temeljito proučili belgijsko športno renjijo. Ko so to storili, se jim je pred očmi zmracilo... Aaaa... je izdal strokovnjak za proučevanje belgijskih časopisov, ko si je opomogel. Je to sploh mogoče? Toda dejstva so

dejstva. Cerven namreč ni bil v Sao Paolu 37., temveč je pritekkel v cilj komaj 62. Torej, naš Franc je tokrat javnost krepko potegnili za nos. Bili smo slabe polje, misleč, da je bil na Silvestrovem teku v Braziliji 37. Bili smo polni kritike, on, ki je bil v resnici 62., pa je bil tiho. Sicer pa, sedaj ni pomembno, ali je Franc popil preveč Santos kave ali je najel igralce mame in »zalumpak« dragocene devize AZJ (tudi tega je obdolžen) in tako dosegel zavirljivo 62. mesto. Pomembno je le to, da smo vse to sploh zvedeli, čeravno s 50-dnevno zamudo, da ne bo naš Franc konec leta 1963 spet tekkel ob zopokih kukaracih po ulicah Sao Paola, prišel na cilj 106., nam pa sporočil, da je v triumfalnem finišu prehitel za pol kilometra vse svetovne dolgo-progaše.

Marsikateri korak smo že napravili v zadnjih letih, da bi utrjenim in razvedrila željni mladim omogočili vsaj eno izmed skorajda neštetih možnosti za aktiven odih, za koristen počitek...

Vendar... Skušajmo biti realni in pogledajmo, kaj pravzaprav imamo, oziroma kaj smo storili za vse one, ki pridejo takole ob pol treh popoldan iz službe in bi radi za urico ali dve pozabili na delo in skrbi. In če nismo niti preveč črnogledi, niti preveč nagnjeni k optimizmu, moramo ugotoviti, da imamo sicer številne nove športne objekte in naprave, da so proračuni športnih društev iz leta v leto večji, da pa je pravzaprav vse to namenjeno le onim, ki so športa najmanj potrebni. Tekmovalcem, aktivnim športnikom, profesionalcem... katerih cilj so rezultati, točke, uvrstitve na lestvici. Le pogledjmo, komu danes služijo stadioni, športne hale, športna igrišča...? Mfožicam? Morda vsem, mladini in starejšim, športnikom in nešportnikom? Saj ni res! Samo sposobni športniki imajo pravico uporabljati te objekte. Ostali pa

le sem in tja. Kot gledalci. Saj v veliki večini primerov...

In kaj smo napravili za rekreacijo? Kaj smo napravili za to, da bi že enkrat nehali graditi šole brez telovadnic in omogočili našim otrokom tiste najosnovnejše ter minimalne pogoje za reden pouk telesne vzgoje v dobi rasti, v dobi šolanja, pa če

mo. Sploh ne. Včasih imamo naravnost sijajne načrte, odlične zamisli in ideje, ko pa naj bi prišlo do realizacije, odgovemo. Na vse pozabimo, le na to me, kako je težko, irako za pametne stvari nikoli ni denarja. In konec.

Večkrat na leto na primer ugotavljamo, kako koristno bi bilo, če bi zgradili zimski bazen — niti ne bi bilo potreb-

več večjega in kulturnega mesta v Evropi, ki ne bi imelo zimskega bazena, če že ne dva ali več. Prav tako ni skrivnost, da pride na primer v Ameriki na vsakih šestih ljudi zimski plavalni bazen. Vse to vemo, pa kljub temu doslej nismo prišli dalje od načrtov...

Sklenili smo na primer, da bomo zgradili zimski ba-

občudovali lepe makete in je bil denar za to že skoraj v žepu. V Savskem naselju, kjer so arhitekti izdelali načrte za šolski plavalni bazen poleg telovadnice, je vse skupaj ostalo pri besedah, pri načrtih. Ni denarja. Se za telovadnico ga ni. Dijaki morajo imeti telovadbo na hodnikih.

In sedaj, če abstrahiramo tistih nekaj zdraviliških bazenov, bolje povedano, velikih kadi, ki so namenjene bolnikom, potem ostane vsem Slovincem le staro zimsko kopalnišče Ilirija, ki pa je tako majhno, da v njem lahko plavajo le trije plavalci hkrati. S tem bazenom, ki je bil zgrajen pred 38 leti, smo dolga leta lahko več ali manj reševali problem mrve plavalne sezone.

Pa danes? Vse kaže, da smo s tem, kar imamo, nekako zadovoljni. Ni čutili namerič resnih prizadevanj, da bi se štirideset let staremu zimskemu kopalnišču pridružilo novo, ki bi rešilo vrsto perečih vprašanj hkrati.

Res škoda, da prek načrtov ne vidimo. Da zato ne najdemo sredstev. Da ni razumevanja. A. ULAGA

NAČRTI OSTANEJO SAMO ŽELJE

ravno le skromni dve uri na teden...?

Kaj smo storili, da bi številne šole, ki nimajo svoje telovadnice, vsaj enkrat mesečno lahko izvedle dan, namenjen športu, tako da bi mladina dejansko imela nekaj od njega? In kaj smo storili, da bi šolam, ki so ustanovile svoja športna društva, omogočili tiste najskromnejše pogoje, brez katerih ne gre, brez katerih mladina nima veselja do kakršnekoli aktivnosti, pa če je še tako polna entuziazma...?

Pa ne, da ne bi vedeli, kaj nam manjka, kaj potrebuje-

no olimpijskih dimenzij — ki bi bil lahko polnih dvanajst mesecev, vsaj deset ur na dan zaseden. Ob vsakem letnem času, ob vsaki uri. Tako, kot noben športni objekt. In prav vsi bi prišli na svoj račun. Šole, odrasli, športna društva, tekmovalci. Skratka, to bi bil objekt, ki bi v največji možni meri zadovoljeval vse tiste zahteve, ki nam jih športni objekt sploh lahko nudi.

Vse to vemo... Dobro nam je znano, da bo razlika v kvaliteti med našimi in tujimi tekmovalci ob tem, kar imamo danes iz leta v leto večja. Vemo, da skorajda ni

žen v Krškem, Kidričevem, Trbovljah, Mariboru, Ravnah, Kranju in kar tri v Ljubljani. Za sedaj še nikjer ni nobenega, pa tudi izgledov ni... Morda le na Ravnah... V Kranju se je že davno vse skupaj ustavilo sredi gradnje. Drugod pa smo ostali le pri lepih načrtih, katerih realizacija sploh ne bi bila tako neznansko draga, da je ne bi zmogli, da se nam ne bi pozneje bogato obrestovala. Tudi ni izgledov, da bi se Ljubljančani že čez tri ali štiri leta kopali v novem bazenu v Bloudokovem parku, pa čeprav smo že preteklo jesen

ALI SMO POZABILI NA ZIMSKO REKREACIJO NAŠIH LJUDI

V vseh štirih zasavskih občinah — v Trbovljah, Hrastniku, Litiji in Zagorju ob Savi — lahko ugotovimo, da je zadnje čase zimska rekreacija delovnih ljudi skorajda pozabljena

Pravzaprav predstavlja to le enega iz vrste problemov, ki se porajajo v zvezi z rekreacijo zasavskih delovnih ljudi. Vse doslej se je namreč preveč rado le poudarjalo izreden pomen rekreacije in njen vpliv na proizvodnjo ter samega proizvajalca. O rekreaciji se je mnogokrat razpravljalo na zasedanjih občinskih sindikalnih svetov in odborov sindikalnih podružnic, vendar vsa stvar dalj od razprave skoraj nikjer ni prišla. Pravzaprav so bile tudi razprave o sami rekreaciji v poletnih mesecih, pri čemer se je pozabljalo na jesenske, zimske in pomladne mesece, ko je prav tako mogoče poskrbeti za rekreacijo delovnih ljudi, seveda na drug način kot v poletnih mesecih.

Na zadnjih občnih zborih sindikalnih podružnic so v nekaterih večjih zasavskih delovnih kolektivih obsirneje obravnavali rekreacijo delovnih ljudi, še posebej pa vprašanje

glede smotrnejše uporabe polurnega odmora med delovnim časom. Kljub številnim sprejetim sklepom se stanje še ni kdo ve kaj izboljšalo. Res je, da predstavlja enega od osnovnih problemov v zvezi s tem pomanjkanje primerne strokovnega kadra v gospodarskih organizacijah, ki bi skrbel za rekreacijo in v zvezi s tem tudi za organizacijo vrste raznih oblik, ki pridejo tu v poštev. Zato ni čudno, da je mogoče še vedno najti delavce, ki polurni odmor med delom presegajo v delavnici, v bratu, in da mnogi po končanem delu ne najdejo poti na športno igrišče, do kopalnišča, do primerne kraja za kratek odih itd.

Res je sicer, da so občinski sindikalni sveti v Zagorju ob Savi, Trbovljah in Hrastniku skupaj s sindikalnimi podružnicami rudarjev uspeli v juniju in juliju vsaj delno razgibati za šport vnete članke sindikalnih podružnic, ki zdaj že

nekaj let tekmujejo za prehodne pokale v nogometu, kegljanju, streljanju, šahu, plavanju itd. S tem pa se tudi vsa sindikalna športna in rekreacijska dejavnost začne in konča.

Ko je pred dnevi občinski sindikalni svet v Zagorju ob Savi pripravil tekmovanje sindikalnih podružnic v sankanju, je bilo na startu precej živahno. Blizu 50 tesmovalcev, ki so se odločili za sankanje na precej težavni progi, pomeni dejstvo, ki ga ne kaže prezreti. In nastopajoči so skupaj z ostalimi, ki so si ogledali to sindikalno sankanško tekmovanje v Zagorju, izrazili željo, da bi naj občinski sindikalni svet pripravil še več tekmovalcev zdej v zimskem času. Pobuda, ki jo velja v sedanjih pogojih za tekmovanja na snegu vsekako izkoristiti. Brez večjih stroškov bi bilo mogoče namreč v vseh štirih zasavskih občinah organizirati taka tekmovanja, tako v sankanju, smučskih tekih, skokih, slalomu, smuku itd. In nastopajočih ne bi manjkalo, saj prihaja pobuda za organizacijo teh tekmovalcev prav iz vrst članov sindikalnih podružnic.

In še na nekaj ne gre pozabiti v prihodnje. V prvih mesetih leta so v nekaterih zasavskih gospodarskih organizacijah doslej zaradi pomanjkanja del določili zaposlenim po nekaj dni letnega dopusta. Toda nihče se ob tem ni vprašal, kako bodo ti v zimskem času preživeli dopust. Počitniški domovi so v večini primerov zaprti in kdo bi se tudi bil v tem času odločil za dopust ob morju. Bliznje planinske postojanke v Zasavju, ki so skozi vso zimo oskrbovane in ob katerih je polno primeren terenov za smučanje, pa skozi zimske mesece bolj samevajo. Ali ne bi bilo lepo preživeti del dopusta ob smučanju na Mrzlici, Partizanskem vrhu, Kalu, Vrheh, Cemšeniški planini, Zasavski gori, Jančah ali kod drugod? Tudi tistim, ki še ne znajo smučati in bi jih ob tej priložnosti seznanili z osnovnim znanjem smučanja, bi bil tak letni odih v hribih užitek. In čez leto dni bi se verjetno marsikdo še vrnil, da bi si izpopolnil znanje. Seveda bi tak način rekreacije zahteval precej več organiziranega dela, med drugim bi bilo treba za vodenje tečajev dobiti tudi nekaj dobrih smučarjev. Toda ves trud bi bil prav gotovo bogato obrestovan. Delovni ljudje bi prihajali na delo spočiti, z novimi močmi. Ker pa zgledi vlečejo, bi bilo verjetno iz leta v leto več takih proizvajalcev, ki bi se zavestno odločili, da del letnega dopusta preživijo na snegu.

Letos so pravzaprav v Zasavju to zamudili. Čas pa je, da se pripravi vse potrebno za zimsko rekreacijo delovnih ljudi, da ne bomo ob novem letu ponovno ugotavljali, da je ostalo vse pri stnem... -k-

Na nedeljskem državnem prvenstvu v smučarskih skokih je največ točk dobil Blejčan Božo Jeme, in tako osvojil naslov državnega prvaka

VII. KURIRSKI SMUK

V spomin petih padlih kurirjev 21. januarja 1945 v Medjem dolu prireja krajevna organizacija Zveze borcev na Javorniku in Koroški Beli skupaj z vsemi ostalimi krajevim organizacijami letos že VII. tradicionalno smučarsko tekmovanje.

Tekmovanja se udeležujejo vsako leto naši najboljši alpski smučarji jeseniške občine. Kot ter smučarji iz Kranja, Tržiča, Ljubljane in Raven na Koroškem. Lani je na VI. kurirskem smuku startalo na 2500 m dolgi progi že nad 300 smučarjev.

Za letošnje tekmovanje, ki bo v nedeljo, 17. marca, vladala že sedaj veliko zanimanja. Za vse razrede so organizatorji pripravili lepe pokale, plakete, diplome in praktična darila, ki so jih darovali krajevne organizacije in organizacije Zveze borcev širom po Gorenjskem.

Prehodni pokal brani že drugi leto ekipa Jesenic, ki pa bo morala letos pokazati mnogo več znanja in drznosti kot v prejšnjih letih, kajti konkurenca je iz leta v leto močnejša. U. Z.

SMUČARSKO TEKMOVANJE KOVINARJEV

Pred nekaj dnevi je bilo na smučarskih terenih Vrhov in Partizanskega vrha nad Trbovljami, tradicionalno tekmovanje članov sindikalnih podružnic Strojne tovarne iz Trbovelj, Litoostroja iz Ljubljane in Metalne iz Maribora. Tekmovanje je vzorno pripravila sindikalna podružnica Strojne tovarne iz Trbovelj. Nastopilo je nad sto tekmovalcev.

Najuspešnejša je bila ekipa STT, ki je letos že drugič zapored osvojila prehodni po-

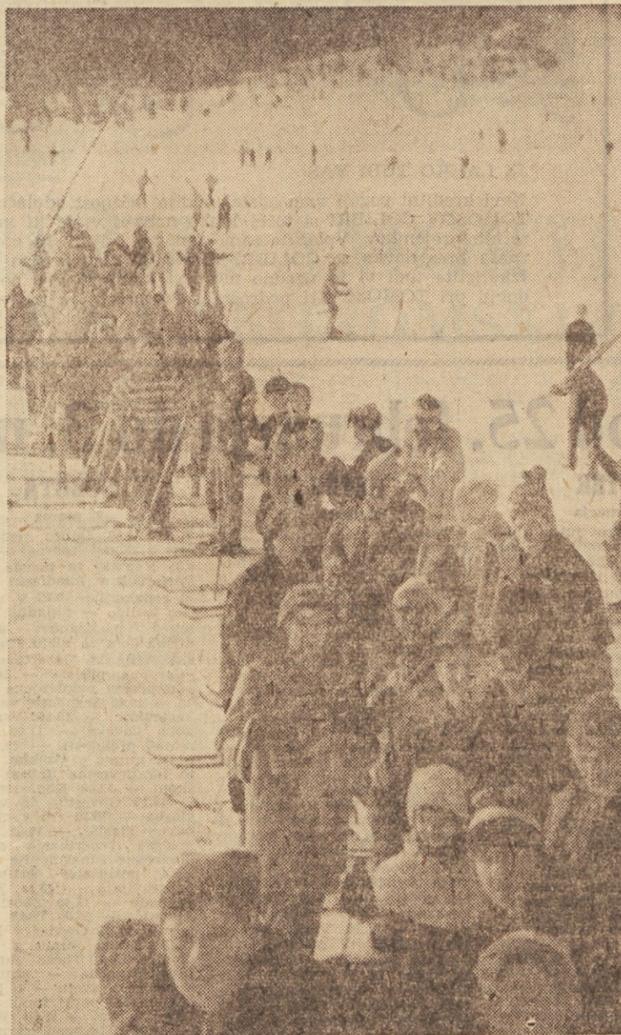
kol, drugi ljubljanski Litoostroj, tretja pa Metalna iz Maribora. Med posamezniki je bil v veleslalomu najboljši Adi Rajšek iz STT, v tekih je zmagal Avgust Laznik, prav tako član kolektiva STT, v slalomu pa Marjan Bajde (STT). V veleslalomu je moštvo STT osvojilo devet točk, Litoostroj 2 in Metalna 1. V tekih STT 3, Litoostroj 2, Metalna 1, medtem ko je STT osvojila v slalomu tri točke, Metalna 2 in Litoostroj 1. -k-

NOV DOM NA STOLU

Letos mineva 70 let, odkar so ljubitelji gora 27. februarja 1895 ustanovili v Ljubljani samostojno slovensko planinsko organizacijo — Slovensko planinsko društvo.

Kljub izredno težkim pogojem dela so pionirji našega planinstva že v prvih letih pokazali izredno mero prizadevanosti. Množile so se podružnice SPD in po najlepših predelih naših gora so rasle planinske kočice. Tudi mreža dobro zavarovanih planinskih poti je postajala iz leta v leto vedno bolj gosta.

Prešernova kočica na Stolu je dolga leta gostoljubno sprejemala ljubitelje in obiskovalce lepih Karavank, med vojno pa je bila požgana. Jeseniški planinci so dali v letošnjem jubilejnem letu SPD pobudo, da bi v počastitev bojev na Stolu in 20-letnice ustanovitve Prešernove udarne brigade zgradili na vrhu Stola nov planinski dom. Naših predelih naših gora so rasle planinske kočice. Tudi mreža dobro zavarovanih planinskih poti je postajala iz leta v leto vedno bolj gosta. U. Z.

Cepprav pomeni smučanje ob žičnici precejšen izdatek, so vrste smučanja želnih ljudi v Kranjski gori vsako nedeljo skorajda neskončne...

john steinbeck:

ULICA RIBJIH KONSERV

Ulica ribjih konserv 83

V izložbi Jacobove trgovine z dragotiniami je stalo najčudovitejše blago, ki ni šlo v denar, najlepša stvar, kar jih je sploh kdaj videl svet: črna ura iz oniksa z zlato številčnico; ampak najlepše pri vsem je bil pravzaprav sveti Jurij na vrhu, ubijalec zmaja! Zmaj je ležal znak z odprtim gobcem in sveti Jurij mu je zabadal v prsi sulico. Svetnik je jezdil v popolni opremi z odprtim vizirjem na debelem kljusetu s široko zadnjico. S sulico je pribil zmaja na zemljo. Toda Frankija vse skupaj ni tako pretreslo kot to, da je imel sveti borilec silasto bradico, zaradi katere je bil podoben docu.

Nekajkrat na teden je zaneslo fanta na Alvarado Street, kjer je postavil pred izložbenim oknom in občudoval to krasoto in v snu je božal z rokami njen sveži, svetlikači se bronec.

Debelo uro je stal Frankie pred izložbo, preden je vstopil v trgovino.

»In kaj bi ti?« ga je vprašal Jacob. Bežni pogled, s katerim je ošinil fanta, mu je povedal dovolj. Niti prebite pare mu ni prisodil.

»Koliko stane ta stvar?« ga je goreče vprašal Frankie.

»Kaj?«

»Tole!«

»Ura? Ura stane petdeset dolarjev, z okrasjem sedemdeset.«

Frankie je brez besed zapustil trgovino. Pobral se je k obali, kjer se je splazil pod poveznjeno barko. Njegovi pogledi so drseli po valovih, iz katerih je prihajala k njemu zlata krasota. Tako zelo je živel v njem.

In tedaj ga je prešinilo kot ogenj, da mora imeti to lepoto. V njegovih očeh sta zagorela prezir smrti in bes.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11		12		13	14			15	
16	17	18					19		
20		21	22				23		
	24		25			26			
27	28		29		30	31	32	33	
34			35			36	37		
38		39				40		41	
42						43			

KRIZANKA

VODORAVNO: 1. načrtnost pri delu; 8. časovni prislov; 12. blago iz umetnega tekstilnega vlakna; 13. mehaničarsko orodje; 15. pripovedna pesem; 16. drevo in njegov užiten sad; 17. morská želva; 19. znak za barji; 21. kratka za »opomba«; 22. vojaški duhovnik; 23. pevski zbor; 25. vrsta žita; 27. ukrajinski ljudski ples; 28. zaključek glasbenega dela; 29. stoletje; 30. voznja z letalom; 31. predlog; 32. prvi črki; 33. ptica roparica; 35. vedolbina v steni za svetilko; 37. sosednji črki; 39. rusko moško ime; 40. jezero na Madžarskem; 42. muza ljubzenskega pesništva; 43. svetilni plin, ki ga dobimo, ko polijemo karbid z vodo.

NAVPIČNO: 1. osebni zaimek; 2. splošni naziv za Hercegovce; 3. oznaka ameriških meteoroloških umetnih satelitov; 4. sveženj slame; 5. sapa iz ust; 6. glina; 7. naprava;

8. najspodnejši del stavbe; 9. izraz pri šahu; 10. besedica, ki z njo spodbujamo k dejanju; 11. kristen; 12. središče zasavskega revirja; 14. dežela Srednjega vzhoda; 17. stranica v trgovini; 18. venzik; 20. pozdrav starih Rimljanov; 22. stanovski tovariš; 24. vzvišena pesem; 26. pivski vzklík; 27. gozdni sadeži; 28. karta pri taroku; 30. igra na konju; žogo; 31. rastline; 34. pojem v geometriji; 35. oblika razcvetja; 36. zrska boginja zapeljivosti; 38. znak za kripton; 40. ovčji glas; 41. osebni zaimek.

REŠITEV PREJSNE KRIZANKA

Vodoravno: 1. Grohar, 6. spinet, 11. ro, 12. gledalec, 15. TR, 16. ost, 18. klopot, 19. dno, 20. Gana, 22. član, 23. krap, 24. alt, 25. or, 26. Lee, 27. bola, 29. Umag, 31. stik, 34. ako, 35. priok, 37. ara, 38. nn, 39. krotilec, 41. el, 42. Goinik, 43. Franco.

MAŠČEVANJE JE SLADKO

Ves dan je preždel pod barko. Šele zvečer je prilezel ven, odšel v Alvarado Street in hodil tam gor in dol, gor in dol.

Ljudje so prihajali iz kina, ali pa so šli v kino ali gledališče. Frankie je hodil gor in dol in se ni utrudil, nič ni bil zaspan, kajti krasota je gorela v njem kot ogenj.

Promet je postal vedno redkejši in manjši; avtomobili, ki so parkirali, in ljudje so izginili. Mesto je leglo v posteljo.

Tedaj je zbudil Frankie pozornost nekega policista. »Kaj se klatiš tod okoli?« Frankie je odnesel pete, zbežal okoli ogla in se skril v neki uličici za posodo za smeti. Ob pol treh ponoči se je splazil k Jacobovi trgovini in jo poskusil odpreti. Zaprtje je bilo. Spet se je vrnil v uličico, se potuhnil za posodo za smeti in tuhtal. Nedaleč od njega je ležala velika kepa malte, pobral jo je.

Stražnik je pozneje poročal na svoji policijski postaji, da je čul zvenketanje, da je brž pohitel k trgovini, kjer je videl razbito steklo in dečka, ki je na vso moč tekel. Zasedoval ga je, toda nikakor ni mogel razumeti, kako je mogel slabotni deček tako naglo teči in povečati razdaljo med njim in seboj. Ura je tehtala okoli petdeset funtov. Vlomilec bi se mu bil skoraj izmuznil, toda na begu je zašel v slepo ulico...

Naslednjega dne je poklical policijski predstojnik doca: »Če vas bo zanesla pot kaj mimo nas, prosim, da se oglasite pri meni; nekaj bi se moral pomeniti z vami...«

Pripeljali so popolnoma prestrašenega Frankija. Imel je rdeče oči, kot bi se mu vnele, toda mežikale niso in tudi usta je stiskal. Ko je zagledal doca, se je celo nasmešnil; kot bi ga hotel pozdraviti.

»Kaj je s teboj, Frankie?« je vprašal doc.

Ulica ribjih konserv 84

»Ponoči je vlomil pri Jacobu in ga ropal. Poiskali smo njegovo mater. Pojasnila nam je, da ji ni nič mar za fanta. Fant je menda stalno pri vas.«

»Frankie, tega ne bi smel storiti.« je rekel doc potlačeno. Neizogibno je leglo kot kamen na njegovo srce. »Ali ga lahko izpustite, če jamčim zanj?«

»Mislim, da sodnik tega ne bo dovolil.« je rekel predstojnik. »Pri nas leži že mneneje zdravnika za duševne bolezni, saj veste, da ni...«

»Vem,« je rekel doc.

»Potem si lahko predstavljate, kaj bo iz tega cveta, ko bo prišel v puberteto.«

»Lahko si predstavljam.« In kamen na docovem srcu je postal še težji, strahotno težji.

»Zdravnik meni,« je pojasnjeval predstojnik, »naj bi ga dali v kakšen zavod. Do zdaj to ni bilo mogoče, toda posledje, ko je zagrešil kaznivo dejanje... Mislim, da bo najbolje tako.«

Iz Frankiejevih oči je izginil prijazen lesk. Razumel je smisel besed.

»Kaj pa je ukradel?« je vprašal doc.

»Uro z bronasto figurico.«

»Povrnil bom škodo.«

»Uro smo že vrnilo lastniku. Sodnik ne bo v to privolil. Vsak dan se lahko ponovi. Saj sami veste...!«

»Vem,« je tiho rekel doc. »Mogoče pa je imel vzrok za tatvino. Frankie, zakaj si ukradel uro?«

Frankie je dolgo strmel vanj. »Rad te imam,« je nato dejal.

Doc je planil iz sobe, sedel v avto in se odpravil lovit morske pošasti v vtioline pod Point Lobosom.

Prodajni servis

Ljubljana - Cigaletova ulica

vam nudi bogato izbiro pomladanskih novosti tekstila in konfekcije

MED BRATOMA - Kar ti povej oku, ko ga dalj časa poznaš!

JE LAHKO TUDI VAS

Novi kreditni pogoji vam odslej nudijo možnost odplačevanja posojila v štirih letih. TOMOSOV COLIBRI si torej lahko nabavi vsak, ki ima vsaj 15.000 dinarjev mesečnih prejemkov. Vplačate samo polov v višini 10 odstotkov tovarniške cene, ki znaša brez davka za COLIBRI-12 165.000 dinarjev, in vozilo je vaše! Izkoristite tudi vi to ugodno možnost nakupa! Vse podrobnejše informacije boste dobili pri TOMOSOVH prodornih zastopstvih in trgovskih zastopnikih.

Spored RTV Ljubljana za teden od 25. februarja do 3. marca 1963

PONEDELJEK	TOREK	SREDA	CETRTEK	PETEK	SOBOTA	NEDELJA
25. februarja	26. februarja	27. februarja	28. februarja	1. marca	2. marca	3. marca
5.00-8.00 Dobro jutro (pisani glasbeni spored) - 8.05 Slovenske pesmi o morju - 8.25 Iz francoske baletne glasse - 8.55 Za mlade radovedne - 9.25 Pianistka Eva Bernathova igra Franza Liszta - 9.50 Dalmatinske narodne pesmi - 10.15 Seminarska scena iz Massenatove »Manon« - 10.35 Naš podlistek - 10.55 Vsak dan nova popevka! - 11.00 Pozor, nimaš prednosti! - 12.05 Radijska kmečka univerza - 12.15 Cetrt ure z Zadovoljnimi Kranjci - 12.30 Ob zvokih zabavne glasse - 13.15 Obvestila in zabavna glasa - 13.30 Odlomki iz malo znanih oper - 14.05 Mendelssohn: Simfonia št. 5 v M-duru - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zveneece kaskade - 15.40 Literarni sprehod - 16.00 Vsak dan za vas - 17.05 Obdobja slovenskega samospveva - 17.45 Zabavni orkester Franck Purcell - 18.00 Poročila - aktualnosti doma in v svetu - 18.10 Melodije v večernem mraku - 18.25 Z narodnimi melodijami po naši domovini - 18.45 Radijska univerza - 19.00 Obvestila - 19.05 Glasbene razglednice - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00-21.25 Simfonični koncert Zagrebske filharmonije, dirigent Milan Horvat - 22.50 Literarni nokturno - 23.05 Zaplešite z nami.	5.00-8.00 Dobro jutro (pisani glasbeni spored) - 8.05 Zbori in ansambli iz komičnih oper - 8.35 Zabavni orkester RTV Ljubljana - 8.55 Radijska šola za srednje stopnjo - 9.25 Domača glasa za harjo - 9.45 Srbske narodne pesmi - 10.15 »Z udarcem po pavkah...« - Simfonia št. 94 v C-duru Josepha Haydna - 10.40 Napredujte v angleščini - 10.55 Vsak dan nova popevka - 11.00 Pozor, nimaš prednosti! - 12.05 Kmetijski glasbeni spored - 12.15 Poje Gorenjski vokalni oktet - 12.30 Ob zvokih zabavne glasse - 13.15 Obvestila in zabavna glasa - 13.30 Majhna revija srbskih skladateljev - 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo - 14.35 Jugoslavija v pesmi in plesu - 15.15 Zveneece kaskade - 15.30 V terek na svidenje - 16.00 Vsak dan za vas - 17.05 Koncert po željah poslušalcev - 18.00 Poročila - aktualnosti doma in v svetu - 18.10 Iz zlatih dni zborovske glasse: nemška renesansa - 18.45 S knjižnega trga - 19.00 Obvestila - 19.05 Glasbene razglednice - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Flvta, oboa, violončelo in čembalo v Haedlovem Komornem triu v G-duru - 20.15 Radijska igra - 21.15 Zabavna orkestra Jackie Gleason in Joe Bushkin - 21.40 Lucijan Marjara Škerjanc: IV. simfonia v H-duru za godalni orkester	5.00-8.00 Dobro jutro (pisani glasbeni spored) - 8.05 Matineja v narodnem tonu - 8.55 Pisani svet pravilic in zgodb - 9.25 Vedre melodije - 9.40 II. dejanje Liebermannove opere »Sola za zene« - 10.15 Risto Savin: Tri skladbe za violino in klavir - 10.29 Pesmi in plesi iz Vojvodine - 10.45 Clovek in zdravje - 10.55 Vsak dan nova popevka - 11.00 Pozor, nimaš prednosti! - 12.05 Radijska kmečka univerza - 12.15 Spejvi iz domačih in tujih oper - 13.15 Obvestila in zabavna glasa - 13.30 Ob zvokih zabavne glasse - 14.05 Radijska šola za srednje stopnjo - 14.35 Milan Ristić: Sedem bagatel za orkester - 15.15 Zveneece kaskade - 15.26 Igra pianistka Annie Fischer - 16.00 Vsak dan za vas - 17.05 Govorica glasbenih instrumentov - 8. oddaja - 18.00 Poročila - aktualnosti doma in v svetu - 18.10 Melodije v večernem mraku - 18.25 Ob zvokih domačih narodnih ansamblov in pevcev - 18.45 Ljudski parlament - 19.00 Obvestila - 19.05 Glasbene razglednice - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Gaetano Donizetti: Lucia Lammermoor - Opera v treh dejanjih - 22.15 Za mlade plesalce - 22.50 Literarni nokturno - 23.05 Medigra na strunah - 23.12 Skupni program JRT - studio Ljubljana	5.00-8.00 Dobro jutro (pisani glasbeni spored) - 8.05 Schubertove skladbe v različnih zborovskih izvedbah - 8.20 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu - 8.40 Claude Debussy, francoski muzik - 8.55 Radijski šola za višjo stopnjo - 9.25 Predstavljamo basista Bernarda Ladysza - 10.15 Glasbena medigra - 10.20 Pet minut za novo pesmico - Pozdravi za mlade risarje - 10.40 Tečaj ruskega jezika - 10.55 Vsak dan nova popevka - 11.00 Pozor, nimaš prednosti! - Kmetijski glasbeni spored - 12.15 Kintet Milana Vitka iz Maribora - 12.30 Ob zvokih zabavne glasse - 13.15 Obvestila in zabavna glasa - 13.20 »Višehrad« in »Blanik« - dve simfonični pesnitvi Bedricha Smetane - 14.05 Kratek spored Arniča - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zveneece kaskade - 15.30 Turistična oddaja - 16.00 Vsak dan za vas - 17.05 Glasbena križanka št. 10 - 18.00 Poročila - aktualnosti doma in v svetu - 18.10 Melodije v večernem mraku - 18.29 Nastop ameriškega orglčarja Johna Sebastiana - 18.45 Kulturna kronika - 19.00 Obvestila - 19.05 Glasbene razglednice - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov - 20.45 V ritmu počasnega valčka	5.00-8.00 Dobro jutro (pisani glasbeni spored) - 8.05 Zabavna vas Hugo Winterhalter in Bob Sharples s svojima orkestroma - 8.25 Ob zvokih nekdanjih plesov - 8.55 Pionirski tehnik - 9.25 »Misel na ljubico« - Iz skladb Aleksandra Lajovica - 9.45 Pesmi naših partizanov - 10.15 Odlomek iz I. dejanja Puccinijeve »Madame Butterfly« - 10.35 Naš podlistek - 10.55 Vsak dan nova popevka - 11.00 Pozor, nimaš prednosti! - 12.05 Ob zvokih zabavne glasse - 12.45 Hrvatski samospjevi - 13.15 Obvestila in zabavna glasa - 13.30 S sopranistkami ljubljanske Opere - 14.05 Radijski šola za nižjo stopnjo - 14.35 Od Ljubljana do Skopja (narodni ansambli in vokalni solisti) - 15.15 Napotki za turiste - 15.20 Zveneece kaskade - 15.45 Jezikovni pogovori - 16.00 Vsak dan za vas - 17.05 »V podvečer...« - 18.00 Poročila - aktualnosti doma in v svetu - 18.10 Melodije v večernem mraku - 18.45 Okno v svet - 19.00 Obvestila - 19.05 Glasbene razglednice - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Novo v studiu IV. eplz. - 21.25 Sobotni ples - I. - 22.15 Oddaja za naše izseljence - 23.05 Sobotni ples - II. - 24.00 Zadnja poročila in zaključek Modesta Musorskega	5.00-8.00 Dobro jutro! (pisani glasbeni spored) - 6.30-6.35 Napotki za turiste - 8.05 Postarček v mladinski glasbeni redakciji - 8.45 V spominisko knjigo - Skladbe skladateljev - partizanov - 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo - 9.25 Arje iz Mozartove opere »Carolina piščal« - 10.15 Izpod peresa nekdanjega virtuoz - 10.40 Seznanite se s Parkerjevimi - 10.55 Vsak dan nova poveka - 11.00 Pozor, nimaš prednosti! - 12.05 Petnajst minut z Vaškim kvinteto ter pevceva Božom in Miškom - 12.30 Koncertni plesi - 13.15 Obvestila in zabavna glasa - 13.30 Ob zvokih zabavne glasse - 14.05 Iz domačega repertoarja orkestra Slovenske filharmonije - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zveneece kaskade - 15.40 Zbori Ernla Adamića - 16.00 Vsak dan za vas - 17.05 Cremo v kino - 17.50 Deset minut z ansambliom »The Three Suns« - 18.00 Poročila - aktualnosti doma in v svetu - 18.10 Trije znameniti operni finali - 18.45 Okno v svet - 19.00 Obvestila - 19.05 Glasbene razglednice - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Novo v studiu IV. eplz. - 21.25 Sobotni ples - I. - 22.15 Oddaja za naše izseljence - 23.05 Sobotni ples - II. - 24.00 Zadnja poročila in zaključek	6.00-8.00 Dobro jutro! (pisani glasbeni spored) - 6.30-6.35 Pogovor s poslušalci - 8.00 Mladinska radijska igra - 8.45 Glasbena medigra - 10.00 Se pomnimo dopoldanski sestaneke ob bavnih glasbi - 10.00 Se pomnimo, tovariši... - 10.15 Drobniče: Mitraltjez - 10.15 Matineja Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana - dirigent Mladen Jaguš - 11.50 Prijatelji, zvoki - 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo I. - 13.30 Za našo vas - 14.00 Koncert pri vas doma - 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo II. - 15.15 Zveneece kaskade - 15.33 Chopin: Treba ja klavirska sonata - 16.00 Humoreska tega tedna - 16.00 Ogrlica s popevkami in prijatelji - 17.00 Pomnimo melodijami - 17.00 Poročila - 17.05 Medigra z godalnimi - 17.15 Radijska igra - 18.12 Stanko Premrl: Simfonični pastoralni - 18.30 Sportna medigra - 20.00 Izberite svoje melodije - 21.00 Spominimo Sergeja Prokojjeva - 22.15 Skupni program JRT - studio Ljubljana - 23.05 Za mlade plesalce